

26-15 ညာ၍ အားသစ်၊ လိုက်တိုးပစ်ကာ (When they) renered their strenght chared (the ememy) and prered a nd shot shouting' ညာ၍ (fr ညာသံလေး) shouting in high note'

26-16 ယွန်းစစ်ယောက်း၊ ဇိုးမယ်စား၏ ညီဘွားမင်းလျား၊ စောဝန်းနာ Saw wum - nar the Crwon Prince, blood younger brother of Lord of Zin- mai who was a Yun warrier? Zin- main Chengr-mai? မင်းလျာ၏ မင်းလောင်း 'one to be destimed to be a future king, embryo- ling , crown Prince'.

26-17 လကွန်းစား၏ နောင်ဖွားဝယ်မျှေး 'the militarey commander, elder brother of lord of la- gum,"

26-18 ဟူး ဟူး ပြင်းထန်၊ လုံချက်မှန်၍ 'being struck by a spear both furious and rident' ဟူးဟူး (arch) 'furious; raging'

26-19 ဝိဉာဏ်ပျောက်၍ lit, (their) socials disappear'. i.e. they lost their souls or died. ဝိဉာဏ် 'mind; cansciousners' (Pa - vennana) ပျောက်၍ 'to disappear, to varirh?'

26-20 ရဲကတင်တင်၊ အာဝင်မှန်အိုက်၊ အလံစိုက်သား 'the young, mighty elephant on musth with a red harness and bearing the flag'
အာဝင် 'militant male elephant' မှန်အိုက် 'be on musth' အပဲ 'flag, banner'

26-21 စိုးထိုက်မင်းစီး၊ စစ်ဆင်ကြီးလည်း 'the military elephant fit for royalty and kings'

26-22 အရေးလှသည် 'lit the affair was beautiful; i.e. the candilian was sateifactory or favourable

အမှာခီလာ၊ ထီးတရာတွင်¹

Chao Tray - wi - raja, younger blood-brother of king of Bangkok and the illustrious and gallant chief of the military, proclaiming aloudy that

ငါလည်းတဆူ၊ ဟူ၍ ကြံးခြင်း၊ ပန်ကောက်မင်း²၏ ညီရင်း
ဘုန်းတောက်၊ ကောက်သေသည် ပိရာဇ်³၊ ဘွဲ့သညာနှင့်
သေနာမိပါ၊ စောသူရ⁴ ကား၊ ဘဝစိုးတန်၊ တို့ထိပိပန်⁵ ၏၊
ကျွန်းသာပည့်⁶၊ မတ်ငယ်မျှကို ဖွဲ့ရဆိုင်ပြီး⁷၊ မယူနိုင်လျက်

ကြန်နိုင်စိတ်မာန်၊ အားအန်မလျှော့၊ မကန်တော့ဘဲ⁸၊ ဟော
ဟော ရမ်းရမ်း၊ နှုတ်းသွေးမျှမ်း⁹ နှင့် အဟမ်းမမ၊ ကြံးသံပၢ်¹⁰၊
အငြောင်းသတိ၊ ရုံးညီတိုတို့ တပ်ပေါင်းပိုလ်¹¹ နှင့်၊

he (too) was one of the 100 kings on the southern continent of Jambudipa, though unable to defeat the minar of ficer and mere servant of the Lord who was destined to rule the world,

remained well-determined and did neither lose heart nor paid any obeisance (as an apology.) Being reckless and ill-wishing, he prodained 'Its' me', con sulted with commanders of 28 units of troops and led item to Sun - sate in Kho-pa-ho, which they out-flanked.

and besieged. Three or four times they assaulte the town, perseneringly and heavily, with a mass of troops, manevoured in a closed pattern of a lattice fence, who, like waves of clouds, almost shadowed the sky, while guns were banging, cannons booming and scattering shells and valiant.

မြို့ခံမှုထမ်း၊ မြန်မာရှုမ်းတို့၊ နှမ်းကိုပတ်ပတ်၊ ဆုံးပွတ်သော
လား၊ ညက်ညက်တွားမျှ¹²၊ ဘုန်းအားကိုးကိုး၊ ထိုးပစ်ခုတ်
သော်¹³၊ ဆုတ်လည်းအခက်¹⁴၊ တက်လည်းပိုလ်ခြေး၊ ခဆင်တိုက်နှံ
ကြံးလုပ်ကြံးလည်း¹⁵၊

မြို့ခံမှုထမ်း၊ မြန်မာရှုမ်းတို့၊ နှမ်းကိုပတ်ပတ်၊ ဆုံးပွတ်သော
လား၊ ညက်ညက်တွားမျှ¹⁶၊ ဘုန်းအားကိုးကိုး၊ ထိုးပစ်ခုတ်
သော်¹⁷၊ ဆုတ်လည်းအခက်¹⁸၊ တက်လည်းပိုလ်ခြေး၊ ခဆင်တိုက်နှံ
ကြံးလုပ်ကြံးလည်း¹⁹၊ ဆားလျော့ရေနစ်၊ ဘေးကြံးဖြစ်၏²⁰၊

ယွန်းစစ်သူကြံး၊ ပိုလ်မျှထိုး²¹ လည်း၊ သေနီးမိန်းမှာ၊ ဖျုပ်ဖျုပ်
လူးသည်၊ သွေးရှားကြောက်နာကြောက်ဖျားတည်²²၊

battle - elephants attacking severely. The Shan and Myanmar servicemen, desidential in the town, however, defended themselves continuously and repeatedly, as seasmes are pressed in oil-press to the almost powder-stage, with spears, guns and swords, depending on the power (of the king). The enemies focend it difficult either to withdraw or to advence, because the advance meant death. The situatain (for them) was like a salt-laden boat which was sinking and they faced great danger. The Yun general the parasol of all commanders, was in anear-death delirium from fear.

27-1 မျှိုးဟာ၊ ထီးတရာတွင် 'among to umbrellas in the Jambudipa continent on the right side မျှိုး 'Jambu-continent' (Pa-Jambudipa) ဥာ 'Lit right side' sometimes refers to 'south' that will be on your right when we stand facing the principal direction east. ဥာ 'on the right" is here used in context with Meree or Myint-mo Mt.

ထီးတရာ '100 umbrellas' here refers to 100 kings each with a white umbrella or parasol, the significant symbol of sovereign authority. In Burmese folk-belief, there are 101 races, each under an individual ruler, on this rose-apple (Jambu) asland and the list constitutes ' 7 kinds Myanmar, 4 kinds Man, 30 kinds Shans and 60 kinds Kala-s (or Indians.)

27-2 ငါလည်းတဆူ၊ တူ၍ ကြံးခြင်း၊ ဗန်ကောက်မင်း 'King of Bangkok who proclaims ' I'm one of them" တဆူ 'one (king)' is a classifier for sacred objects, statues and royalty, as in ဘုရားသုံးဆူ 'Three Pagodas', နယ်တော်တစ်ဆူ 'One Koky Tooth' etc တူ၍ ကြံးခြင်း ' proclaim saying ---

27-3 ညီရင်းဘုန်းတောက်၊ ကျောက်သေသည် ဝိရာဇာ 'glorious, young blood-brother Chao Thay-wi-raja'

27-4 သေနာခိပါ၊ စောသူရ 'Illustrous and brave chief, commander of the army'
 သေနာခိပါ 'commander-in-chief' (Pa-sena+adhipati)
 သူရ 'brave, gallant' (Pa - sura)

27-5 ဘဝစိုးတန်၊ တို့ထိပ်ပန် 'our honourable lord who rules the human world' ထိပ်ပန် (lit. that which is worn on (your) head) signifies ' Lord, chief',

27-6 ကျွန်းသာမည် 'ordinary slave' သာမည် 'normal, insignificant and ordinary' (Pa samanna)

27-7 ပွဲရဆိုင်ပြိုင် 'turn victorious by competition'

27-8 ကြံးခိုင်စိတ်မာန်၊ အားအန်မလျှော့၊ မကန်တော့ဘဲ 'strong-minded, not losing heart and not paying obeisance'
 ကန်တော့ 'pay respect' is here used in the sense of ' apology'.

27-9 ဟောဟောရမ်းရမ်း၊ နှလုံးကြမ်းနှင့် 'reckless and evilminded'.
 ဟောဟောရမ်းရမ်း: 'reckless or rude'
 နှလုံးကြမ်း: (Lit.' rough heart) ' evil-minded or wicked-minded' နှလုံး: as in other case, is used here to replace ' mind or intention'.

27-10 အဟမ်းမမ၊ ကြံးသံပ၍ ' proclaiming loudly saying 'its' me.' အဟမ်း: (int), same as ahem in English, is here used in combination with မမ 'of me or I' (Pa-mama), to indicate a ' warnig or threat.'

27-11 အငွေးသတိ၊ ရုံးညိုတိတိ၊ တပ်ပေါင်းမိုလ် 'with 28 military officers, he consulted and agreed'
 အငွေးသတိ 'twenty - eight' (pa - attha + visati)

27-12 တက်ချို့ဝိုင်းဝန်း၊ မြို့ကိုပန်းလျက် 'marched, out-flanked and besieged the town'

27-13 တိမ်အလိပ်လိပ်၊ မိုးသို့ရိပ်မူး 'Like waves of clouds or stratus as thick as shadowing the sky'
 တိမ် 'cloud' မိုး 'roof, sky', ရိပ် 'shadow'

27-14 ကွက်စိတ်ရာမှုတ်၊ ခရာပတ်တည့် 'in a sprial , closed pattern like a liattice fence'. This stanza explaine the formatain of the enemy.

27-15 သေနတ်ဖြောက်ဖြောက်၊ အမြှာက်စိန်ကြုံ 'guns and cannons booming'
 သေနတ် 'gun' (Dut-snap)
 အမြှာက် 'canon' and စိန်ကြုံ 'scattering splinters'

27-16 ရဲဆင်တိုက်နှုံး၊ ကြိုးလုပ်ကြုံလည်း 'sbediently brave, mititary elephants fight an attacking perseveringly လုပ်ကြုံ 'toattack, to assisnate'.

27-17 နှမ်းကိုပတ်ပတ်၊ ဆုံးဖွဲ့တော်လည်း ည်က်ည်က်သွားမူး 'asseasanes are being pressed contineously and repeatedly int the oil-press until they turn into powder to yield oil'. နှမ်း 'sesome' yields oil when it was incessantly pressed in the oil-press, drawn by oxen, and becomes totally ponstred to form pastes. The metaplor wanted to make here is to the frequency and degree of pressure Burmese made to defend the town.

27-18 ဘုန်းအားကိုးကိုး၊ ထိုးပစ်ခုတ်သော် 'Lit depending on the power (of the king), they pierced, shot and cut; i.e. They used effectively spear (to pierce), gun (to shoot) and sword (to cut).

27-19 ဆုတ်လည်းအခက် 'difficult for a withdrawal'.

27-30 တက်လည်းစို့လဲခြော၊ တက်တိုင်းသေ၍ 'when advance was made, death resulted'
 တက် 'to advance, to march forwarded'
 တက်တိုင်းသေ 'every advance meets death'

27-20 ဆားလျေရေနစ်၊ ဆားကြိုးဖြစ်၏ 'it is big danger for a salt-boat when it is sunk in water'
 ရေနစ် 'sink, drawn'
 ဆားလျေ 'boat carrying salt'.

27-22 ယွန်းစစ်သူကြီး၊ ဗိုလ်များထီး 'general of Yun army who is the umbrella of all military commanders'

27-23 သေနီးမိန်းမူး၊ ဖျပ်ဖျပ်လူးသည်၊ သွေးရွေးကြောက်နာ ကြောက်ဖျားတည်း 'writhe in pain deliriously from fear as if in death'
 သေနီး or သေလုံးီး 'almost dying'

ယေသန¹၊ အမည်ရသည်၊ ယက္ခစ္စယ်ပြူး၊ ဘုတ်ဘီ
လူးနှင့်²၊ ပွဲးလယ်ချက်၊ လက်ပမ်းရှုက်သော်³၊ ခုန်တက်လျင်
တွေ၊ လက်ပဲခြေဖြင့်၊ လေသင်စုန်းဖြတ်၊ ဆန့်လိုက်ခတ်က⁴၊
ဘုတ်နတ်ဦးခေါင်း၊ တိတိတောင်း၍၊ ခြောင်းမြောင်းသွေးစိမ့်
မြောင်းလိမ့်သည်⁵၊

ကော်မြိမ့်လား⁶၊ ယောကျားပိစွာ၊ ဟန်သည်ဝါနှင့်၊
မဟာဒေဝ၊ တိမ်ကြေ့မင်းခေါင်း၊ မတ်တန်ဆောင်လျင့်⁷၊
တောင်စွန်စလို၊ ခိုမြိုတန်စား၊ ယိုးခယားကို၊ လျှင်လျားမကြာ⁸၊
သည်တစ်ခို့၊ အားလုံး၊ ခုကုလက္ခာ⁹၊

ဒေါသမာန်ယစ်၊ မြောင်းပစ်က¹⁰၊ ခဲ့နှစ်နှစ်စင်၊
မြက်တပင်များ၊ မြေပြင်ဟင်းလင်း၊ မပေါက်ကင်းသို့¹¹၊ တျင်း
တင့်းမကျုန်၊ မြစ်ရင်းလှန်အဲ¹²အား၊ အန်ထောင်ထား၊ သံကြံး
ဝါးလျက်¹³၊ ဘယားကော်သောင်း၊ ရှုမြို့မတ်ပေါင်းနှင့်¹⁴၊ သူ
ကောင်းမှုထမ်း၊ မြန်မာရှုမ်းတို့၊

သုံးလမ်းစည်းကြိုး၊ ဖိတိက်ညာပ်က¹⁵၊ တပ်နှစ်ဆဲရှုစ်၊
ယွန်းမင်းစစ်လျင့်¹⁶၊ ပြစ်ပြစ်ပျက်သုန်း၊ ချက်ခြင်းကုန်သည်¹⁷၊
သူပုန်ပြည်လျေး၊ ပြည်မွှားတည်း¹⁸။

Like manly warrior Kotayimbora, who could send the head of Jayasena, the agree with proturding teeth, rolling bleeding on the ground, when he out it off, like a rizor, in a wrestling bout, the

distinguis he minister Mahā-deva Teinkyar-min-gaung, porclaing his power with might and main, decided that this time he would soon uproot entirely the Yo-da-yar taking refuge in sun sa te mountain. He would do so as if throwing

Ālāvaka's dukula-weapon which, when thrown in fury on earth, would leave it for 12 whole years barren of any crops, not even a grass. Saying this be supported by than high officers entitled Phra and Myanmars and shans of

Loyal service, starmed the enemy by three columns. The 28 units of the Yun King's troops were anmihitated quickly and completely. They were (now minor and insignificant rebels of the kingdom.

ပြန်ပြစ် (arch) completely ပျက်သုန်း: be destroyed

28-18 သူဗုံနှင့်ပြည်လျေး ပြည်မှားတည်း small and insignificant rebels of the kingdom သူဗုံန် rebels insurgents

လွှတ်ဆုံးစံဌာ ဘုန်းကမ္မာကြောင့်¹၊ အံရာထူးလည်း
ကြိုက်လတ်သည်ကား²၊ သူပြည်ယွန်းသား မိုင်းလွှန်းဘာ³ဟု
တောင့်ငါးရာအုပ်၊ တပ်ချုပ်ပါမောက်⁴၊ အပြီးမြောက်သည်
တောက်သေသည်စဲ၊ မတ်သူရဲ့ကို ပွဲကြီးတဆင်း ဖြစ်စေစိမ့်
ငါ့⁵၊ နတ်ကြန်ကို⁶

မာယာဘန် (ဖန်း) ညီ၊ ကျိုင်းတုမြို့သို့ မရှိ (သူ့)
မရှုက်၊ ပြက်ပြက်ထင်စွာ⁷၊ ရုံးလိုပါနှင့်⁸၊ ချုံရာကင်းကင်း
ဝင်စေလျှင်းသော⁹၊ ခံတွင်းအပါး၊ စွဲသည့်ဖျားကို စားငှါမြိုန်ချို့
မခဲ့ခြုံသို့¹⁰၊ ပိုလိပါနှင့်ကွာ၊ အသာရ၏¹²၊

အနန္တုက်¹³၊ ကြုံး (ကျူး?) ဟုနတွေ (ဖွေ?) လှပ်
ဘုန်းသနစ်ကို¹⁴ ယာဝေတွေကံ၊ ပိုင်းခြားခံချို့ မကြံကောင်းစွာ¹⁵
ရှင်တော်သာလျှင် အနာဝေဂျက်၊ ရွှေဥက်ဟုန်ဖြင့်¹⁶၊

အကုန်အခင်း၊ ကြွောင်းမူမြင်လို့¹⁷၊ သဘင်ခြိမ့်သဲ့
ကြုံအောင်ပွဲကား၊ မှတ်စွဲဂါး (ကေား) အာ တောင့်နှစ်ရာနှင့်၊
သချာတွေကံ၊ မူဒ္ဒသတည့်¹⁸၊ ဘ(ဖ?) ဂုဏ်စ်၊

ရစ်ညွှန်ညွှန်၊ သာပေါင်းကွန်းသည်²⁰၊ သကြံနှစ်ယေား၊
မဂ်လာဟု၊ အတာသဘင်၊ နှေ့သစ်ယင်သော်²¹၊ အောင်မြင်ဥ္ဓာ
သုံး အရေ့ကုန်၍²² စုပုံရတနာ၊ မင်းလျာစိုးတန်၊ ဘဏ္ဍာမွှုံး
လည်း²³၊ ကိုင်ကန်ခြင်းငှာ၊ မတတ်ရာတည်း²⁴၊

စကြာတော်အောက်²⁵၊ ဖြေးမောက်လွှန်ကဲ၊ ဆက်မစ်
သည်²⁶၊ အောင်ပွဲလက်မွန်ခမ်းနားတည်း²⁷၊

Due to the maturity of his power to gain final salvation and to live last life, a wonderful and mysterious thing happened. In order to enhance the honour of valiant lord of Mai-lum Tao Thay-wi-se, king of goods and a native of Yun country, who

Controlled and led 1500 troops, was persuaded to enter keng-tung, spenly and boldly, together with his retinece of followers, and was easily captured, just as one can eat without difficulty the honey that swarms near one's mouth.

His glory and occurences, sought for and collected exhaustively, should not be decided how much it is, because his honour is beyond calculation. Only the king himself will comprehend all without remainder by his unstructred intelligence.

This victorious event happened during the auspicioius, transitory parioid called sankanta (New year), in the new summer or spring in the year of 1214 Myanmar or which happened to be a phaggun a -year, when

(the season) was replete with tendrib, tender buds and all kinds of pleasance. All affairs attended to and victory obtained, precious treasures in piles fit for royalty and governments, too much to hold in hand.

were incessantly and respectfully presented in heaps to the king. This was the ceremony for the first and formost victory.

29.1 လွတ်ဆုံးစံ၍ ဘုန်းကမ္မာကြောင့် 'due to the maturity of his glory and power to gain freedom and to live for the last time.'

29.2 ကြိုက်လတ်သည်ကာ: 'coincidence or happing ကြိုက် (fr ကြို့ကြိုက်) 'an unexpected coincidence'

29.3 သူ့ပြည်ယွန်းသား မိုင်းလွန်စား: the native of Yun country who is the lord of Maring-Lum.

29.4 ထောင့်ငါးရာအုပ်၊ ဝယ်ချုပ်ပါမောက် 'Leader administering an army of 1500 troops.'

ပါမောက် 'Lead, Leader' (Pa-pamokkha)

29.5 တောက်သေသည်ဝိစား မတသူရဲ 'valient officer Tao Thay-wi-se'

29.6 ပွဲကြီးတဆစ်၊ ဖြစ်စေစီမံုံး 'so that it happens to be a big victory or honour.'

ပွဲကြီး (Lit. big assembly, large festival) 'victory'

29.7 နတ်လူနှုန်းကို 'good-king' ; i.e. Tao-thay-we-se. နတ်-god. (Pa. natha) လူနှု 'king' (Pa inda)

29.8 မလျှို့မဂ္ဂက်၊ ပြက်ပြက်ထင်စွာ 'Lit. not sacred, not hidden, clearly) i.e. openly and clearly.

29.9 ရဲမိုလ်ပါနှင့် 'together with attendant troops'

29.10 ချုံရာကင်းကင်း၊ ဝင်စေလျှင်းသော် 'when (he was) made to enter without fear and suspicion' ချုံရာ to fear with respect, to loathe.'

29.11 ခဲ့တွင်းအပါး၊ ခွဲသည့်များကို၊ စားငါးပြိုနှင့်ချို့ မခဲ့ပြုလို့ 'just as it is not difficult to eat, egarly and dediciously, the honey which swarms near the mouth; ခဲ့တွင်း: 'mouth, hole.' အပါး: 'near by' ပျား: 'bee' မခဲ့ပြု 'not difficult, not loathsome.' This expression is in meaning suggestive of a native proverb which says 'Bees swarm in your beard when you chance to eat.'

29.12 ပိုလ်ပါနှင့်ကွဲ၊ အသာရ၏ 'obtains them easily along with a huge following of troops'.

အသာ (adv) "easity, without difficulty."

29.13 အနှစ်ဂုဏ် 'inmeasurable honour or virtues' အနှစ် 'indefinite, inmeasurable.' (PE. an-anta) ဂုဏ် 'honour, virtue' (Pa guna)

29.14 ကျိုးဟုန်ဖွေလှစ်၊ ဘုန်းသနစ်ကို 'Litgathers in momentum, opens and searches for (his) glory and circumstances; i.e. to collect and investigate his glory'

29.15 ယာလဖွေကံ၊ ပိုင်းခြားခံ၍၊ မကြုံကောင်းစွာ 'Lit not proper to think putting an end saying this much only is all his glory,' Together with the previous feet, the poet warms never to think and decide how much is king Mindan's power which is အနှစ် (29.13) or inmeasurable.

ယာလဖွေက 'as much as' (Pa. yava + ettaka)

29.16 အနာဝေဂုဏ်၊ ရွှေညာက်ဟုန်ဖြင့် 'Lit with golden power of lanowledge not shutting off.' i.e. with an un-interupted knowledge (Pa. anan+avarana)

29.17 အကုန်အစင်၊ ကြုံငါးမှမြင်လို့ 'will see all without remainder' ကြုံငါးမှု (fr အကြုံငါးမှု) with no remainder'

29.18 မှတ်စွဲကောဇာ၊ ထောင့်နှစ်ရာနှင့်၊ သခံ့တွေကံ၊ စုနှုန်းသတည့် '1214 Myanmar Era called ကောဇာ ME. i.e. 2396 BE, 1852 CE.' ကောဇာ is the name of Myanmar years beginning from 638 CE in one of the kings of early Bagan period. မှုဒ္ဒသ '14 (Pa. cuddasa)

29.19 ဖွဲ့ကန် 'the phagguna year.' According to our chronological calculations, there is another set of 12 months, apart from lunar one on the ordinary calendar, which, corresponding to planets can be found out in this way. Deduct from the current year 2 and divide the remainder by 12; if 12 is the remainder again, the year is called phagguna (1214 ME, for example, is phagguna because 12 remains when $1214-2 = 12 \div 12 = 12 \therefore 12/12$)

29.20 သရိဓညနည်း သာပေါင်းကွန်သည် 'replete with tendrils and pleasure' သရိ (arch) tender bud, sprout.'

29.21 သက်နှုန်ယတော်၊ မင်္ဂလာဟူ၊ အတာသဘင်၊ နွေသစ်ယင်သော် 'Lit. when it celebrates the new summer called temporary auspicious transition; i.e. the festive period of auspicious transition called Thein-gyan or New Year.'

သတော် 'transitory period from old year to the new one.' (Pa. sankanta)

အတာ 'time of new year'

29.22 အောင်မြင်ဥသုံး၊ အရေးကုန်၍ 'vanquish all and affairs come to an end.' အရေးကုန် 'Lit. affairs are exhausted; i.e. affairs or matters have been attended to.'

29.23 စုပုရတနာ၊ မင်းလျာစိုးတန်း၊ ဘဏ္ဍာမွန် 'precious finances like gems in piles fit for royalty and ruling classes' ဘဏ္ဍာ 'finance' (Pa. bhandā)

29.24 ကိုင်ကန်ခြင်း၏၊ မတတ်ရာတည်း 'not able to hold and carry with hands.'

29.25 စကြာလက်အောက် 'under the foot' စကြာ (Lit. wheel) refers in this context to the foot of the king which, like those of the Buddha, possess special marks, the wheel ek.

29.26 ဖြေးမောက်လွန်ကဲ၊ ဆက်မစံသည် 'does not cease or stop presenting them in heaps.'

29.27 အောင်ပွဲလက်မွန်ခမ်းနားတည်း 'early ceremony of a victory or the ceremony for an early or first victory.'

မွေးဒိုပိမြေ၊ သောင်းချက်တွေ (ငွေ?) တွင်¹၊
ကေဇာသ၊ တရာ့သတ်²၊ ယောနကမျိုး၊ သိမ်းပိုက်စီးသည်
ထိုးသယားမင်း၊ ထိုးတစ်းကား³၊ ဘုန်းချင်းနိုင်းချင့်၊ မခိုင်းသင့်
လျက်⁴၊ တဖွင့်တပါး၊ ကြံးမောက်မှား၍⁵ အများဖျက်စီး
အချည်းနှီးလျှင်၊ ဘေးကြီးတွေ့လျှင်⁶၊

သည်ထောင်ချင်းမှာ၊ သတင်းမလှ အရှင်ရလည်း⁷၊
မချစ်တ်လက်⁸၊ ညွှန်လူးဝက်လျှင်၊ ပြောထက်တဖန်၊ အိပ်တုပြန်
သို့⁹၊ မာန်တဘိဘီ (ဖိစိ?)၊ လက်ရုံးချီလျက်¹⁰၊ မွေးဒိုလုံး ကြံး
(ကျေး?) အုံရည်ချိန်၊ ငါနရိန်ကို¹¹၊

ဝရိန်ကွန်းကွန်း၊ ထိုကြားဟန်လည်း¹²၊ မလန်
လိပ်ပြာ၊ ဘယ်တောင်းထား¹³၊

အရာမတော်၊ ခါမလျော်က၊ ချွော်ချော်စမြှေ¹⁴၊
သည်တပွဲမှာ၊ အခဲမကျေ၊ ရှိနှုန်းစေဟူ¹⁵၊ ကွည်းလာရုံး ပိုလ်ရှုံး
တွင်¹⁶၊ သံယံစိုင်းပြိုး၊ အရေးခင်းလျက်¹⁷၊ ခပင်းဝန်းလည်း၊
ရှမ်းကိုပြည်¹⁸ကို၊ နည်မှုံမကျေန်၊ မောက်လှန်တိုက်သိမ်း
ပြိုးပြီးခါသော¹⁹၊

သာသနာတည်တွန်း၊ မြန်းစွန်းတက်၊ ကြွော်းတဆူ
ထူးအုံရည်သန²⁰၊ ကိုယ့်အားအန်နှင့်၊ မတန်လေစွာ²¹
တိမာနဟု²²၊ ဒုက္ခလောလော၊ ဖရာဘော²³ကို၊ မနောဖိုက်
ကျေး၊ အမြှုက်သုံးသည်²⁴၊ လက်ရုံးတောင်ထောင်ထားထား
တည်း²⁵၊

The king of Yo-da-yar, who recled an independent country of Yonaka on the Jambudipa continent, the centre of 10,000 world-systems, though not proper to compete in glory, thought (and acted) disorderly and erroneously, so that many met in vain great dangers and damages.

He received shame and disgrace (in the eyes) of (other) kingdoms, but did not give up (the scheme.) like a mudk-stained hog that sleeps again on a heap of ashes, he raised in fury the upper arm in the shape of challenge and proclaimmed, saying, "(Even) Sakka.

With his radiant thunderbolt cannot deter me, the king of men, who intended to take in possession the entire Jambudipa continent. I'm neither startled nor wracked.

At the audience with his generals, he told them: 'Things used to go wrong when circumstances are inopportune and timing is improper. Let by-gones be by-gones. But I'm implacable.' They (then) zealously plotted and eagerly agreed that, after attaching, occupying,

completely, not leaving even the sediments, and pacifying all nine Shan king-doms in the surrounding, they would found a dynasty on the pinnacle of sasana-shining Myanmar which was beyond their strength and power. Impelled by the conceit of highest degree.

they bare in mind and accepted happily (that scheme) which meant much sufferings and ruins. In a sign of challenge, they raised their upper arms.

30.1	မြှေ့ခိုင်မြေ၊ သောင်းချက်ငွေ့တွင် 'on the Jambcidipa continent, the centre of 10,000 world-systems.'
30.2	ကေဒေသ၊ တွေ့နထက် 'one place' ကေဒေသ 'one place, single region' (Pa-eka+desa) တွေ့န 'one place' (Pa-thana)
30.3.	ယိုးဒယားမင်း၊ ထိုးတစင်းကား 'king of Yo-da-yar, an umbrella', i.e. king who owns a white parasol or an 'independart king'.
30.4	ဘုန်းချင်းနိုင်းချင့်၊ မခိုင်းသင့်လျက် 'though not proper to compare and compete in glory' နိုင်းချင့် (v) 'compare in mass, or length, or height, etc., of two different things. ခိုင်း (fr.ခိုင်းနိုင်း) (v.) compete in 8th.
30.5	တဖုန့်တပါး၊ ကြံ့မောက်မှား၍ 'think erroneously in disorder' တဖုန့်တပါး (arch) 'chaos, at sixes and sevens.' မောက်မှား (v) 'to err.'
30.6	အများပျက်စီး၊ အချည်းနှီးလျှင်၊ ဘေးကြီးတွေ့လျှင်း 'many face or encounter danger and recein for mothing အချည်းနှီး (adv.) 'in vain, fruitlessly.'
30.7	ပြည်ထောင်ချင်းမှ၊ သတင်းမလှ၊ အရှက်ရလည်း 'Lit. though one gets shane and one's news are not beautiful over the kingdoms; i.e. despite shame and disgrace between (two) kingdoms." ပြည်ထောင်'union, country, kingdom.'
30.8	မချစ်တိလက် 'Lit does not drop mind and hand i.e. 'does not give up the struggle.'
30.9	ညွှန်လူးဝက်လျင်၊ ပြု့ထက်တဖန်၊ အိပ်တုပြန်သို့ 'Like a marsh-stained hog sleeps again an ashes' ညွှန် 'mud, marsh' ပြာ 'arh' အိပ် (v) 'sleep' ဝက် 'pig, hog.'
30.10	မာန်တဖီး၊ လက်ချုံးချို့လျက် 'behave belligerent by and roaring out a challenge? မာန် 'pride, conceit' (Pà. màna). လက်ချုံး 'upper arm' ချို့ 'lift up'.
30.11	မြှေ့ဒီလုံး၊ ကျျးအုံရည်ချိန်၊ ငါနရိုင်ကို 'me, the king of man who intended to rule (by collecting all) the entire Jan budipa-continent. ငါနရိုင် 'I, the king' ငါ 'T' နရိုင် 'king of men' (Pá. nara+inda)
30.12	ဝရဒိန်ကွန်ကွန်၊ သိကြားဟန်လည်း 'even though king of goods, with his shining thumderbolt, prevents' သိကြား 'king of goods' (Pà. sakka, skt. sakra) ဝရဒိန် 'diamond, thumderbolt' (Pà. vajira)
30.13	မလန့်လိပ်ပြာ၊ ဘယ်ထောင်းထားအုံ 'Lit. (my) butterfly is not frightened and there is no convolution;

సూడ్: (or సూడ్:ం) is a wrackage to mind ఓస్ (Lit. which, what, where, etc.) is here used as a question to emphasize the fact that there is none of mind-damage'. The whole expression, therefore, should be interpreted as 'feel neither fright end not distressed.'

30.14 အရာမလော်၊ ခါမတော်က ချတ်ချော်စမြေ 'It is a fact that things go wrong when circumstances and timing are not proper.'

30.15 အခဲမကျေ၊ ရှိနှင့်ဟော 'saying' let it be so but I'am implacable' This refers to king of Yo-dayar who had to tolerate the defeat.

30.16 မိုလ်ရှုခံတွင် 'at royal audience'

30.17 သံယစိုင်းပြင်း၊ အရေးခင်းလျက် 'display or discuss the matter to aspire or plot farwently for rally'
 သံယ (arch) 'rally' စိုင်းပြင်း (v) aspire for or plot or conspire zealously.' In အရေးခင်း 'spread the matter, ခင်း (fr ခင်းကျင်း) may also mean 'display before many' or 'discuss among many'

30.18 ခပင်းဝန်းလည်၊ ရှမ်းကိုးပြည်ကို 'all nine shan kingdoms in the surrounding.'

30.19 နည်မျှမကျေနှင့် မှာ်က်လှန်တိုက်သိမ်း၊ ပြမ်းပြီးခါသော် 'after fighting occupying completely and restarting peace; နည် (fr. အနည်)' sediment' မှာ်က်လှန် 'turn upside-down and up'

30.20 မြန်္တီးစွန်းထက်၊ ကြွေ့န်းတဆူ။ ထူးအုံရည်သန 'eager to build a palace on the prinnacle of Myanmar'
 ဦးစွန်း 'peak, prinnacle' is here figuratively used to the country of Myanmar.

30.21 ကိုယ့်အားဟန်နှင့် မတန်လေစွာ 'not competent with (his) strength or power.'

30.22 တိမာန 'conceit of highest quality or degree' (Pà.ati+mána)

30.23 ဓာက္ခလာလော၊ ပရာဘော 'Loss of life full of much suffering or dukkha'
 လောလော 'uery much' ပရာဘော 'Loss in life, defeat, recium, disgrace' (Pà.pará+bhava)

30.24 မနောဂိုက်ကျိုး၊ အမြိုက်သုံးသည် 'take or use (this idea) earmestly as a delicious thing.'

မနော 'mind, consciousness' and ဂိုက်ကျိုး 'gather up fewently.'

30.25 လက်ခုံးထောင်ထောင်ထားထားတည်း 'the upper arm raised up in defiance.'

အယူဇူးသခင်^၁၊ ယွန်းသူသျှင် (ရှင်?) လျင်၊ မာန်ဝင် ဟုံးစုံ၊ သံပကြံးလျက်^၂၊ ကျိုင်းရုံးနန်းလျာ၊ ဥပရန္တ့^၃၊ မိဇ္ဇာရန် လျေး၊ စင်ကြောင်းဆေးသည်^၄၊ ဘထွေးတော်ချုစ်၊ နန်းနှယ် စစ်တည်^၅၊

စုံတစ်ကွဲဖွဲ့၊ ဝံစာမိရသနစ်^၆၊ ချွေစုလတ်နှင့် သင်းကျစ် သားသား^၇၊ ယွန်းယောကျားကို၊ ကိုယ်ဖွားသာန်ဘန် (ဖန်ဖန်?) ကြီးမှုးရုံး၊ ဥပုံးကြောင်းအား၊ အခေါင်ထားသည်^၈၊ ဘယားဘယ်သိဖို့၊ နှုံးသိကျော်ကြား၊ နှုံးသိကျော်သိ^၉၊ ဘယားကရုံးပါးဟု မိုလ်စုံကွပ်ကဲ၊ မတ်သူရဲလည်း၊ ယာဝတာသွန် သဲသံဝန်မျှ^{၁၀}၊

ကျိုင်းလွှန်မြို့စား၊ ထိုးစည်ဗြားသည်^{၁၁}၊ စော်ဘွားကြို စုံသာ၊ ငါတခံခဲ့၊ ရာသေးနှင့်၊ မိုင်းနဲ့စားသား၊ ဗညားပရဂံ^{၁၂}၊ ကိုယ်ရည်ယုံတို့^{၁၃}၊ မိုလ်ပုံဖတ်ခြား၊ ထပ်ထပ်ရုံလျက်၊ ဝန်ခံနှစ်သောင်း၊ သူရဲကောင်းတွင်^{၁၄}၊

လက်စောင်းလက်ကူ၊ စွဲမ်းသန်သူ^{၁၅}လည်း၊ လူအဖည်းဖည်း၊ ချပ်ဝတ်ချည်းတည့်^{၁၆}၊ ရုံက်ဟည်းမှန်သွင့်^{၁၇}၊ ရန်လိုခင်သည်၊ ဆင်တထောင်ကျော်^{၁၈}၊ မြေပေါ်ကြားကြား၊ ခွာမနားမျှ၊ မိုလ်ကြားဖောက်ထွင်း၊ ငါးက်တိုင်းနှင့်သည်^{၁၉}၊ မြင်းနှင့်ရထား၊

ရေမအားတည့်^{၂၀}၊ လေးမြားမီးပေါက်၊ အမြောက် စိန်သဲ မြေကြီးရွှေမျှ^{၂၁}၊ အောင်လံညီးညီး၊ စည်မောင်းတီး လျက်^{၂၂}၊ စစ်ကြီး၊ အုပ်(တ်?)အား ချိတက်လာသည်၊ မြေချာပိတ်မျှ ဝန်းလျားတည့်^{၂၃}။

Full of pride and proclaiming aloud, the ruler of the Yuns and Lord of Ayujjhaya (prepared for a battle. The crown prince of Kyaiyum kingdom and his loved uncle, a genuine descent of royal blood and clearer of minor.

wrong sponents, Sun-htit Kun-mun Vansar-di-ra-sa-nit by name, who was a male Yun native wearing a prominent frantlet. Lioing in a gold-topped mansion, were given several men of their calibre to surround them. Phra Ba-ya-sid-di who was considered most excellent.

in both mental and physical strength and phra Ga-rum-bar-her, who was widely lanown as a god-man, were placed together with ncemeraces brave, leading officers on his left and right. (The general was also) surrounded repeatedly by the multitude of men-of-arms

under Sawbwa Tri Vain-sa, govermar of independent Kyai-lun and exceedingly stubborn and conceited Banyar Pa-ra-wun, lord of Mainnam. Among the 20,000 warriors who pledged allegiance (to the king) were may strong and skilled in the martial art of self-defence and all were in coats-of-mails.

(Also included) were over 1009 militant elephants on musth, along with in-numerable chariots and horses which would stampede at every berating, nimbly and repeatedly, brough the troops. Bangs of bows and arrows, guns, cannons and mortars made even the earth fear with respect. With flags fluttering and drcems and gongs resounding, the huge army came marching, almost filling the ground in both circumference and length.

31.1 အယုဇ္ဇာသခင် 'Lord of Ayujjha' Ayujjha is here sad in place of usual Ayuddhaya and it means 'not to be fought or inviaible.'

31.2 မာန်ဝင်ဟုံးနဲ့၊ သံပကြံးလျက် 'full of pride and proclaiming aloud in exultation'
 မာန်ဝင် 'pround, conceited, full of pride' (Pa. mana)
 ဟုံးနဲ့ (arch). 'be jubiland'
 သံပကြံး 'proclaim aloud of one's own power, e

31.3 ကျိုင်းရုံးနှစ်းလျား၊ ဥပရာ 'Crown Prince of Kyai-yun kingdom'. နှစ်းလျား 'heir apparent to the throne'
 ဥပရာ 'crown prince' (Pa. upa + rājā)

31.4 မိန္ဒာရန်လျေး၊ စင်ကြောင်းဆေးသည် 'Lit: wash for cleanliness the insignificant enemy-heretics; i.e. clear or remove kminar heretical opponents'
 မိန္ဒာ 'wrong, heretical in thought (Pà. micchā)

31.5 ဘထွေးတော်ချစ်၊ နှစ်းနှစ်ယစ် 'Loved royal uncle, genuine descent of royal family'
 ဘထွေး 'Uncle, brother of father or mother'.

31.6 စုထစ်ကွဲမွဲ ဝံစာမိရသနစ် 'Sun-htit Kun-mun-wan-sar-di-ra sa-nit'

31.7 ရွှေဝါလစ်နှင့်၊ သင်းကျော်သားသား၊ ယွန်းယောက်ား 'Yun native male with a prominent frontlet who dwells in a gold-topped mansion.'
 စုလစ် (archit) 'pinnacle an roofs'
 'decorative frontlet that usually covers the farehead of a Buddha's statue and also used by Myanmar kings.'

31.8 ပိဉာဏ်လက်မြှုံးအား၊ အခေါင်ထားသည် 'considered most excellent in physical and mental strength'
 'knowledge, intelligence' (Pà. nñāna)

31.9 နှုံးသိကော်ကြား၊ နတ်ယောက္ားသို့ 'Like a widely-known god-man' နတ် 'god, dirty' (Pà-nātha)

31.10 'multitude of men on both left and right'
 ယာ 'right' ဝဲ 'left'
 သသဲ့နှင့် 'a very huge crowd'

31.11 ကျိုင်းလွန်မြို့တား၊ ထီးစည်းခြားသည်၊ စော်ဘွားဗြို့သာ 'Sawbwa Tri-van-sar, governar of Kyai-lun which stands independently'
 ထီးစည်းခြားသည် 'Lit' umbrella and drum are dif ferent; i.e. of an independent sovercign.

31.12 ငါတခဲ့၊ ရာဇ်သုန့် မိုင်းနဲ့စားသား၊ ဗညားပရုံး 'Lit. Lord of Mai-non, Banyar Pa-ra-wun, who used to say 'I,I' in a royal tome,'
 ငါတခဲ့၊ ရာဇ်သုန့် '(speak) I, I in an authoritative, king-like style' expresses the nature of the speaker to be 'exceedingly proud, stubbam and conceited.' So the phrase may be paraphrased as 'Ba-nyar Pa-ra wun who is both very rude and proud'.

ခေမာဝရ၊ သာလုတိုင်းစည်၊ ကျိုင်းတုပြည်က¹၊
ဥဒသည်ပြုခြုံ၊ ယူဇာနာလျှင်၊ သချိခန့်ထောက်၊ ငါးပြန်
လောက်၏² မြေကျောက်တောင်ရေး ပိုက်ခွေးကြီး၊ မိုင်းသောင်း
မြို့၊ သို့၊³ သူတို့စစ်အင်၊ ချင်းနင်းဝင်၍ မြေပြုမလပ်၊
တကြောင်း ရပ်၏⁴။

တပ်တသွယ်တဲ့၊ များဗိုလ်ပုံနှင့်၊ ကျိုင်းတုတောင်
လက်၊ ဘယက်မိုင်းဟဲ့၊ လွန်ခက်ခဲ၍၍၊ ရဲရဲတင်းတင်း
ဟိုပုံကွင်းက ဝင်းဝင်းအောင်လဲ စွဲရပ်ခဲ၏⁵ သံသည်ကား⁶၊
ရေကြည် စီးရစ်၊ သလွင်မြစ်ကို၊ အဆစ်အဗိုင်းဖရိုင်း
တားလျက်⁷၊ အရှေ့၊ ဘက်(ဖက်) ကာ၊ ပြည့်နှုက်ကျေးသီး၊
ကျိုင်းရုံးကြီး¹⁰ဟူ။

ထိုးတဖွင့်မျှေး¹¹၊ ဟော်ကွန်းသူးနှင့်¹²၊ လူးဆဲ့နှုစ်ခရိုင်း
ပနားပိုင်ကို¹³၊ လက်နိုင်အုပ်ခြံး၊ ကျားနှုယ်ပုံ၍¹⁴ ကျိုင်းတု
စသား၊ များလှပြိုင်းပြိုင်း၊ ကိုင်းပြည်ကျိုင်းနှင့်¹⁵ မိုင်းလည်း
ကိုးရှုမ်း၊ အရှေ့၊ ခြမ်းကို¹⁶၊

ဖြမ်းဖြမ်းပြုက်ပြုက်၊ အကုန်တိုက်မှ¹⁷၊ နန်းကိုင်းဟူစွာ
ဥပရာ¹⁸ကို၊ ရေယာ (ယျား?) သဘင်၊ မင်းခမ်းရင်၍¹⁹
နန်းဘင် ပြီးမြောက်²⁰၊ မြစ်အနောက်ကို²¹၊

လက်ဖြော (ဖျေား?) က်တီးကာ၊ ပြီးလွယ်စွာဟု²¹၊
ခွာရာ ဝတီ၊ ပူရိစစ်သွေး (ရှုံး?) င်၊ စိတ်ကြီးဝင်သည်²²၊
ကျားသွင်မျက် မောင်ဘားဘား (ဟားဟား?) တည်း²³။

The Yo-da-yar army invaded and encamped at Mai-nayung, filling every port of the town, encircled by the emerald-green mountain-waters, about 5 yojana-s to the east of beautiful and prosperous keng-tung also known as noble khama-rattha.

Another column of several troops stood defensive, bravely hoisting up bright banners of incitancy, at hardly-accessible Ho-pong in the open and at Ba-yet and Mai-he south of Keng-tung. The cenrimonious objective was to keep in their possession the 12 doo districts (presently) under the admi.

nistration of Pa-nar and the mansion of Kun-bo sawbwa together with thickly populated kyai-yun-gyi on the east of Than-lwin river, which meanders full of clear waters, using it as a demarcation line, as firmly as a tiger keeps (its prey) in its mouth. They would

(also) occupy, in all-out attack, the various eastern shans known as nine capitals of Mais and nine capitals of Kyais as Kengtung etc. (Only) after the uparājā (crown prince), the heir-apparent to the kingship and royal palace, was enthralled, the regions to the west of Than-lwin would

easily be sized and occupied in such a shart time as that of a snap. The general of the Dvāravati army (thus) became conceited and ware a broad scowl on his face like a tiger.

32.1 ခေမာဝရ၊ သာလူတိုင်းစည်၊ ကျိုင်းတုံးပြည် 'beautiful and prosperous land of keng-tung (also) known as noble khema-rattha.'

Khema 'safe', vara 'noble, magnificant' and Khema-rattha is the classical name of Keng-tung, meaning 'Land of Peace.'

32.2 ဥဒသည်ပြော့မြို့၊ ယူနောလျှင်၊ သချာခန့်တောက်၊ ငါးပြန်လောက်နှင့် 'about 5 yujanà-8 to the east of Keng-tung'.

ဥဒသည် and ပြော့မြို့, both signifying the East, are respectively derived from Pà.undaya and skt.purva'

32.3 မြေကျောက်တောင်ရေ၊ ပိုက်ခွေးကြီး၊ မိုင်းညာင်းမြို့ 'Mai-nyaung town encircled by emerald-green mountain-water'

32.4 မြေပြင်မလပ်၊ တကောင်းရပ်၏ 'stopped and comped filling the entire face of the ground'

32.5 တပ်တသွယ်တုံး၊ များမို့လုပ်ပုံနှင့် 'another cohemn of troops in great number'

32.6 ကျိုင်းတုံးတောင်လက်၊ ဘယက်မိုင်းဟဲ 'Ba-yet and Mai-he on the south of Keng-teng'

32.7 ဟိုပုံးကွဲ့ကုန်၊ ဝင်းဝင်းအောင်လုံး၊ ခွဲရပ်ခံ၏ 'camped at Ho-pun open field and defended with hoisting flags brightly fluttering.'

32.8 သံယံသည်ကား (what is decided at) the rally' သံယံ (arch) 'rally' is here used as the outcome of the rally made among Yo-da-yar officers.

32.9 အဆစ်အပိုင်းပရိုင်းတားလျက် 'dividing or making into barricaded partitions or parts.'

ပရိုင်း (arch.) 'barricade, wall'

32.10 အရှေ့ဖက်ကား ပြည့်နှုက်ကေးသီး၊ ကျိုင်းရုံးကြီး 'on the east Kyai-yun-gyi constituting numerous villages.

ပြည့်နှုက် (Lit: stuffed into) 'numerous, mony'

ကေးသီး 'individual villages'

32.11 တီးတပွင့်မှုံး 'release of a (white) umbralla; i.e. a chieftain, a ruler.

32.12 ဟော်ကွန်းဘူး 'manar of the Shan Sawbwa at kcen-boo' ော်ကွန်း 'mansion of a Shan chief'.

32.13 လူးဆဲနှုစ်ခရိုင်း၊ ပနားပိုင် '12 Lao districts under the control of Panà.'

32.14 လက်နိုင်အုပ်ခြံး၊ ကျားနှုယ်ငံ့၍ 'ably control and administer as a tiger keeps 8th in its mouth ကျား 'tiger' (parth.) encting similarity, equivalent in usage to adus. 'as, like' etc. ငံ့ 'keep 8th. in the mouth without chewing'.

32.15 ကျိုင်းတုံးစသား၊ များလှပြိုင်းပြိုင်း၊ ကိုးပြည့်ကျိုင်းနှင့် 'nine different and various Kyai cities like keng-teng (i.e. kyai-ton) etc.

စသား 'beginning with, or ecetras'

32.16 မိုင်းလည်းကိုးဂုမ်း၊ အရှေ့ရှမ်း 'nine Mais or shans on the east (of Than-lwin)'

32.17 ဖြမ်းပြေားပြီက်ပြီက်၊ အကုန်တိုက်မှ 'attack-all without discrimination thoroughly and continuously'
 ဖြမ်းပြေား 'all mixed without discrimination'
 ပြီက်ပြီက် 'continuously or heavily'.

32.18 နန်းကိုင့်ဟူစွာ၊ ဥပရာကို 'the corwn prince said to be heir-apparant'
 နန်းကိုင့် (or နန်း+ မကိုင့်) 'palace and decalated head-dress.'

32.19 အေသာသဘင်၊ မင်းခမ်းရင်၍ 'arrange or prepare a victorious, royal occasian'
 အေသာ 'victary' (Pà. jeyya)
 သဘင် 'celemony, fastivity' (Pà. sabhà)
 မင်းခမ်း (fr.မင်းခမ်းမင်းနား) 'royal occasion'

32.20 နန်းတင်ပြီးမြောက် 'after enthronement'
 နန်းတင် 'place sb.on the throne'

32.21 လက်ဖျောက်တီးကာ၊ ပြီးလွယ်စွာ 'it would be) easily finished in so shart a time as that of a snap'

32.22 ဒ္ဓရာဝတီ ပူရီစစ်ရှင်၊ စိတ်ကြီးဝင်သည် 'the ruler of Duàràvati capital felt conceited'

32.23 ကျားသွင်မျက်မှုာက်ဟားဟားတည်း ' (he had) a broad frown or scowl like a tiger'

မင်္ဂလာရွှေပို(ဘို့)၊ ရန်ဖြီပင်မ၊ အောင်ဦးစဉ်¹ ဥထ္ထရဟိမဝန်၊ ကာစွန်တောင်တည်၊ တိပက်ပြည်မှု² ညာလည်ရစ်သွန်၊ စီးလာဝါန်သည်၊ သလွန်ကမ်းခြေး³၊ ဤဘက် မြေးနှုန်း၊ ပဒေသရာမ် မင်းစစ်သည်း (သီး)ခြား၊ ထီးကိုးပါးနှင့်⁴။

စော်ဘွားတပ်ပေါင်း၊ အသောင်းသောင်းတည်⁵၊ ခနောင်းရစ်ကျွေး၊ မြစ်အရှေ့ကုံး၊ ဓလေ့အထူး⁶ ယွှန်းလူးစုံမျိုး၊ လူတရိုး⁸ကို၊ တန်ခိုးတော်အုပ်၊ ရွှေလက်ဆုပ်၍၊ ချုပ်ဘိသာ လား⁹၊ ကိုယ်တော်စားလျှင်¹⁰။

ယော်ကျားရည်ကောင်း¹¹၊ ရန်ညာင်းခုတ်ဖျည်း၊ နှုန်သေည်သို့¹²၊ ညာဉ်ဝိရိယ၊ ဓလခုခိုင်¹³။

ရဲခေါင်တိုင်သည်၊ ကျော်လိုင်အဲခြီး(ခီး⁷)ဆောင် ယောင်တီးနှင့်၊ မင်းကြီးမဟာနော်ရထာ¹⁵၊ မည်သာတင့်မော့၊ မတ်ဉာရောကို¹⁶၊ ကမွားတိုင်း၊ ပြည့်လိုင်းစိုလှု၊ ခြားက်ထောင်ပြုသား¹⁷။

ကြီးထူးပြောစည်း၊ မိုးနဲ့ပြည်က¹⁸၊ ကျည်သရောလား၊ ရပ်တန်နား၍¹⁹၊ ပိုင်းခြားခွဲဝေး၊ စီရင်လေဟု၊ မြေသမှတ်ဆုံး၊ ပတ်ကုံးကွပ်နိုင်²⁰၊ ကိုးတောင်ထိပ်ကို၊ ဘုန်းရိုပ်ခြုံပတ်၊ မင်းမင့်နတ်က²¹၊ လေးမြတ်တင့်ကဲ၊ ရာတော်လွှဲသည်တော့ မတ်ခေါင်ယောက်ဘားတည်း²²။

At the beginning of the first conquest (by king Mindon over invincible and auspicious Swhebo, on the hither bank of River Than-Lwin meandering in torrents from Tibet in the Himalayas in the north, where originate forests and mountains, there are tens of thousands of armed forces under.

Saw-baws who (thensalves) were independent and genies fasdal lords with nine white umbrallas. On the eastern side of the river, full of twisting whirl pools, there were tribes of yuns and doos with distinct customs or traditions.

To rule these peoples authoritatively as if in a golden grasp on his behalf the king (selected) his famous praise-warthy and son-like minister Mingyi Maha Naw-ya - thar, with a golden brella as on insignia of office, who was and able, energetic, intelligent, diligent,

Strang and exceedingly brave man like Nan-di-the-na. He was sent out to the large and prosperous Moe-nie capital in Kamboja province, which could raise and contribute 6,000 soldiers, with a mission to be based there and to supervise and administer (the military

operations) like a lion. (Thees) the powerful and glorious king of kings, who entirely controls all earth and water, most sincerely deputised the magnificent and gallant man to rule the nine mountain-tops.

33.1 မင်္ဂလာရွှေဘိုရန်ဖြူပွဲမ၊ အောင်၏ဦးစွဲ 'at the beginning of the conquest over dinvincible and porpitious shwe bo' Shwe - bo is one of the 5 names of Konboung founded by Alaung - pa -ya.

33.2 ဥတ္တရပိမဝန်၊ ဟောစွန်တောင်တည်၊ တိပက်ပြည်မ 'from Tibet in the vtimalayas in the north where forests and mountains originate'
ဥတ္တရ 'north, nothern, province' (pa uttara) ထိမဝန် the Hinakatas' is indis crinatingly called တိမဝန္တတောင်/တော် 'Himovan mountain / farest' in Burmese, mening 'snow + vorniting' (Pa. hima + vanta)

33.3 ညာလည်ရှစ်သွန်းစီးလာဝန်သည်၊ သဲလွန်ကမ်းခြေ 'bank of Than-Lwin which flows down in a snak-like manner or meanders in torreints'

33.4 ပဒေသရာ၏ မင်းစစ်သီးခြား၊ ထိုးကိုးပါးနှင့် 'gauine, independant feudal lords with nine umbrellas'
ထိုး (fr.ထိုးဖြူ) 'white umbrella' is a symbol of sovereignty or kingship.

33.5 စော်ဘွားတပ်ပေါင်း၊ အသောင်းသောင်းတည် 'tens of thousands of trops controlledb by shan chieftains called sawbaw. သောင်း 'ten thousand'

33.6 ခနောင်းရှစ်ကျွေး၊ မြစ်အရွှေက 'east of the river which snakes with winding whirlpools'
ခနောင်း 'whisrpool' (Man kanium)

33.7 ဓမ္မလွှာအထူး 'distinot habits or charcteristics'
ဓမ္မလွှာ 'custom, habits, manners, traditions'

33.8 ယွန်းလူးစုံမျိုး၊ လူတန်း 'a nation of Yun and Loo tribes or a hereality of Yun and doo peoples'

33.9 တန်ခိုးတော်အုပ်၊ ရွှေလက်ဆုပ်၍၊ ချုပ်ဘီသော့လား 'as if overwhealring them with (his) power and holding them tight in the golden grasp of grips'
လက်ဆုပ် 'keep tight and hold in the hands'.

33.10 ကိုယ်တော်စားလျှင် 'in the king's place or on his behalf'
ကိုယ်တော် 'royal body (of the king) or the king.'

33.11 ယောက်ဗျားရည်ကောင်း 'Man of good abilities'

33.12 ရန်ညောင်းခုတ်ဖျော်၊ နန္ဒိသေည့်သွေ့ 'like Nan-dir-then na who cuts and entangles the enenies'
နန္ဒိသေည် (fr. Nan- di-the-na or Pa Nandisena) is the name of the wrise and wirly minister of Pataliputta who challenged and defeated, for the sake of hisking, and out-mumbering enemy under a mighty king, by employing effactively the military stratagem in a jotaker story named culakalinga jataka. He was inmor talized by a pyo compisition in Burmese in different and voried stratagem for militory purposes. bearing his name in the time of Sin-byu-shin Min

33.13 ညာဉ်ဝိရိယ၊ ဗလာခုံခိုင် 'possess) funnly intelligence, perseverance and physical strength'
ဉ်း 'habit or intelligence' (Pa nan a)

ပိရိယ ' diligence, perseverance'	(pa viriya)
ပလ ' strength, power'	(Pa bala)

33.14 ရဲခေါင်တိုင်သည်၊ ကျော်လိုင်အံခီး 'wonderfully famous and exceedingly brave'

33.15 ဆောင်ယောင်ထီးနှင့်၊ မင်းကြီးမဟာနောက်ရထာ 'Mingyi Maha Nawrathar complete a royal insignia of a golden umbrella'

ထီး: 'umbrella' here signifies a golden umbrella the king used to bestow on ministers for distinguished valour or service.

33.16 မတို့ရောကို 'the minister (the king) loved as his own son; i.e son like minister;
ဗြော (fr ဗြေ) 'one's own son' (Pa orasa)

33.17 ကမ္မာဇတိုင်း၊ ပြည့်လိုင်းမိုလ်စု၊ ခြောက်ထောင်ပြုသား 'produces 6,000 troops in all in Kan-baw-za province'
ကမ္မာဇ is the clasical appellatais, given to the area now known as shan and kayah-states, similar to Aparanta or sumaparanta (western part of R-Aye-Yar-Wa-di) and Tamba-dipa (easten bank of hit)
ခြောက်ထောင်ပြု 'make 6,000' refers to the size and state of the town. Under the Burmese monarchical administration every city and town had to raise and provide a fixed number of soldiers to the royal army, depending on the size and population. 6000 is a fairly big number for a flourishing city.

33.18 မိုးနံပြည်က 'fram Moe-nai state (in shan proveice)

33.19 ကျည်သရာလား၊ ရပ်တန်နား၍' stop there (and fight back) as a lion. ကျည်သရာ 'lion' (Pa. kesara)

33.20 မြေသမှိမ်ခုံး၊ ပတ်ကုံးကွပ်နိုင် 'one) who completely controls (all) towards the end of earth (or globe) and ocean' i.e king who controls all earth and water.

33.21 ကိုးထောင်ထိပ်ကို၊ ဘုန်းရိပ်ခြံပတ်၊ မင်းမင့်နတ် 'the god of kings who overwhealms and covers nine topswith his power; i.e the king of nine shan mountain or nine states in shan provimce.

33.22 ရာတော်လွှဲသည် စောရဲမတ်ခေါင်ယောက်ဗားတည်း 'the magnificunt and brave man who was deputized(by the king); if signifies Main-gyi- maha-naw-ra-tha who was sent to Kan-bo-ja Province.

မိုးနဲ့ခြေပြည်၊ ရာတော်တည်¹သည်၊ အရှည်ရေးမြင်၊
မတကျော်ထင်²လျှင်၊ သူသူင် (ရှင်³) ယွန်းသား၊ ယိုးဒယား
တို့၊ စစ်အားအင်ကောင်း၊ ချိုလာကြောင်း⁴ကို၊ ဦးခေါင်းကြာ
သွင်၊ သံတော်တင်သော်⁵၊ ဘုရင်များထွက်၊ လွှတ်သားနှင်တဲ့
ထွေတော်သံကား⁶၊ အကမ္မာဘာ၊ သုံးလူချာတို့⁶၊

သစ္စာပွင့်အဲ၊ နှုတ်ရန်⁷ကို၊ တုံတုံစားစား၊ ခံပြီးပြား
လျက်⁸၊ သူအားသွေးပေါက်၊ ယင်တသောက်မျှ⁹၊ ရောက်စေ
သဖြင့် ငါမသင့်ဟူ၊ ခွင့်မမြှင်စွာ¹⁰၊ မတကာသား¹¹။

ဒွာရာသန်း၊ ထီးတစ်းနှင့်၊ ယွန်းမင်းသူပန်၊ ကြမ္မာ
ကုန်ကို¹²၊ ကရှည်ဟိတ်၊ မြတ်သည်စိတ်ဖြင့်¹³၊ ထိတ်ရုံလန်ရုံ¹⁴၊
ယွန်းပိုလ်ပုံကို၊ တောအုံလေးမြေ၊ နှင်ထုတ်လေဟူ¹⁵။

ချွေးဖိတ်ညွှန်၊ သရက္ခန်သည် လေသွနပုံးပုံးရှား
ရှားတည်း¹⁷။

The far-singhted and best known minister posted at Moe-nei (i.e) Maha Naw-Ya-thar) shikkocd, with his claspeo) hands like a lots an his fare head, and reparted to the king that the Yo-da-yars, the people of Yun country, were marching with migh and main. The king (then) made this pronocince

ment: 'I have already received fimly the vocal declarations from Buddhas of several worlds that I will be a Buddha (in future) So it is improper for me to shed others' blood even a drop much enough for a fly to drink with nobel kindness in your heart.

just fighten him and drive away the Yan recler, the king of Dvaravati who owns the white umbrella, the ingorant and law soldiers the doom fated rebel along with his Yun army to a jurther jeenle.

The king (thus) gave the royal pronocencement which, with the scent of sandalwood spreaded for and vide like the wind.

34.1 မိုးနဲ့ချွဲပြည်၊ ရာတော်တည်သည် 'posted at golden capital of Moe-nei'

34.2 အရှည်ရေးမြင်၊ မတ်ကော်ထင် 'famous minister who in far - sighted (into the future)

34.3 စစ်အားအင်ကောင်း၊ ချီလာကြောင်းကို '(that) thay came marching with might and main'

34.4 ဦးခေါင်းကြာသွင်၊ သံတော်တင်သော် 'lit send royal voice with hando like a lotus on the head: i.e to inform royalty most respectfully.'

34.5 ဘုရင်များထွက်၊ လွှတ်သားနတ်တဲ့၊ ထွေတော်သဲ 'the royal pronoucement, the inauguhal order made by the chief of the kings'

34.6 အကမ္မာဘာ၊ သုံးလူခာတို့ 'lit the centres of three peoples in several worlds; i.e every Buddha in every world.
 အကမ္မာဘာ 'several wrolds ' is formed by adding ကမ္မာ to မာ with a prefix အ which, in this context, serves as a particle to denote multiplicity or much'
 သုံးလူ 'three people's means 'heemans,gods and brahma,

34.7 သစ္စာပွင့်အဲ၊ နှုတ်ရန်းကို 'lit the vocal forgrance that he will be entightened; i.e sexred precrdainment that he will realize the four truths on be a Buddha

34.8 တုံတုံစားစား၊ ခံပြီးဌားလျက် 'after having received the (preordainment) resouletly'
 တုံတုံစားစား: (adv) resolutely unflinchingly

34.9 သူအားသွေးပေါက်၊ ယင်ထသောက်မျှ 'let) his blood bleed a drop much enough even for a fly's single drink'
 သွေး: 'blood' ယင်'fly'

34.10 ခွင့်မမြောစွာ 'lit not seeing or expecting the chance or opportunity; i.e not understanding the situation or ingornat'

34.11 မ၊ တကာသား: 'lit sons of various mothers' the wordd in rather abusive, indicanting that the troops in the Thain army are of low charcters born of law mothers'

34.12 ယွန်းမင်းသူပုန်၊ ကြွားကုန်ကို 'the rebethous Yun king whose fate is at an end;
 ကြွားကုန် 'fata at an end is here so used as to describe that the person in question is facing one of the four causes of doath; viz. death dece to the exhaustion or finish of one's life span.

34.13 ကာရည်ဟိတ်၊ မြတ်သည့်စိတ်ဖြင့် 'with a noble feeling of kindness or caused by compassion'
 ကာရည် + ဟိတ် 'caused by compassion or kindness (pa karunna + hetu)

34.14 ထိတ်ရုံလန့်ရုံ 'just to get frightened and scared'

34.15 တော့အံ့ဝေးမြော၊ နှင်ထုတ်လေဟု 'that (you) drive then away to further jungle of forest' နှင်ထုတ် 'to exper, to bonish, to drive away'

34.16 ဧရာဒိတ်ည့်၊ သရက္ခနသည် 'Lit instruct golden preordination and in tone'
ဗျာဒိတ် 'preordination or prophecy made by the Buddha (s) or royalty' (skt byaditta)
သရက္ခန (uncertain etymology) may come from Pa sara + gandha 'sandalwood' or Pa sara + khandha 'voice + group or intone'

34.17 လေသွနပုံပုံရှားတည်း 'the wind spreads for and winde' when taken together with 34.16 the expression means 'the king instructs the prophecy or royal command and the wind spreads for and inted unith the sucts of sandalwood (coming from his mouth)

ပြုအရာတွင် စကြာမိုးဖြင့်၊ တိုဘုန်းပွင့်၏¹အသင့်
ယုံ့အရှိအမြင် မှန်ရာတွင်ကို² မတက်နှစ်လျှပ်

ကမ္မည်းတပ်အံ့⁴၊ စောင်ကွဲပြား၊ စစ်သွားစစ်နော်
နှစ်တွေကြိုနက်၊ ကာကန္တနည်း၊ အားသည်းကျိုးနှင့်၊ အည့်ခံ⁵ဟု
သုံးခံကရာ၏ ဂုဏ်ခြောက်ဆစ်တွင်၊ ဝေသာဝတီ၊ လောကီး
ခြား၊ မာန်မာင်းတုံးလည်း⁷၊

ဟာဟုံးသဟသံဃာ၊ ကုန္တပိုဒ်ဖြင့်⁸၊ စက်လွှာတပစ်ချိုင်း
စစ်ကြီးဆိုင်ရုံ၊ ပြိုင်ပဒေကာ၊ မြှေဆဲလွှာများ၊ မညာ့မကြိုး⁹၊
မတွန်တိုတည့်¹⁰၊ မြင့်မိုင်တာချိန်၊ သမာဓိနှင့်¹¹၊ ဝရဇိန်ညာည်¹²
(ဦး) သမ္မဇည် (ဦး)ဖြင့်¹³၊

ဖြတ်ယဉ်တွေ်းတွေ်း၊ ဘုန်းတော်ခွင်းက¹³၊ မာရ်မာင်း
လျက်ကဲ့၊ တန်ခိုးမဲ့လိမ့်¹⁴၊ အံ့သွေ့အတိ၊ ရဲရဲ့သား၊ ကုန္တပိုမာ
ဘုန်းတော်ကြောင့်၊ အာသယဟူး၊ ဂုဏ်တဆူကို¹⁵၊

ဘူပထဲဗျာ၊ တည်ကြာသရွှေ့၊ မသုံးလေ့တည်¹⁶၊
မြေ့တက်ဝန်းကျင်၊ ကျွန်းလေးခွင့်၍¹⁷၊ လူစင်စစ်သာ၊ မင်းချင်း
မှာသော်၊ ဘ(ပဲ့)ဏတဓိ၊ ကျို့ဘွယ်(ဖွယ်?) ရှိလိမ့်¹⁸၊ သမ္မာ
မိမြိမ်း၊ တသ (ဖဲ့)က် ကမ်းကို¹⁹၊

လက်လှမ်းမိသူ၊ ဖြစ်တော်မူရွှေ့²⁰၊ လူဖြင်ပည်းအား
ရင်တော်သားသို့²¹၊ သနားချိစ်ခင်၊ ဆယ်ကယ်တင်သည်²²၊

Here, concerning this mother, I will put on the written record the logical reason of over powerful king, whose feet are high in the stay (or) who can fly in the stay with his treasure of wheel) in order to avoid blames in future.

There are six kinds of acts customary for on empetor to choose in tines of war

(1) negotiations with those at differences, (2) going to war (3)marching to battle, (4)standing defensive employing the method of kākakkhi (crow's eye) strategy, (5)alliance with the stranger and (6)surrender to more powerfull. Even if Māra, the Evil one with his 1000 arms, reeking Vessavati heaven came

to fight, sending his powerful and hacking weapon, Cour king) would feel neither frightened nor concerned even the size of a dust or hair. Of the king, complete with concentration as massive and firm as Mt. Meru and knowledge and a attentiveness as hard as diamond, fights back with his powers his opponent

despite the face that he is Māra the king, will turn powerless. owing to his amazing and glowing powers of mystic nature, he never resorts to the use of refuge or reliance upon as long as the globe lasts of the antagonist happens to be a heeman king like himself from four continents of oarth, what reason is there to stoop.

Because he is a man who has grasped the enlightenment tradition (which) belongs to thither side of the ocean (of ro unds of existence) he compassionate and loving,

saves multitude of men and holds them in his arms endearingly like the children of his own.

35.1 ဉ�အရာတွင် စကြာမိုးမြင်၊ တိုဘုန်းပွင့်၏ 'concerning this mother of our very powerful king whose feet is as high as the sky or who can fly with wheel. cakka ဘုန်းပွင့် '(one) whose power blooms; i.e very powerful

35.2 အသင့်ယူတို့ အရိုအမြင်၊ မှန်ရာတွင်ကို 'the logical or consequential turlk which is axtant and see able or realizable.
 အသင့်ယူတို့ 'consistent with logic or logical'
 (Pā Yuth)
 အရိုအမြင် 'what is in existence and what is seen; or reasonig; spinion; view;

35.3 မတင်နှုတ်လျှပ် Lit if not put on record the mouth is indecorous. The poot here defens his (up-coming) explanation why the king gives this order, because he foars that, if he fails to state this reason he would I he mis cenderstod on a reckless wanton wreter so the expression မတင်နှုတ်လျှပ် may be translated (I will explain) to avocal future blome'

35.4 ကမ္မည်းတပ်အဲ ' (I will record in writing
 ကမ္မည်း: writing; inscription'

35.5 စွဲဝင်ကဲပြား၊ စစ်သွားစစ်နေ၊ နှစ်ထွေကြံနက်၊ ကာကွိနည်း၊ အားသည်းကျိုးနှုံး၊ အညံ့ခဲ့ '(1) negotiation with those at varance, (2) making war, (3) march to battle, (4) standing defensive employing the method of kākakkhi (the Crow's eye) (5) alliance with greater powers and (6) surrender to more powerful. These six methods are traditionally given ion an ancient Pāti text as choices for a king in times of war.

35.6 ထုံးခဲေကရာ၏ ဂုဏ်ခြောက်ဆစ်တွင် 'six kinds of honour able practices customary for an experor'
 ကရာ၏ 'sola authoristy; an emperor' (Pā. eka + rājā)

35.7 ဝေသာဝတီ၊ လောကီမိုးခြုံ၊ မာရ်မင်းတုလည်း 'Māra the king (or Euil one) who rules the entrie world of para nimita vessavati the highest heave of six cleva worlds. Māra မာရ်တု is the Buddhist Devil and has several other epithats as kanha (The Black One), Adhipati (the load), Pāpimā (the wicked one) etc.
 ဝေသာဝတီ 'the abode of Māra - God' (Pā paraminmitavessawati)

35.8 ဗာဟုံသဟသို့၊ ကုနိုပိုဒ်ဖြင့် 'through his power of 1,000 arms' ဗာဟုံသဟသို့ '1000 arms's (Pā bāhu+ sahassa)

35.9 စက်လွှာတ်ပစ်ချိုင်၊ စစ်ကြီးဆိုင်၍ ပြိုင်ပစော 'even when (Māra) sending his powerful weapon to hack makes war' စက် 'powerful weapon' (Pā cakka)
 ပစ်ချိုင် 'throw, cut off or hack'

35.10 မြှုံးဆွဲ့သူမျှ၊ မညှာမကြို့၊ မတွန့်တို့တည့် 'neithis obedient nor show concern nor shink even the size of a hair on dust

35.11 မြင့်မူရတချိန်၊ သမာဓိနှင့် 'with concentration as huge as Mt. Mere မြင့်မူရ' high mountain i.e Mt Meru' သမာဓိန် 'mental concentration'
 (Pā samādh:)

35.12 ဝရနိန္ဒာ၏ သမ္မတ္တာ 'Knowledge and attentiveness as enduring as a diamond
ဥ၏ (or ဥ၏) knowledge intelleats (Pāññā)
သမ္မတ္တာ 'attentiveness, awareness' Pā sami + pajañña

35.13 ဖြတ်သည့် တျင်းတျင်း ဘုန်းတော်ခွင်းက 'Lit if (the king) cust and penetrates entirely with his royal power; i.e if the king fighto back with his power
တျင်းတျင်း (arch) all entirely
ခွင်း: (v) to pierce with on arrow: to penetrate

35.14 မာရ်မင်းလျက်ကဲ့၊ တန်ခိုးမဲ့လိမ့် 'even the Evil one himself will lose (all) his power;
မာရ်မင်း (The Evil one) is like sturn in chistaniy and makes many attempto to subert Buddha and Buddhism, inchuding an assorsination plot on Buddha's life is considered the most powerful anong the supernatural beings.

35.15 ကုဒ္ပိုဒ်စ၊ ဘုန်းတော်ကြောင့်၊ အဘသယဟူ ရှုက်တစ်ဆူကို 'because of his surprisingly wonderful and glowing paser of mystic nature, the honour known as 'refuge'
ကုဒ္ပိုဒ်မ 'kinds of mystic power ' (Pā iddi + vidha)
တော် 'power ; glory (Pā teza)
အာသယ 'refuge, abode, haunt' (Pā āsaya)

35.16 ဘူပထဲ့၊ တည်ကြာသရွှေ့ မသုံးလေ့တည့် ' (he) does not use (it) as long as earth remains and last'
ဘူပထဲ့ 'the earth, the globe' (Bur Pā bhimi + pathai)

35.17 မြေးထက်ဝန်းကျင်၊ ကျွန်းလေးခွင်း၌ 'in four cantinents all over the earth'

35.18 ပဲတတိ ကြိုးဖွယ်ရှိလိမ့် 'is there what reason to stoop? ပေါ့ 'what' တစ် (Lit no seed, not a seed)
' not the size of a (seasone) seed !'

35.19 သမ္မာဓိငြမ်း၊ တစ်ဖက်ကမ်းကို 'the tradition of enlightened knowledge which is the other side (of rounds of births)
သမ္မာဓိ 'enlightenment (Pā sain + bodhi) Sambahi (or sammasambodhi) is the highest knowledge attainable only to Buddhis, Pacceka - buddha (Lonely Buddhas) and Sāvakas (Arahats)

35.20 လက်လျမ်းစိသူ့ ဖြစ်တော်မူ၍ 'being a man who has reached or grasped (the sambodi)
လက်လျမ်း: 'reach, grasp or hold of...'
i.e beeing a Buddha - embryo

35.21 လူဖြင်ပည်းအား ရင်တော်သားသို့ 'multitude of men like (his) own, bosom sons, ဖြင်ပည်း (arch)
many multitude much ရင်တော်သားသို့ like children born of his own womb

35.22 သိုစ်ပိုက်ဖြားဖြားတည်း 'hold endearingly colse to one's bosom on this way
ပိုက်ပိုက် 'hold is one's hand close to the brest'
ဖြားဖြား: 'seducugly or endecringly

မင်းကြီးမဟာ နော်ရထာလျှင် ရွှေဗျာဒီတ်သံ ဦးဖြင့်
ချွေး¹၊ သံလွှင်ပြည့်လျှမ်း၊ အနောက်ကမ်းတက်²၊ မောရှုမ်း
ဖြင့်ပဲ³၊ မိုးနော်ထိပ်၊ မိုင်းစိတ်မိုင်းပွန်၊ နောင်မွန်လဲချား၊
သီးခြားခရှင်၊ မိုင်းကိုင်မိုင်းပါ၊ ခြံရပတ်ဝန်း⁴၊ ကျိုင်းခန်းတလို
သိန္တာလဲလို့၊ နယ်ကုံ (ကုန်း) မလွတ်၊ သင်ညွတ်သင်မောင်း၊
သောင်းသောင်းများစွာ၊ ငွေ့စွန်ရွာက စသည်ပြောဟို သန်
ကိုယ်စွမ်းရဲ၊ မို့လ်ခပဲနှင့်၊ မိုးနှုံးဟောင်း၊ ငါးကြောင်းငါးတပ်း

မလပ်မြှမ်း⁵၊ ကိုယ်ပြွမ်းပြွမ်း၊ သူကောင်းထမ်းတည်း⁶၊
ရှုမ်းနှင့် မြန်မာ၊ ရက်ရောစွာသည်၊ ဘူတာရက္ခသ၊ ဒါန်ဝါး⁷၊

ဖြုပြုလိုလို ခေါ်ဘဏီတွင်¹⁰၊ ခဲ့ဆီဝင်းဝင်း၊ ကြောက်
ချုံက်းသား၊ မင်းလှုမင်းခေါ်ကျော်¹¹၊ ညာကော်ဟိုးဟိုး၊
လက်ရုံးကိုးသား၊ နေမျိုးမင်းတင်သီဟသူ¹²၊ ခံယူဘွဲ့ထူးအမတ်
နှစ်ဦးကို၊ ကွပ်မှုးစီရင်၊ စစ်ကဲတင်၍¹³၊ မင်းလာရက်၊
စည်းလက်ကိုက်လို့၊ အောင်တပ်ချီသည်¹⁴၊ မဟီသိမ့်သိမ့်
ချောက်ချားတည်း¹⁵။

Putting respectfully the royal command
into execution Mingyi Mahā naw-ratha (rasied
an army) of numerous, strong, powerful and
brave Maw shans on the west bank of Than-lwin
from places like well-known Moe-nei, Mai Seit,
Mai Pum, Naung mun. Lecher, indepedent dis-
tricts of Mai-kaing and Mai- pan Kyai- Khan in
their environs sein ne, Helum and remving areas
as Thein nyut, Thin maw Ngwe gun and many
other

villages and added these recreits tp original
five units based in Moe- nei, Making (the
army) a angle- merate of numerous good
servisemen of shans and Myanmars, strong, brave
and powerful who stood infailigly and cestantly.
The bravest and fearless Mein- hal min gaeng
gyaw

who was like severs Dānawn the demon
among the countless trops as many as a khobhani
and widely famous warries Ne myo min htin thi
ha thee were made seconds in command to ad-
minister and lead it.

The victorious army marched in orderly
manner on an auspicious day, making the earth
temble and shaky.

36.1 ရွှေပျားမိတ်သဲ၊ ဦးဖြင့်ခဲ့ဖြီး Lit 'receives on his head the voice of golden prophceef, i.e he very shediently obeys the royal command'

36.2 သံလွင်ပြည့်လျှမ်း၊ အနောက်ကမ်းထက် 'west bank of over flowing Than- Lwin River'

36.3 မောရမ်းဖြင်ပဲ 'plently of Maw Shans' ဖြင်ပဲ (arch) 'plentiful, bountiful'

36.4 ခြုံရပတ်ဝန်း 'surrounding an all sides'

36.5 သန်ကိုယ်စွမ်းရဲ ဗိုလ်ခပဲနှင့် 'numerous officersd strong, brave and powerful'

36.6 မိုးနှုံးဟောင်း၊ ငါးကြောင်းငါးတပ် 'five armies already camping in Moe- nei'

36.7 မလပ်မြိမ့် 'unfailingly and steadfastly'

36.8 ကိုယ်ရဲပြောမြောမြော၊ သူကောင်းသည့် 'numerous good servicemen guarding their body
ပြောမြောမြော: 'mixed up or being together'

36.9 ရက်ရောစွာသည်၊ ဘူတာရက္ခသ၊ ဒါနဝါသို့ 'like Dānava the severe demon (belonging to the category of)bhita ရက္ခသ (Bur ရက္ခသ) is a term for demons, espacially water demons who reigns a particular pord and eats man enterious into their waters. Bhuta beings, living beings' is firequently referred to a particular category of horrible and pumitive beings believed to live east of Mt. Maru and guard that direction under king Dhatarattha. This Dānava (Bur tānoyakkha tā no ogra) appearing as a hero in one Buddhist Jātaka (sanaungga -singi Jātaka) is now a classic example to advocate for 'female infidelity'

36.10 ဖြဖိုလ်ညီ၊ ခေါ်ကော်တွင် 'in the army of khobhari sofdiers united and inumerable'

36.11 ရဲဆီဝင်းဝင်း ကြောတ်ရွှေကင်းသား၊ မင်းလှမင်းခေါင်ကျော် 'Min hla min gaun gyaw who was fearless and brave.'

36.12 ညာကျော်ဟိုးဟိုး လက်ခွဲးကိုးသား၊ နေမျိုးမင်းထင် သီဟသူ 'Ne myo min htin thi ha thu, well known and a war like warrior'

36.13 ကွပ်မှုနီရင် စစ်ကဲတင်၍ 'appointed commondersin chief to administer and lead (the army)

36.14 မှုံးလာရက်၊ စည်းလက်ကြိုညီ၊ အောင်တပ်ချီသည် 'The victorious army marches arderly in good form on auspicious day.'

36.15 မဟိုသိမ့်သိမ့်ချောက်ချားတည်း 'The ground shook and termbled မဟို 'earth, ground' (Pā mahi)'

တိုင်းကမ္မား၊ မိုးနဲ့ကလျှင်¹၊ ကာလကောဇ်²၊
ထောင့်နှစ်ရာနှင့်၊ သခံ့အမြတ်၊ ပန္တရသံတည်³၊ မိုးနတ်ရာသီ
တိထိဆန်းတက်၊ ဆဲလေးရက်ဝယ်⁴၊ ကောင်းဘက်ညွန့်တုံး
စည်းလက်စုံဖြောင်း⁵၊ ချိတ်ပြောင့်တန်း၊ တစ်စခန်း၏၊ ရောင်းချင့်
နှင့်း၊ ပုဂ္ဂလင့်ဆိုင်းလျက်⁶၊

ကျိုင်းခန်းနှစ်ရုံ၊ ယင်းခုံလိုပေါက်ပြောင်⁷၊ ကျောက်ခေါင်⁸ကို၊ လုံထောင်ထား(ခါး)လွှတ်၊ သေနတ်
လူလင်၊ ဝန်းကျင်ရုံကာ၊ ဗိုလ်တရာနှင့်⁹၊

ညီညီဆီးဆိုး၊ ကျိုင်းတုံမြို့က၊ မကြိုး(ကျိုး?)မရုံ၊ ခြေသံး
ခဲသီး၊ မြို့မြို့စစ်ခြေ၊ စွဲရပ်စော်¹⁰၊ ယုန်းမြေလူးခုံ၊ နယ်အကုံ
(ကုန်[?])ကို¹¹၊ လူးစုံ၊ မလစ်ရအောင်၊ ကြပ်မစိမ့်တွေ့၊ ချိတ်ကြော်
စော်¹²၊ ဝေဝေခွဲခွဲ ကြောင်းတကွဲတုံး၊ မိုးမြို့မြို့တောင်၊ ဘား
ပေါင်သမတ်၊ လမ်းသို့လွှတ်၍¹³၊ သမ္မတ သီဟရာ၏ ချစ်ချစ်
သံကို၊ တောင်လုံးကျော်သည်၊ တဘော်မည်သီး ကရင်ကြီး
နှင့်¹⁴၊

ပေါက်ထိုးကွဲခိုး၊ ချိုအားကိုး¹⁵သို့၊ ကြယ်ဘိုးကြီး
ငယ်၊ မြိုင်ရိပ်ကွက်လျက်¹⁶၊ နယ်တသီးခြား၊ တောင်တွေးစား
သည်၊ စော်ဘွားကဲ့သို့ ကရင်တို့လည်း¹⁷၊ ကရင်တို့လည်း၊
ဆီးဆို့တင်းကျော်း၊ င်းမယ်လမ်းက၊ ဖုံးလွှဲမ်းသောတွေ့
စွဲရပ်စော်¹⁸၊ အနေအခုံ၊ စီရင်ပုံကို၊ အစုံအစွေ၊ ပြီးကုံချွေ
လျှင်၊ အရှေ့ဘုရင်¹⁹၊

ဗိုလ်စစ်အင်နှင့်၊ သံလွှင်ကမ်းခိုက်၊ အောင်တပ်ဆိုက်
သည်²⁰၊ ဆူလှိုင်မြေရော့ဗီး၊ ဖျားတည်း²¹။

It was the 14th lunar day on the waxing side of rain season in 1215 of the current year that the army advanced straight forwardly in good order on an auspicious day.

The stope at one comp to servery and corordinate the maker. the mighty

and warlike Nga Kyaw Gaung, known as Yai Khe chief of Kyai khan town with 100 captains accompanied by troopers armed with spears bare swords and guns was commonded to take

base of Kang-tung and defend it fearlessly and without a retreat like a liow. He was also ordered to march all place thorughly in too sand bank in Yun countref leaving On place on visited. Another unite was sent to phar-paun thatmat road to the south of Moe- bye town.

One Karen native Ba Baw by name also known across the region as king lion of the mountains kye pho gyi and kye pho ngai taking cover under the shadow of the jangle who were like youthful male and militant buffaloes relying on thieir harns and saw bwa of Taung gyi in

independend province were (all) ordered to block Zin mairood thickly and over whealmingly. Once the arrangements and maneuvers were complete the east king together with combat arms and victorious army came to the bank of Than- Lwin while noises and clamours filled the earth the warters and the sky.

37.1 တိုင်းကမ္မာဇ မိုးနဲကလျှင် 'from Moe-ne in the Kan bo za province'

37.2 ကာလကာဇ ကာလကာဇ 'current Brumese are in terms of time; i.e Myanmar Era'

37.3 ထောင့်နှစ်ရာနှင့် သချာအမြတ်၊ ပန္တရသတည် '1213 Me (i.e 2397 BE; 1853 A.D)
သချာ 'arithmathics numbers' (Pā saikhyā)
ပန္တရသတည် '15' (Pā pamnatrasa)

37.4 မိုးနတ်ရာသီ၊ တိတိဆန်းတက်၊ ဆယ့်လေးရက်ဝယ် 'or the 14th waxing day of rainy season'

37.5 ကောင်းတက်ညွှန်းဟု၊ စည်းလက်စုံဖြင့် 'the army advonc with propitioususers and in good aoder'

37.6 တစေန်း၍၊ ရေဝန်းချင့်နှင့်း၊ ရပ်လင့်ဆိုင်းလျက် 'stop and wait at one camp co ordinating the mat-
ters.
စခန်း: 'camp' ရေးငန်း: 'mother or business'

37.7 ကျိုင်းခန်းနိုင်း၊ ယင်းခဲ့မိုလ်ဟု '(ha) known as Yin- Khe officer from Kyai khan town
Yin khe (probably) name of an ethric group in present day kayah state'
နိုင်း'town, city' (Pā nagara)

37.8 ရန်လိုပေါက်ပြောင်၊ ကျော်ခေါင် 'an agressive militant by the name of Nga Kyaw Gaung
Kyaw Gaung is his personal name and nga Mr is prefixed to showthat he is a sewant of
the king In colonial times every conviet or suspect is called or recorded prefix nga by the
British as someone law and dioglaceful

37.9 လျှော်စော်းလွှတ်၊ သေနတ်လူလင်၊ ဝန်းကျင်ရံကာ ဗိုလ်တရာနှင့် 'with 100 officers surrounder on
all sides by troops armed with spears bare swardo and riflemem
ဗိုလ် in this context signifies a captain reling 100 men according to Burmes military for-
mation. (Pā bala)

37.10 ကျိုင်းတုံးမြို့က၊ မကျိုးမရွှေ့၊ ခြေသံခံသို့ မြှေမြေစစ်ခြေ၊ စွဲရပ်စော် 'is ordered to stand and defend like a
fearless and un frightnal lion based in Kang tung'

37.11 ယွန်းမြေလူးခုံ၊ နယ်အကုန်တို့ 'all places like too delta in yun kaungtry.'

37.12 ကြပ်မစိမ့်ထွေ ချီတက်စေပြီး 'let (him) superious and lead (the army)

37.13 မိုးမြို့တော်၊ သားပေါင်သမတ်၊ လမ်းသို့လွှတ်၍ 'sent (another unit) to the road called phat boung
tha mat to the south of Moe bye'

37.14 ပွဲတသီဟရာ၏ ချစ်ချစ်သံကို တောင်လုံးကျော်သည်၊ ဘတော်မည်သီး၊ ကရင်ကြီးနှင့် 'the karen native
by the name of Ba Baw widely reputed across the mountains as the King lion of the
Mountain.
ပွဲတသီဟရာ၏ 'king lion of the mount (Pā pabbata + siharājā)
ချစ်ချစ်သံကို 'feverishly repeited'

37.15 ပေါက်ထိုးကျွော်း၊ ချိုအားကိုးသို့ 'like a youthful and make mililant buffolo relying upon its harms
ပေါက်ထိုး: 'make, young, strong animal ခို့ 'harms'

37.16 ကြယ်ဘိုးကြီးကယ်၊ မြိုင်ရိပ်ကွယ်လျက် 'Kye pho gyi and Kye pho ngai covered by the shadow of the jungle
ကြယ်ဘိုးကြီး: 'andကြယ်ဘိုးကယ် are names of villagers in today's kayah state, But in Mindon's period they might have been pesonal names of individuats

37.17 တောင်ကြီးစားသည်၊ စော်ဘွားကဲသို့၊ ကရင်တို့လည်း 'Karens like sawbwar of taung gyi (now city of ston state)

37.18 ဆီးဆိုတင်းကျမ်း၊ င်းမယ်လမ်းက ဖုန်းလွမ်းသောတွေ၊ ခဲ့ရပ်ခြေ (they) are ordered to block in large numbers filling the Zin mai road to the brim

37.19 အရွှေ့ဘုရင် 'king of the east' on this context the word may refer to yo da yar king who lives on the east bank of than lwin.

37.20 ပိုလ်စစ်အင်နှင့်၊ သံလွင်ကမ်းခိုက်၊ အောင်တပ်ဆိုက်သည် 'together with combat arms the victorious army reached the bank of than-lwin
စစ်အင် 'combat arms' usually means infantry cavalry chariots and alephant corps'
(Bur sit + Pā aingā)

37.21 ဆူလူ့က်မြေရမိုးဖျားတည်း 'noises and clamours filled earth, water and soared up high to the end of the stay

မြေကြီးဝသူနှာ၊ သီမံသိမ့်တုန်မျှ¹၊ ကုန်ဒီပွဲ၊ သလွင်
ရော်²၊ ဗိုလ်ခြေခဲပျော်၊ ကူးအံစည်း³၊ စိမ်းချည်မျက်မာနှာ၊
မုန်ရည်မွန်၍⁴၊ ရန်နိုင်မည်၏၊ မွှေ့ကျော်သည်၊ ဆင်တော်
တောက်ပြောင်၊ မျက်စည်းထောင်လျှင်၏၊

ခေါင်ခေါင်လည်းဟန်၊ ပုံတင်ထစ်လျှက်⁶၊ ခြစ်ခြစ်
(ချစ်ချစ်⁷) ကျိုက်ဖွက်၊ တောင်ကမ်းအက်မျှ⁸၊ လေးဘက်မြေ
ရောက်၊ ထောက်၏မထင်၊ နွှယ်ရှင်ဝန်၊ ဦးနားချီလျှက်၊
အသီမခံ⁹၊ လှုလည်းမစွန်း၊ ချွန်းလည်းဖြောင့်စင်း၊ မြစ်ကိုငြင်း
သော်¹⁰၊

သွေ်(ရှင်¹¹)ရင်းသတိုး၊ တို့ဘုန်းဖြီး၏¹⁰၊ တန်ဖိုးကဲ
လွန်၊ ဂုဏ်တံခွန်ကို¹¹၊ မိုးစွန်းမောက်မောက်၊ မြောက်ချိန်အဆီ
ခါတန်ပြီဟု¹²၊ သရီရတနာ၊ ရွှေပေလွှာတက်၊ ဉာဘတော်လုံး
ဗျာဒိတ်သံကို¹³၊ မိုးယံ့ပြုမြှုပြန့်၊ ကြက်သီးစိမ့်မျှ¹⁴၊

ဦးနှိမ့်ရှိပန်၊ ဘတ်(ဖတ်¹⁵)ကြားပြန်သော်¹⁵၊ ဆွဲနှုန်း
အသွင် ရန်နိုင်ဆင်လည်း¹⁶၊ ရွှေခြေသံသံ၊ ဟောက်ကြီးနှုက¹⁷၊
မြှင့်ယံသားမျိုး၊ ဦးဆက်ကျိုး၍၊ ခေါက်ချိုးဝပ်တုပ်၊ ဝိဉာဉ်ချုပ်
သို့¹⁸၊

မလှုပ်ရှားခံ¹⁹၊ ညုံသားမာန်တောင်၊ ဘုန်းတော်
ဆောင်က²⁰၊ မှာ သောင်ဘက်(ဖက်²¹)ကွွန်း၊ ဖြောင့်ဖြောင့်
သန်းသည်²¹၊ ရေပန်းယက်သံ ဖွားဖွားတည်း²²။

The huge army of soldiers whose weight nearly shook the earth, was about to cross the waters of Than-Iwin ie vulet. The jambircontinent famous, yourthful and mighty, elephant Yan Naing now turning uncontrollable and furious on musth sereumed and howled aloud

which reverberated almostg oracking valleys and ridges. The animal roamed and stam-ped as if it did not stand on the ground and raisiing its trunk and tusks twoards the head it allowed on one to approch him. In defiance of spears and iron-hooks

the creaties refused to enter the river. It was the right moment to praise the banner-like everwhealming glary of our lord, its owner. (So) a royal order written on a golden palm- leaf was read, most respectfully in a bowed head position which resocended melodiously

nearly making the hearese feel goose-flesh. Like animals of the farest, on hearing the roar of a loin turned unable to move as if dying with booken necks and lying on fours the royal power softened his feery.

He (now) crossed right- throught towards the sand - bank on the other side keeping the sprinkles of water, caused by his stroless rise up in white

38.1 မြတ်းဝသန်းသိမ့်သိမ့်တွန်မှု 'The earth was about to tremble' ဝသန် 'earth, ground' (Pā vasu + indra)

38.2 ကုန်ဒီဇွဲ၊ သဲလွင်ရေကို 'The waters of riuerled of Than-lwin' ကုန်ဒီ 'small river, rivelet' (pa-leu + nadi)

38.3 ဗိုလ်ခြေခဲမျည်၊ ကူးအံစည်း '(when) the wast army of troops was about to cross' ခဲပျည် (arch)'multitude' ကူးအံ 'about to cross, on the verge of crossing' အဲ (part) indicating a future.

38.4 စိမ်းချည်မျက်မာန်၊ မူန်ရည်မွန်၍ 'unfamailar, angry and pungand with musth'.

38.5 ရန်နိုင်မည်။ မွေးကျော်သည်၊ ဆင်တော်ပေါက်ပြောင်၊ မျက်စည်းတောင်လျှင် 'The youthful, mighty and male elephant lenen ever the Jambudipa-cmmtinent an Yan-naing or the Conguerar' မျက်စည်းတောင် , of an uncertain origen, refers to a yereng and streng stags of griwth.

38.6 ခေါင်ခေါင်ဟည်းဟစ်၊ ပုံတင်ထစ်လျက် 'highly havls revarberating and echoing'
ဟည်းဟစ် 'to havf loud and high' ပုံတင် 'echo; revberate'

38.7 ချစ်ချစ်ကျိုက်ဖွက်၊ တောင်ကမ်းအက်မှု 'ridges and bonks are blagingly bubbling, wntil they almost get cracked'

38.8 စွယ်ရှင်ဝါး ဦးနားချိလျက် အသီမခ 'raiseing (eto trunk) and adamantine tusks towardab the head and allows none to approach'
ဝါး 'tid: diamand; adamantine' (Pa. vajera)
သီ (v) 'come near, approach'

38.9 လှုလည်းမစွန်း၊ ချွန်းလည်းမဖြောင့်စင်၊ မြစ်ကိုငြင်းသော် '(the elephant) refuses (to cross) the river in defiamce of spear were cricn hook'

38.10 ရှင်ရင်းသတိုး၊ တို့ဘုံးဖြိုး၏ 'of our cilustrious king who is the original owner'

38.11 တန်ခိုးကဲလွန်၊ ဂုဏ်တံခွန်ကို 'the banner of exceeding us powerfal glory or honour'
တံခွန် 'banner, flag'

38.12 ပိုးစွန်မောက်မောက်၊ မြောက်ချိန်အလီ၊ ခါတန်ပြီ 'the right time has come to uplift or praise (it) as high as the sky'.

38.13 သရိုံရတနာ၊ ခွဲပေလွှာထက်၊ ဉာဏ်တော်လျှော့၊ ဗျာမိတ်သဲတို့ 'the praise-worthey royal conom and writhen on the golden plate or palm-keal.'

38.14 မိုးယံ့ပြိုမြို့ပြို့၊ ကြက်သီးစိမ့်မှု 'the recitation (of the command) resournal meladiously through the sloy until (the hearels) have goose-flesh'.
ကြက်သီးစိမ့် 'have good-flesh or goose-pimples'.

38.15 ဉီးနှုမူရှုပန်၊ ဖတ်ကြားပြန်သော် ' (when) it is read most respectfully with a bowed head'
 ဉီးနှုမူ 'bowed head' ရှု 'respectfully' ပန် (fr.ပန်ကြား) 'beg'

38.16 ဆဒ္ဒနအသွင်၊ ရန်နိုင်ဆင် 'elephant Yang-naing like a six-tusked elephatn' ဆဒ္ဒန 'six-tusked, mythincal elephants.' (Pà. cha+danta)

38.17 ချွဲခြေသော်သား ဟောက်ကြိမ်းနှုက 'when the golden lion roars and threatens'
 ခြေသော် 'lion' ဟောက် 'to roar' ကြိမ်း 'threat'

38.18 မြိုင်ယံသားမျိုး၊ ၌ီးဆက်ကျိုးရှု၊ ခေါက်ချိုးဝင်တူပ်၊ ဝို့လှုံချုပ်သို့ 'just as the animals of the jungle have their necks broken, sit on their fours and die' မြိုင် (arch). 'farest, jungle'
 'spirit, sour' (Pà-viññāna) and ဝို့လှုံချုပ် 'spirit comes to an end'.

39.19 မလှုပ်ရှားပဲ 'dare not more'
 လှုပ်ရှား 'move, go about' ပဲ 'dare to have courage to'

30.20 ည့်သားမှန်စောင်၊ ဘုန်းတော်စောင်က 'Lit when the royal power carries out to soften (the elephant's) anger' i.e; when the elephant becomes calm and soft.

30.21 မှာ သောင်ဘက်ကျွန်း၊ ဖြောင့်ဖြောင့်သန်းသည် (the animal) crosses right through towards the sand-bank on the thither side.

38.22 ရေပန်းယက်သံ ဖွားဖွားတည်း 'water sprinkks in white the stroke of (his swimming)
 ထက် 'strokes made with arms when one is swimming'

မြို့မြစ်သံလွင်၊ တိုဘ (၅) က်တွင်၌၊ ဘွ္ဗ (ဧ့္မွား) ဟင်သော်ပြန့်၊ ပုလဲညွှန်ထက်၊ အာန့်ပိုလ်သင်း၊ အောင်မြေနှင့်။

ဝင်းဝင်းတောက်ပြောပါ မိုးလုံးလောင်များ၊ လျှပ်ရောင် ဘိတ်ဘိတ် (မိတ်မိတ်?)၊ ကိုးရပ်ပိုတ်လျှက်³၊ ကြိုတ်လည်းရဲရဲ⁴၊ မြိုမြို့မြို့က်သည်း၊ တဟည်းဟည်းတည်း၊ ရှည်းရှည်းရှန်းရှန်း၊ တစ်အုန်းသံရှိန်း⁶၊

ဝရဇိန်လည်း၊ ထိန်ထိန်ပစ်ချိုင်၊ မြေကွဲထိုင်များ၊ ဖြိုင်ဖြိုင်ဖြိုးဝေ၊ မိုးကြီးစွဲရှုံး၊ နတ်ရော့ဘိတာ၊ ခဲသောခါ့ုံး၊ သံသာသောင်ထိုင်၊ ခုံခုံရိုပ်ဝယ်¹⁰၊

ချုပ်ချုပ်ရောင်မောင်း၊ မရှုတောင်းတည့်¹¹၊ ခြောင်း၊ ခြောင်းရှုန်ပတ်၊ အလျှော့လွှာတ်လျှက်¹²၊ မိုးနတ်ကုန္တာဆက်သလာ သည်¹³၊ ဝမီရာရှုံး၊ စက်ခုတ်ဖြတ်လွှား၊ မိုးကြီးသွားကို¹⁴၊

မျက်ဝါးထင်ထင်၊ ပိုလ်ပေါင်းမြင်သော်၊ ဝမ်းချင်ပိုတ်၊ တို့ဘုန်းရှုကို¹⁵၊ သုဇ္ဈားမောင်၊ မြိုက်လက်ဆောင်ဖြစ်၊ အောင်ပစ်မ့်ရန်၊ ဆက်လာဘ (၅)န်သည်¹⁶၊ မှုန်၏မှုချုံ အား ရလျက်၊ သတကောင့်၊ လျှံညီထိန်းလက်၊ မိုးကြီးခက်ကို¹⁷၊

ဘုန်းထက်ဘုန်းဖျား၊ အော့ရား၏¹⁸ ရွှေတွားတော် ထံဆက်သန့်သည်¹⁹၊ တရံမတြိုက်ဘူး ပြားတည်း²⁰။

When the multitudinous army treaded on the auspicious ground on the flat sandbank of bearly lustre on the thither side of emerald-green river of Than-lwin,

these came a series of bright lightning-flashes which filled the nine quarters of the globe, almost burning the stay. The firmament was glowing bright red everywhere. A peal of thunders, accompanied by shee-shee-shune-shune noises echo-

ing loudly and constantly, came rumbling in force. The thumderbolt, viewed as the diamond-weapan of Sakka, stroke hard, as if the ground was about to crack and totter. It rained cate and dogs. When the cold rain ceased many saw with their eyes, on the beautiful sand.

beach, the brightly shining thunderbolt, which can cut and break like a machine coruscating with deep hues, so that it does not dereroe human sight. All were much delighted mat overjoyed, thinking that this

excellent present was truly offered to their majestic land, in order to win this war. by Indra, the king of celestial gods and the beloved one of Sujitā.

Much elated and delightfull, they respectfully sent their diamond-weapar that glowed throughout the 100 croes of the coemic worlds. This had new happened before.

39.1 ဖွွဲဟင်သောင်ပြန်။ ပုလဲညွှန်ထက် 'on the centre of the flat sand-bank (which appears) best pearls' သောင်ပြန် 'kvelled sandbank'... ပုလဲညွှန် 'best kinds of pearls' here qualifies the color of the sand and so may simply be interpreted as 'on the pearly beach.'

39.2 အုပ္ပါယိုလ်သင်း၊ အောင်မြေနင်းစဉ် ' a swam of troops tread on the earth of victory'.
 အုပ္ပါယ် (arch) 'multitude' ထိုလ်သင်း 'group of troops' အောင်မြေနင်း 'tradition, especially in the monarchial times, that armies, just before taawing for battlerficeld, tread on a particuarly-selected spot called Earth of victory, to secure victory or success in their endeavours.

39.3 မိုးလုံးလောင်များ လျှပ်ရောင်စိတ်စိတ်၊ ကိုးရပ်ပိတ်လျက် (the bright ness) shinning and glowing like a flash of light. ning, filling the nine directions almost burning the whole stay' မိုးလုံး 'entire sky' လောင် (v) 'burn' လျှပ် 'flash of lightening' ကိုးရပ်ပိတ်လျက် (the brightness)' covers nine directions' i.e. the four cardinal directions+four angles+the above.

39.4 ကြိတ်လည်းရဲရဲ 'color of red over-crowded (in the slay)

39.5 မြိမ်းမရှိက်သည်း၊ တဟည်းဟည်းတည်း 'thunders and rumbles in force' ဘည်း 'to reumble'

39.6 ရှည်းရှည်း ရှုန်းရှုန်းး၊ ရှုန်းရှုန်းး ရှုန်းး 'sounds such as 'shee-shee-shune-shune' reverberating like themdarous bonbs'
 ရှည်းရှည်းရှုန်းးရှုန်းး ရှုန်းး is an enomatopoetic word, echoing the thunder noises.

39.7 ဝရမိန်လည်း၊ ထိန်ထိန်ပစ်ချိုင်၊ မြေကွဲယိုင်များ 'the thunder-bolt hits glowingly almost (it seems) the earth cracks and topples'
 ဝရမိန် 'thunder-bolt' is belivered to be the fear-ful weapon of sakka and its occurence is supposed that sakka hit his weapon on the earth. (Pà. vajira, 8kt. vajra)

39.8 မြိုင်မြိုင်ဖြီးက မိုးကြိုးစွော်း (it) rains cats and dogs in strong torrents'.

39.9 နတ်ရေသီတာ၊ ခဲ့သောခါ့် 'when the godly waters stop or cease; i.e. when the rains ceased.
 နတ်ရေ 'godly water' သီတာ 'water' (Pà.sita) ခဲ့ 'to stop, cease, come to an end'.

39.10 သဲသောင်ထိပ်၊ ခံခဲ့ခိုင်ဝယ် 'on the sandbank or the edge of the sandy bank'
 ခုံခဲ့ (ar ခုံခဲ့) 'sand beach, sand-bank'
 ခဲ့ (arch) same as သဲ 'sand'

39.11 ချိုပ်ချိုပ်ရောင်မောင်းမရှုတောင်းတည်း 'coruscate with wax-color so that no one can look at it'
 ချိုပ် 'sealing wax' and ချိုပ်ချိုပ်ရောင်မောင်း 'color of wax deep and bright'.
 မရှုတောင်း 'cannot look' signifies that the heres are so corescating that it is hard to look straight.

39.12 ခြောင်းခြောင်းဗုဏ်ပတ်၊ အလျှော်လွှော်လျက် 'the flame-like colors rising in force or intensively'.
 ခြောင်းခြောင်း (adv.) 'in force'

39.13 မိုးကုတ်ကြန္တ၊ ဆက်သလာသည် 'presented respectfully by 'the lord of celestial gods or sokka.'

39.14 ဝနီရာဝိ၊ စက်ခုတ်ဖြတ်လွှား၊ မိုးကြီးသွားကို 'the Sakka's diamond-weapan which cuts and breaks or severs, called thunder-bolt.'

Sakka is traditionally believed to possess this special weapan and ordinary thunderous noises during rainy season are often referred to as noises made by Sakka shooting the weapan.

ဝနီရာဝိ 'an adamantine weapan' (Pā. vajina+avuclha)

(As a matter of fact, it is a mineral weapan supposed to have been cast to earth with lighting. Many believe it possesses a medicinal power, particularly for eye-sores.)

39.15 ဝမ်းရွင်ပိတိ၊ တို့ဘုန်းရှိကို (all are) happy and delightful that our glorious one'

ပိတိ 'delight' (Pā. piti)

39.16 သူ့မိတ်မောင်၊ မြိုက်လက်ဆောင်ဖြင့်၊ အောင်ပစိမ့်ရန်၊ ဆက်လာသနသည် 'Sakka presented the excellent weapan in order to conquer (the battle)'

သူ့မိတ်မောင် 'Lit. the beloved of Sujita'. Sujita is supposed to be one of the queens of Sakka.

39.17 သတကောင့်၊ လျှော့ညီထိန်လက်၊ မိုးကြီးစက် 'the thunder-both the weapon of Sakka, which brightens the 100 croes of the cosmic worlds.'

သတကောင့် '100+croes' is a popular number to describe the cosmic worlds in Buddhist cosmogony.

39.18 ဘုန်းထက်ဘုန်းဖျား၊ စောတရား 'Lit. the right-eous ruler whose glory is the top-most; i.e. the most glorious and righteous ruler'

39.19 ရွှေဘွားတော်ထဲ၊ ဆက်သန့်သည် 'is entrusted with on offered to the golden feet.'

ရွှေဘွား (same as ရွှေဘဝါး) 'golden soles'

39.20 တရုံမကြိုက်ဘူးပြားတည်း '(this) has never happened, or met with, before; or it is without precedence.'

တရုံ (adv) 'once'

ကြိုက်(fr.ကြိုက်) 'to meet have experience'

କ୍ରିଯିଲ୍ ପେଇଣ୍ଡ: କ୍ରେନ୍ ଲାର୍ ରିଟିକ୍ୟୁନ୍ ଲ୍ୟାଙ୍କ୍ । (ଭୋ)ହାର୍
କୋର୍ଟ୍ ହିର୍ଦୀ ଠିକ୍ ହେବାର୍ ମ୍ରିଟର୍ କା କିନ୍ତୁ ଯତ୍ତ ମରାନ୍ତର୍ମାନ୍ ରୁ ଶ୍ରୀଏଲ୍ ଲ୍ୟାନ୍ଡ୍
ହେବାର୍ । କ୍ରିଯିଲ୍ ପେଇଣ୍ଡ: କ୍ରେନ୍ ଲାର୍ ରିଟିକ୍ୟୁନ୍ ଲ୍ୟାଙ୍କ୍ । କ୍ରିଯିଲ୍ ପେଇଣ୍ଡ: କ୍ରେନ୍ ଲାର୍ ରିଟିକ୍ୟୁନ୍ ଲ୍ୟାଙ୍କ୍ ।
କ୍ରିଯିଲ୍ ପେଇଣ୍ଡ: କ୍ରେନ୍ ଲାର୍ ରିଟିକ୍ୟୁନ୍ ଲ୍ୟାଙ୍କ୍ । କ୍ରିଯିଲ୍ ପେଇଣ୍ଡ: କ୍ରେନ୍ ଲାର୍ ରିଟିକ୍ୟୁନ୍ ଲ୍ୟାଙ୍କ୍ ।

ကျိုင်းတူဖြို့တွင်း၊ အောင်မြေနှင်း၍၊ ခင်းကျင်းသည်
ကား၊ ရဲရည်သန်ကြား၊ ခြေသံအားသို့ လဲချားကြမိုင်း၊ စိတ်မှန်
တိုင်းကို⁷၊ ကျိုင်းတုံးအနောက်၊ နှစ်ရာလောက်တည်၊
တထောက် သချို့၊ ကျော်ခန့်ကွာကာ၊ ပိုလ်ပါတထောင်၊
မြင်းသုံးထောင်နှင့်⁸ တောင်တရထည်၊ စိန်ထွက်တည်သို့⁹၊
ခိုင်ကျည်တဲ့ား¹⁰၊ ရပ်စေ ထား၏။ ယောက်းပါပီ၊ ကေသရီ
သို့ သိန့်စစ်ကဲ၊ လှုပ်ခွဲရန် ခွင့်း၊ ငွေ့မင်းနှင့်¹¹။

သတင်းကျော်ရှိနိုင်၊ မိုင်းနောင်ဟိုန်ဟု၊ အာလိန်ရှိန်ဟို၊ ကုမ္ပဏီကြီးလည်း¹²၊ တသီးတခြား၊ ကျားသို့ရှိန်လို့ ထိပ်သွေးဖြုံ သည်။ ပိုလ်ဆော်ဟဲ¹³၊ အိုဘဲ့ယောကုံး၊ လက်ရုံးအားဖြင့်၊ လွှားလွှားတောင်းကို၊ ခုတ်တွင်ဖြုံသည်၊ ပိုလဝရီမယ်¹⁴။

အဲဘယ်သူမဲ့ မိုလ်ငွော်¹⁵၊ အကဲအကွပ်၊ ငါးဦးကြပ်
လျက်¹⁶၊ တောင်ရပ်မျက်နှာ၊ တာသုံးရာက၊ မဟာဂိရိ ခွဲစ်လီ
ဟု မိုးဆိုပိုပိုပ်၊ တောင်ခြေထိပ်ဝယ်¹⁷၊ ပြည့်သိပ်ရဲတော်၊
မိုလ်ထောင်ကျော်နှင့်¹⁸ တီးဆော်အောင်စည်၊ ရှည်ရည်
အောင်လဲလွှားလွှားတည်း¹⁹။

Filled with happiness and delight, all soldiers advanced forward from the centre of sand-beach freely and lightly. When they came to Mai-phin, certain commanding officers were assigned to various duties and ordered to camp, with 300 brave and powerful troops,

in Mai-thet, as a means of displaying the royal glory. After all had beend thoroughly arranged, they stepped on the ocuuspicious ground within Keng0teng. Thugs were then thus determined. furious, strong, brave land lion-hearted Kya-mai of Le-char, with 1000

infantrymen and 3000 cavalry men under his command, was commanded to stand steadfastly at a place, 200 tars west of Keng-gung, like a diamond top a strong and firm as a mountain. Manly and Lion-like commander of Since Nga Shwe Min whowold

break and crush the enemy the well-known Mai Naung-hein who was like a gun-ban manster guarding the tiers of Mt. Meru: Nga San Hei who was as agressive as a tiger that drink blood of its prey's neck: marwelous. Nga Yee Mai who, with his aword and shield, would cut and destory the enemy and wonderful warming Nga Shwei: under

the administration and leadership of these five, a large battalion of over 1,000 men was placed and posted on the summit of great mountain summits, 300 tars from the city, where drums echoed and banners of victory proudly flew in the wind.

40.1 မိုလ်ပေါင်းကြည်လင်ပိတ္တာင်လျက် 'delightful, and cheerful, the multitude'.

40.2 ကိုယ်စိတ်မကျဉ်း၊ ချီခဲ့လျဉ်းသော် 'they advanced on freely and without carries'
ကိုယ်စိတ်မကျဉ်း: 'Lit not narrow in body and mind'

40.3 ရေးရာလွှဲလွှဲ၊ တပ်စစ်ကဲတို့ 'assign (official) duties to commanders'

40.4 ပုံခွဲမြဲးဆောင်၊ မိုလ်သုံးထောင်နှင့် ဘုန်းရောင်ပြတွေ၊ စွဲရပ်လော် 'the king) gave the royal command to stand with 3000 courageous troops (as a means of shawing (his) glory.
တွေ, in this context 'means' issuing orders'

40.5 ခွဲဝော်သုံး၊ အရေးကုန်မှု 'when arrangements of affairs have all been accomplished or done'
ဥသုံး 'all' (Mon-aik-th)

40.6 ကျိုင်းတုမြို့တွင်း၊ အောင်မြေနှင့် စိတ်မှန်စိုင်ကို 'treads or steps on an auspicious ground (to ensure victory or success) in Keng-tung.

40.7 ရဲရည်သန်ဗြား၊ ခြေထွေအားသို့ လဲခားကြမိုင်း၊ စိတ်မှန်စိုင်ကို 'Kya-mai of de-char furious, mighty and courageous like a lion'

40.8 မိုလ်ပါတထောင်၊ မြှင်းသုံးထောင်နှင့် 'with 100 infantry-men and 3000 cavalry-men'

40.9 တောင်တရထည်၊ စိန်တွေတွေတည်သို့ 'Lit just as building a diamond-tap like a mountain; i.e. cause them to stand as firmly as a mountain'

40.10 နိုင်ကျဉ်တဲ့ဗား: 'firmly, stand fastly'

40.11 ယောက်ကျားပါပါ၊ ကေသရီသို့ သန္တိစစ်ကဲ၊ လှစ်ခွဲရန်ခွင်း၊ ငွေ့မင်း the manly Nga Shwe Min, the commanding officer of the military unit from Thin-nee who breaks and crushes enemy like a lion. ကေသရီ lion

40.12 မိုးနောင်ဟိန်ဟူ အာလိန်ရန်ဆီး၊ ကုမ္ပဏီကြီး: 'Mai Naun-hein, the age who defends the tiers (of M.Meru)'
In Burmese (i.e. Buddhist) cosmogony, ကုမ္ပဏီ is the name of a class of geni or agres of mon sterous propotions who guard the 5 tiers of Mt. Meru against the Asuras, the arch-enemaries of Sak.
အာလိန် 'tiers, terraces of Mr. Meru' (Pà.àkind)

40.13 ကျားသို့ရန်လို့၊ ထိပ်သွေးမျိုးသည်၊ မိုလ်ငဆံဟဲ့ Nga San Hai who, quarrelsone like a tiger, drinks the blood on his prey's top or head' ထိပ်သွေးမျိုး expresses the nature of a tiger which, after killing the prew drinks first the blood of its neck or head.

40.14 လက်နှံးဗားဖြင့်၊ လွှားလွှားတောင်းတို့၊ ခုတ်တွင်ဖြိုးသည်၊ မိုလ်ဝရီမယ်၊ Nga Yee Mei who hacks and destroys the enemy with his aword and short, oblong shield' လွှား: 'oblong-shaped shield'. တောင်းတို့ (fr.တို့တောင်း) 'short'.

40.15 အုံဘယ်သူရဲ၊ ဗိုလ်ငြွဲ 'Nga shwei the wonderful warrior'
သူရဲ 'a courageous fighter; a warrior'

40.16 အကဲအကွပ်၊ ငါးဦးကြပ်လျက် 'these five supervise, administer and lead'

40.17 မဟာဂိရိ၊ စွန်မလီဟု၊ မိုးဆီရိပ်ရိပ်၊ တောင်ခြေထိပ်ဝယ် 'on the apex of the massive and stay-high mountain known, as Sun-sa-t မဟာဂိရိ 'great mountain' (Pà. maha+giri)

40.18 ပြည်သိပ်ရဲဘော်၊ ဗိုလ်ထောင်ကျော်နှင့် 'with a crew of over 1000 troops'

40.19 တီးဆော်အောင်စည်ရပ်စေတည်သည်၊ ရွက်ရှည်အောင်လဲလွှားလွှားတည်း 'cause to stand beating victory-drum and hoisting the victory-banner'.

တပ်ဦးချုပ်ချာ၊ ဂုဏ်သုဏ္ဍာန်၊ မဟာဒေဝ၊ တိမိကြား၊
မင်းခေါင်၊ ပြောင်ပြောင်ဘုံပုံ၊ ရည်စွဲယိုကို၊ ကိုယ်ယုံလက်
ထောက်၊ ငါးရာလောက်နှင့်^၁၊ မြောက်ဘူရားကုန်း၊ တောင်တ^၂
နှင့်းက၊ ရွှေဘုန်းအားကိုး၊ ရပ်စော်း၏^၃၊ နေမျိုးရန် အောင်၊
ရှုမ်းတထောင်နှင့်၊ ရန်တောင်ခွင့်းဖြတ်၊ မြို့ရွှေ့ပတ်၍
ဝတ်ကုန်းတလျောက်၊ ခံစောင့်ရှောက်၏^၄။

ထိုနောက်တဖူ၊ ကျိုင်းတုံးစောင်ဘွား၊ တပြည့် (ပည့်)
အားနှင့်^၅သားကြိမ်းခံ၏ သက်နှုန်းမြေးရင်း၊ မိုင်းလိပ်မင်း^၆ကို
မြို့တွင်းထားကာ^၇၊ တပ်မမှာလည်း၊ ပြုဗ္ဗာရပ်သီး၊ တခါနီးက^၈၊
မြို့တော် (ဖ) က်၊ ရပ်တန့်လျက်တည့်၊ စည်းလက်သန့်စင်း
ထိုခါတွင်လည်း^၉။

တို့ရှင်ဘုန်းကံ၊ နှိုင်းမစော်း၏^{၁၁}၊ မီးလျှော်းတောက်၊
တပ်တလျောက်ကို^{၁၂}၊ ထက်အောင်ပြောင်ရွန်း၊ နတ်တို့
ထွန်းသား^{၁၃}၊ ထူးဆန်းအုံအော်၊ သုဘာတော်ကို^{၁၄}။

The strong and influential military commander Mahadeva Terin-kyar-min-gaung, endowed with a pile of golden titles for both physical and mental powers, was asked to stand, reliable on the royal glory, at the high ground of the pagoda platfarm, on the north with some reliable assistants of about 500 in

all. On the eastern part of the city, Ne-Myo-yan-Aung, together with 100 enemy, penetrating Shans, guarded along the monastery compound. Then again, Keng-tung Sawbwa and chief of Mai-leik, his beloved grandson, supported by their own securicemen, were placed inside the city. The main army, however, lodged in camp on both sides of the city wall by the eastern gate.

It was a time when the moon and position of the sun were astronomically clear, and by virtrie of the cen-excelled honours of our lord, these appeared tongues of flames along the camp which shone both above and below, as if it was offered by goods.

Seeing with their own

မျက်မျော်ထင်းထင်း၊ မြင်ကုန်လျှင်း၍^{၁၅} ကောင်း
တင်း မြို့ (ချီး?) ဝါန်၊ ခွင့်အားလွှန်သည်၊ မိုးစွန်ပျံလု
ကြားကြားတည်^{၁၆}။

eyes this marvelous and amaging augury, many praised the propitious new and their voices of exaltation almost filled the firmament.

41.1 တစ်ဦးချုပ်ချာ၊ ဂုဏ်သွေအနှင့် မဟာဒေဝါ၊ တိမိကြားမင်းခေါင် 'Maha-deva Tein-gyar-mingaung, commander of the army, replete with honours and power or influence.' ဂုဏ်သွေအနှင့် honour and influence' (Pà guna+oja)

41.2 ကိုယ်ယုံလက်ထောက်၊ ငါးရာလောက်နှင့် 'about 500 reliable assistants.'

41.3 မြောက်ဘူရားကုန်း၊ တောင်တန္တန်းကာ ရွှေဘုန်းအားကိုး၊ ရပ်စော်း၏။ 'is placed, relying on the golden power, at northern pagoda platfarm similar to a mountain. တောင်တန္တန်း 'like a mount (in firmness).

41.4 နေမျိုးရန်အောင်၊ ရှုမြေးတထောင်နှင့် ရန်တောင်ခွဲးဖြတ်၊ မြို့ရွှေပတ်၍ ဝတ်ကုန်းတလောက်၊ ခံစောင့်ရွှေဗ်၏။ 'the area along the monastery compound on the east of the town was defended by Na-myo-yan aung with 1000 shans.

41.5 ကျိုင်းတုံးတော်ဘွား၊ တပည့်အားနှင့် 'with the strength of his followers, the Saw-bwa of Keng-tung.'

41.6 သားကြွမ်းခံ 'his son who bears the title of Kya-maing'

41.7 သက်နှုံးမြောရင်း၊ မိုင်းလိုင်မင်း 'ruler of Mai-leik who is the beloved blood-grandson'

41.8 မြို့တွင်းထားကာ 'keeps in the town'

41.9 တပ်မမှာလည်း၊ ပြုဗ္ဗာရပ်သီး၊ တခါးနီးက 'the main army, near the door on the eastern side'

41.10 စည်းလက်သန့်စင်၊ ထိခိုက္ခာ့လည်း 'at the time when good luck and signs are clear'

41.11 တိုရှင်ဘုန်းကံ၊ နှိုင်းမစံကြောင့် 'because the glory of our lord is un-excelled'
 နှိုင်း 'to compare' မ 'not' and စံ 'to compare, to match; so နှိုင်းမစံ 'not comparable or unexcelled'

41.12 မီးလျှော့မီးတောက်၊ တပ်တလောက်ကို 'flames all along the army'

41.13 လက်အောက်ပြောင်ရွှေ့နတ်တို့တွေ့သား 'is inflames or ignited by gods both under and above on gods ignite the flames so that the light shines on earth as well as in the sky'
 ထက် 'above, overheat' အောက် 'under underneath'

41.14 ထူးဆန်းအုံသွေး၊ ဉာဏာတော်ကို 'the aura strange and wonderful' ဉာဏာ 'awa avgury'
 (Pà obhà)

41.15 မျက်မျှော်ထင်းထင်း၊ မြင်ကုန်လျှင်း၍ 'see clearly with one's own eyes'

41.16 ကောင်းတင်းချို့နဲ့ ရွှေ့အားလွန်သည်၊ မီးစွန်ပျော်ကြားကြားတည်း၊ '(people) are overjoyed and praised the good news, (their voices) flying to the apex of the slay.' ကောင်းတင်း (fr ကောင်းသတင်း) 'good news' ရွှေ့အားလွန် 'enjoyment or cheers are beyond boundaries'.

အပြီအပြီ၊ နေသားညီသော်¹၊ သိန္တကျော်ရှိန်²၊
မိုင်းနောင်ဟန်ကို၊ ဝတိန်စစ်ပြီး၊ နဂါးမြှားသွေ့³၊

ရူးရူးရဲဘော်၊ တထောင်ကျော်နှင့်⁴၊ စစ်ခေါ်စစ်ယူ⁵၊
မြှေ့ခြားပြုယာယ်၊ စောင်းပယ်မှု⁶၊ မိုင်းကယ်မိုင်းဝန်း၊ မြို့ရောက်
ထွန်း၍⁷၊ စခန်းတူစွာ၊ ချီစေရာဝယ်⁸၊ ကြော်မြားအုတ်ကျက်
နိုင်လိုကြတ်သို့⁹။

သူ့ဘက်ယွန်းသား၊ ယိုးဒယားကာ၊ စော်ဘွားကြိုးကြုံပြု¹⁰
ငင်းမယ်တပ်ဟု¹¹၊ ဖတ်ဖတ် မူန်သွင်း၊ တိုက်ဆင်တရား¹²၊ မိုလ်
ပါပြည့်နှင်း၊ ခြောက်ထောင်ဝက်နှင့်¹³၊ အထက်မိုင်းသတ်၊ တို့
ကလွှတ်သည်¹⁴၊ ဝေသာဝရော၊ နတ်ရစောသို့¹⁵။

ကျောကျောမာတင်း၊ မြော်ညီးလင်းမျှ¹⁶၊ မင်းလှမင်း
ခေါင်ကျော်၊ ဘွဲ့တော်အပ်နှင်း၊ ရှင့်ကွွန်ရင်းနှင့်¹⁷၊ လက်ငင်း
ကြုံကြိုက်၊ တွေ့ကြဆိုက်သည်၊ တိုက်အုံရင်ဆိုင် တူားတူား
တည်း¹⁸။

After all had been accomplished in order, famous Mai-naum-hein of Since, with over 1000 reckless soldiers, who were like high-spirited dragons at the head of Tavatinsa battles, was sent towards Mai-kei and Mai-wun to lure the enemy.

The clamorously noisy Yo-da-yais known as Zai-mis army, undera Yun Saw-bwa, including 100 war-elephants on full musth and 6500 armred men, came, like a fighting cock eager to win, to upper Mai-theit.

There they met at once with lord's nearest servond Mai-hla-min-gaung-gyaw, who was as tough and famous as vassauara the goolly chief, already sent there by our side.

They stood face to face ready to fight at once.

42.1 အပြီအပြီ နေထားညီသော် 'Lit. when the ends are similar in position is when all were accomplished in order. အပြီ: 'end' is here made အပြီ for the sake of meter.'

42.2 သိန္တကျော်ရှိန်၊ မိုင်းနောင်ဟိန်ကို၊ ဝတိန်စစ်ပြီး၊ နဝါးမြှေးသို့ 'famous Mai-naun-hein of Sin-ne, just like the dragon rejoices at the vanguard of the battle at àvatimsa.
According to a Buddhist (Burmese) legend, Tavatimisa, second level of six deva-heavens, where a world-tree *Erithrima arboreascens* grows was the original home of Asura-demons, sakka's goods wanted the place for themselves, so when one day Asuras were totally drenched Devas threw them down Mt. Meru head-long. They reached a lower place marked by a world-old Pieal Trumpet tree. When this tree was in full bloom, they knew it is not their place and marched to Tavatimsa to make war. Gods met them in battle and defeated them everytime. Sakka's army usually have nágas (dragons) in the vanguard, and time of battle is beginning of rainy season. Thunders, therefore, are believed to come from sakka's weapon, the *Vajúravudha* or *Thundarolt*.

42.3 ရူးရူးရဲဘော်၊ တထောင်ကျော်နှင့် 'with a unit of over 1000 reckless soldiers'.
ရူးရူး 'mad; insane; reckless'.

42.4 စစ်ခေါ်စစ်ယူ၊ မြှေ့ခဲ့ပယာယ်၊ စေနိုင်းမယ်မှ 'ask (him) to decoy the enemy by briefly showing themselves. စစ်ခေါ်စစ်ယူ 'a military decoy or lure' မြှေ့ (v) 'lure'.

42.5 မိုးကယ်မိုင်းဝန်း၊ မြို့ရောက်ဘန်း၍ 'pushing them to work the toons of Mai-kei and Mai-wun'

42.6 စခန်းတူစွာ၊ ချီစေရာဝယ် 'orders to march together simultaneously'
စခန်းတူ 'lid: samping similarly'.

42.7 ကြော်ငြာ့အုတ်ကျက်၊ နိုင်လိုကြက်သို့. 'shouting clamorously like a fighting cock eager to win'.
ကြော်ငြာ့ '(v) 'shout, cry? အုတ်ကျက် (fr. အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်) 'noisily; clamorously'.

42.8 သူ့ဘက်ယွန်းသား၊ ယိုးဒယားက၊ တော်ဘွားကြီးကြပ်၊ င်းမယ်တင် 'Zin-meir army under a saw-bwa who is a Yunrative on Yinda-yar side.'

42.9 ဖတ်ဖတ်မှန်သွင်၊ တိုက်ဆင်တရာ '100 fighting elephants fully on musth'.

42.10 မိုလ်ပါပြည့်နှုယ်၊ ခြောက်ထောင်ဝက်နှင့် 'crowded with 6.500 soldiers' ပြည့်နှုက် 'crowded; many'.
ခြောက်ထောင်ဝက် '6000 x 1/2 of 1000> 6500'

42.11 အထက်မိုင်းသတ်၊ တို့ကလွတ်သည် '(man) whom we send to upper Mai-that'.

42.12 ဝသာဝရော၊ နတ်ရဲဘောသို့. 'Like Vassauara, the courageous and noble god'.
Vassauara or Vassauanna, also known as kuvera, is one of the four guardian gods governing the morth. Commander of the Yakkhas, he is very powerful and feared by many.

42.13 ကျောကျောမတင်း၊ မြော်ညီးလင်းမှု 'very stern and tough, and famous almost placing the earth ablaze (with his shining fame)'.

42.14 မင်းလှမင်းခေါင်ကျော်၊ ဘွဲ့တော်အပ်နှင့်၊ ရှင့်ကျွန်ရင်းနှင့် 'The lord's nearest servand entitled as Mai-hla-min-gaung-gyaw'

42.15 လက်ငင်းကြံ့ကြံ့က်၊ တွေ့ကြဆိုက်သည်၊ တိုက်အဲရင်ဆိုင် တျားတျားတည်း။
'mest ast once with (Myanmars) about to fight face to face'.
လက်ငင်း (adw) 'at once, instantly'.
ကြံ့ကြံ့က်, တွေ့ကြဆိုက် at near synonyms, mean 'to mest to confront, to face'.
တျားတျား (adv) 'about to, on the verge of'.

အတိဝက္ခ၊ မာနရက်ရော၊ စွယ်ခေါ်ခေါ်နှင့်၊ ဒါနေ
ခံတွင်း၊ ကြော်နတ်ဆင်းကို²၊

(Once) a magician with supernatural powers entered into a casket, encasing a fair lady similar to nymph, which was kept in side the mouth of an extremely rude, conceited,

အတင်းဆက်ဆံ၊ ထွက်ခုန်ပျံသည်³၊ တိမ်ယံရိပ်ခို
ဂိုဇ္ဇာ်ရှိသူ⁴၊ ကိုယ်ကိုင်က်ဟန်၊ ခုန်တက်ကွန်၍၏။ ရန်ကို
ခြေတ်ခြေတ်၊ သိမ်းနှယ်သုတ်သည်⁵၊ ဥရုံးသန်၊ သူရမှုန်ထက်။

violent and buck-tusked demon named Dānaua, had an affair with her in farce, came flying out and hid behind the cloudy shades. The warriar Urujjassan, jumping high like a bird, was able to press the enemy low and snatch away like an eagle.

ပြန်ပြန်ဟောက်မို့၊ မိုင်းသတ်ပိုလ်နှင့်⁶၊ မျက်လိုကြံး
ဝါး၊ င်းမယ်စားတို့။ ရထားဆင်မြင်း၊ ခြေသည်ချင်းလျှင်း
အပြင်းခတ်သွတ်၊ ထောင်းထောင်းလွှတ်သော်¹⁰၊ အလွတ်
ရှောင်ရှား၊ င်းမယ်စားတို့၊ ဆံများသက်နေ၊ ခွာထွက်
လေ၏¹¹။

Chief of Mai-that, who was several (in redeness and power), faced threatening and belligernt gouernar of Zin-mei. There issued a severe battle in which cha-riots, elephants, horses and infantry-men fought one another in farce and violently.

မိုလ်ခြေခပဲ၊ နှမ်းလျှင်ကြဲသို့¹²၊ ကရဲကသိ¹³၊
မချီလုံသွား၊ မြင်းရထားလည်း၊ ခဲသားမပါ¹⁴၊ ဆင်မှာကချည်း
ဖိုင်းဖိုင်းလည်းလျက်၊ အော်ဟည်းလိုက်ဆူ¹⁵၊ သေသူမြေ
လျောင်း၊ မမြင်ကောင်းတည့်¹⁶။

Governor of Zin-meи shunned and fled at the risk of his life. Like sesame, soldiers were scattering and in a flurry. They could not lift (even) a spear. Chariots were without riders, and elephants with unoccupied howdahs were screaming and falling with big 'bangs'. It was

အပေါင်းသုံးပန်း၊ သူပုံနှုန်းနှင့်¹⁷၊ ထူးဆန်းလက်
နက်၊ ရွှေငွေလျက်လည်း¹⁸၊ ရေတွက်မဟူ¹⁹၊ အောင်ပွဲယူသည်
မြော်တွေ့ရှုင့် ခဲသားတည်း²⁰။

a harrible, cnepleas and sight. Yun rebels, Pows, strange weapons, gold and silver were hey and calculation. The soldiers of Jambudipa-Lord were crowned with victory.

43.1 အတိစ္တာ၊ မာနရက်ရော၊ စွယ်ခေါ်ခေါ်နှင့် 'extremely rethless proud and violend with protruding tusk-like canine.'

43.2 ပါနာခံတွင်း၊ ကြတ်နတ်ဆင်းကို 'guddess-like beautiful maiden incased in a casket (kept) inside the mouth of Dānava the agre'. ကြတ် 'casket'. နှစ် 'goddess'. ဆင်း 'appearance'.

This story is taken from Samuggasinge Jātaka. An Asura by the name of Dānava, being extremely fond of a fair maiden, took her to wife by force. on order to ensure her fidelithy, he placed her in a case and kept it in his mouth. One day she was taken out for a bath and left free while he took his own. On the meanwhile, she hid a wandering magicion inside the casket and lived together. Unaware of the presence of the stronger, Dānava put hte casket agin in his mouth and went to honour a hermid who, on seeing him, greeted saying. 'Welcome three of you'. Then the magicion, by his supermatural powers, come out of the ogre's mouth, flew in to the clouds and disappeared,

43.3 အတင်းဆက်ဆဲ ထွက်ခုန်ပုံသည် 'have dealings with by force and come out flying'

43.4 တိမ်ယံရိပ်ခို့၊ ဝိဇ္ဇာဝိရိသို့ 'Like the magicion with supernatural powers who took cover cender the shadow of clouds.'

ဝိဇ္ဇာဝိရိ 'bearer of supernatural lanowledges' (Pā. réjjā + dhara)

43.5 ကိုယ်ကိုင်ဗ်ဟန်၊ ခုန်တက်ဘွန်၍ 'jumps upwards like a bird's body; i.e (who) con jump up as a bird.'

43.6 ရန်ကိုခြုတ်ခြုတ်၊ သိမ်းနှယ်သုတ်သည် '(press) enemy to the lowest depth and catch (up) like an cagle' ခြုတ်ခြုတ် 'to the lowest depth'. သိမ်း 'cagle'.

43.7 ခုရွှေသုန်း၊ သူရဲမွန်ထက် 'mare than Urccijassan the good warriar'.
A warrior of king Duthagāman of sri Sankā, Urejjassanta os descibed as a hero if his time in histary.

43.8 ပြန်ပြန်မောက်မို့ မိုင်းသတ်ပိုလ်နှင့် 'commanding of ficer of Mai-that who is more superior repeatedly'.

43.9 မျက်လိုကြေးတီး၊ ငင်းမယ်စား 'belligerent and threatening governor of Zai-mai'
မျက်လို့ (fr အမျက်လို့) 'agressive , belligerent, quarresome.' ကြေးတီး 'threaten, declaim'.

43.10 အပြင်းခတ်သွတ်၊ ထောင်းထောင်းလွှတ်သော် 'lid. (combatanto) strike hard and quick and the two armies fought severely and riotently'
i.e a quick and severe fighting developed.

43.11 အလွတ်ရှောင်ရှား၊ ငင်းမယ်စားတဲ့၊ ဆံဖျားသက်နေ၊ ခွာထွက်လေ၏ 'governar of Zin-mei cwoided and withdraw at the risk of his life.'
ဆံဖျားသက်နေ 'Lit. Life stays at the tip of one's hair' When life comes to the tip of one's hair, if becomes fully exposed ot every kind of danger.

43.12 မိုလ်ခြေခပါ၊ နှမ်းလျှင်ကြသို့ 'all soldiers scattering like sesame-seeds' ခုံ (arch) 'all'.

43.13 ကရဲကသီ (arch) 'an a flurry.'

43.14 မချိလှုသွား၊ မြင်းရထားလည်း ရဲသားမပါ၊ '(they) do not lift the spears and chariots without riders' မြင်းရထား: 'Lif horse-card'.

43.15 ဆင်မှာကချည်း၊ ဖိုင်းဖိုင်းလည်းလျက်၊ 'elephants with vacant harnesses falling'.
က 'harness for any animal for work'. ဖိုင်းဖိုင်း: oneratoepoeic word imitating the fall of some heavy objects, like 'bang'.

43.16 အောင်ဟည်းလှိုက်ဆူ၊ သေသူမြေလောင်း၊ မမြင်ကောင်းတည့် 'not good to see dead bodies sereoming lying on the ground;

43.17 အပေါင်းသုံးပန်း၊ သူဖုန်ယွန်းနှင့် 'Yun rebels and all POWs'. သုံးပန်း (or သုံး) 'Prisoner of war'.

43.18 ထူးဆန်းလက်နက်၊ ရွှေငွေလျက်လည်း 'wonderfeel weapons, gold and silver'

43.19 ရေတွက်မဟု 'not able to count' ဟူ (arch) 'speak, say'.

43.20 အောင်ပွဲဟူသည်၊ အမြှေနတ်ရှင့်ရဲသားတည်း၊ 'soldiers of the lord, gool of Jambidipa continend were victorious.'
အောင်ပွဲယူ 'Lid. took the festival of victory'.

ဒိုဘီဗျာ၊ သေနကကို¹၊ ဝေဟင်ပေါင်း²၊ ဦးခေါင်း
တိမ်းတိမ်း၊ အသည်းကျိန်း၍³၊ လေသိမ်းတောင်သံ၊
မခံခုံလျှင်း၊ ဝေးကကွင်းသို့⁴।

မင်းလှမင်းခေါင်ကျော်၊ ရှင်ကျွန်တော်ကို၊ မျက်မျှော်
တည့်၊ မကြည့်ခုံအား၊ ငင်းမယ်စားလျှင်⁵၊ သည်းဖျားလောင်
နှိန်၊ ချုံချုံပိန်၍⁶၊ လွှာယ်လိမ်တောင်ရွှေ၊ ပတ်ကွေ့ဂိုက်လျက်၊
ဘယက်မိုင်းဟဲ၊ လမ်းသို့လွှဲသော်၊ သူရဲကြံးသိုး၊ ခန်းရွှေတိုင်း
နှင့်⁷၊ မြင်တိုင်းရန်ကို၊ မျက်ဆန်ရှုစိန်း၊ အကြိုတ်ဟိန်းသည်⁸၊
ဒရိန်းသို့၊ ပွဲတထက်⁹।

ယစ်ဝသောက်စား၊ ကရင်သားတို့¹⁰၊ ဆိပ်မြားသေ
နစ်၊ ချောင်းဝပ်ပစ်က¹¹၊ စစ်ကိုရိုယာ၊ ရဲတန်ဆာနှင့်¹²၊
သေနာပတော့၊ ကြီးလလုပ်ကိုမြောက်၊ လူသုံးယောက်ကို¹³၊
ခေါက်ခေါက်ထိရှု သုံးပန်းရှုံး¹⁴။

ယောနကမင်း၊ သတင်းကျော်လှိုင်၊ အရေးပိုင်
လည်း¹⁵ ဖြောင်ဖြောင်းလိုလည်း တပ်ကုန်ချုံလျက်¹⁶၊ မိုးသီမြင့်ခေါင်း
မုဆိုးတောင်ကို¹⁷၊ အန်ထောင်ခြိမ်းမောင်း၊ ကျော်ခဲ့ရွောင်းမှ¹⁸၊
မိုင်းသောင်းကျိုင်းချိုင်း၊ ရွှေ့ခရိုင်ကို၊ လက်နှိုင်တိုက်ဖောက်¹⁹၊
ကျိုးတုံးရောက်သည်၊ ဆဲခြောက်တပ်နှင့်ရုံထားတည်²⁰။

Just as all birds, not daring to listen to his flapping of wings and feeling frighteningly terrified frighteningly terrified at heart, turned their heads and avioded the eagle from afar, so governor of Zin-me, not brave enough to look straight at the face of yourroyal seruand Min.

Wa-min-gaung-gyaw, and trenbling much in heart and growing lean in body, he left past the eastern side of Lwe-lein mountain and took the road to Ba-yes and Mai-hei.

The wise warrior Khanyut mai and extremely quarrdl-some, aggressive and threatnring karens.

on Da-rein mountain, who used to drink intoxicants to the full, ambushed them, attackug with poisoned arrous. Three persons of highly honured generals' rank, in military equipments and body-armour, were unexpectedly hid and captured. The famous king of Yo-na-ka (Then)

come marching in full strength with all farces. In great efforts and with firm resolutions, they passed over sky-high Moat-soe mountain took in hand the eastern districts of Mai-nyaun and Kyai-chai, came to Keng-Ling and besieged the city with 16 units.

44.1 ဒိဇ္ဇာဒိဇ္ဇာ သေနက 'eagle the magnificent hird'
 ဒိဇ္ဇာဒိဇ္ဇာ 'magnificend, sccperb, diuine bird.' (Pā. dija 'lid. twice-barn or bird' + ā 'prefix' + dibba 'magnificent.) သေနက 'eagle'
 (Pā.senā + ka)

44.2 ဝေဘာ်ပေါင်း 'all birds in general'. ဝေဘာ် (Pā. vehainga) 'Lid. that which goes in the sky; i.e. fowls in general and bird in particular.'
 (Pā. vehā 'sky, space + āgama 'gouing')

44.3 ဦးခေါင်းတိမ်းတိမ်း၊ အသည်းကျိန်း၍ 'Lid. turn heads sideways and liver smarts; i.e. be agitated and frightened and avoided (him)' အသည်း 'Liver' is popularly used in Burmese longuge in place of 'mind', concerning one's senses.

44.4 လေသိမ်းတောင်သဲ၊ မခဲ့လျှင်း၊ ဝေးကကွင်းသို့. 'un-able to listen to his flapping of wings, (They) shunned him from a distance.'

44.5 မျက်မျှော်တည့်တည့်၊ မကြည့်ခဲ့အား၊ ငင်းမယ်စားလျင် 'Zin-me governmor because he has no courage to look straight at the face'

44.6 သည်းဖျားလောင်ရှိနိုင်၊ ချုံချုံပိန်၍ 'Lid. Liver scorched and grew totally lean; i.e. trembling in heart and losing in weight. သည်း 'Liver'

44.7 သူ့ကြွော်သိုင်း၊ ခန်းချက်မိုင်း 'Khan-yut-mai, the elever warrior' ကြွော်သိုင်း (arch) 'clever, wire'.

44.8 မြင်တိုင်းရန်ကို၊ မျက်ဆန်ထရှုစိန်း၊ အန်ကြွော်ဟိန်းသည် 'Lid. glare at what ever enamy in sight, grit teeth and growl at i.e extreemly aggressice, challenging and threatening
 အံကြွော် 'grid one's teeth' is a physical sign one does when one is overwhealmed or overcome with biter or stoical feelings.

44.9 ဒရိန်းသို့၊ ပွဲတထက် 'on the glden mountain Da-rain.
 သို့ပွဲတာ 'fold mountain'
 (Pā. sings + pabbta)

44.10 ယစ်ဝသောက်စား၊ ကရင်သားတို့ 'The Karen who drink liquor to the full'

44.11 ဆိုင်မြားသေနစ်၊ ချောင်းဝပ်ပစ်ကာ 'lie in wait and shoot with guns loadad with poissoned arrows' ဆိုင် 'porsin, arsenal'. မြား 'arrow'.
 သေနစ် (fr သေနတ် (Dut : snaphaon) 'gun' is made so tp match in rhyme with ဝါ in the following food.

44.12 စစ်ကိရိယာ၊ ရဲတန်ဆာနှင့် 'adorned with military equipment for the battle'.

44.13 သေနာပတေ့၊ ကြီးလေ့ဂုဏ်မြောက်၊ လူသုံးယောက်ကို 'three men highly honoured as generals'
 သေနာပတေ့ 'generals'
 (Pā. senāpati)

44.14 ခေါက်ခေါက်တိရှု သုံးပန်းရော် 'hid suddenly or unexpectedly and seized as POWs'
 ခေါက်ခေါက် 'unexpectedly, suddenly',
 ' Lid get as POWs; i.e captured'.

44.15 ယောနကမင်း၊ သတင်းကျော်လှိုင်၊ အရေးပိုင် 'the famous king of Yonaka who has authority' အငေးပိုင် 'Lid, one who possesses the affairs) is a Burmese term for District Commissioners under the British administration.

44.16 ဖြိုင်ဖြိုင်မိုလ်ညီ၊ တပ်ကုန်ချိလျက် 'all farces march (away) in good order'.

44.17 မိုးသီမြင့်ခေါင်၊ မူဆိုးတောင် 'Maat-soe mountain as high as the sky'. မြို့သီ 'near the sky, almost touching the sky'. မူဆိုး 'heenter'.

44.18 အန်ထောင်ခြိမ်းမောင်း၊ ကျော်ခဲ့ရှောင်းမှ 'browbeaten and strove (their best) to pass over' အန်ထောင် to strive hard' ခြိမ်းမောင်း 'brawbeat'

44.19 မိုးညောင်းကျိုင်းချိုင်း၊ ရွှေခရှင်ကို့ လက်နှင်တိုက်ဖောက် 'invaded and conquered the eastern provinces or districts of Mai-nyaun and Kyai-chaing'

44.20 ကျိုင်းတုံရောက်သည်၊ ဆဲခြောက်တပ်နှင့် ရဲထားတည်း 'reached Keng-tung and besieged it with 16 units.

ပြုခွဲ့ခိုးသာ၊ ရွှေ့မျက်နှာကို¹၊ သီတာမြစ်လောင်း၊
မိုင်းလင်းခေါင်းသို့²၊ ခြောင်းခြောင်းမာန်ပါ၊ သူ့တပ်လာ၍³၊
ညီညာဝန်းလျား၊ အုံသည့်များသို့⁴၊ ဘုရားကုန်းထိုင်း၊
ကျိုင်းလိုင်းကမ်းကော်၊ ရပ်သုံးဘော်၌၊ တီးခေတ်စည်းမောင်း၊
ရတဲ့ရှောင်းသော်၊ မျက်စောင်းထိုးလှည့်၊ နိုးကြည့်သို့⁶။

မြည်မြည်ကြော့၊ ရန်မျိုးရွှေသည်⁷၊ လဲချားကြိမ်း
ပွဲတိုင်းကိုယ်ယူ၊ အရေးကုန်သည်⁸၊ ကျိုင်းတုံးဥပရော⁹၊
ကြော်သင်ရှား၊ မိုင်းလိုင်းစားဟု¹⁰၊ ယောကျားရန်ရှုံး၊ မိုလ်သုံး
ဦးတို့¹¹၊ စူးစူးရွှေ့ရှား။ စစ်ရေးမြှို့မြှို့¹²။

လူခုန်းထောင်၊ ဘောင်ဘောင် (ဖောင်ဟောင်)
နှင်းချိုး၊ ဖို့၍ ထိုးသော်¹³၊ ယိုးဒယားတပ်၊ သို့သို့ရွှေ့မြှု¹⁴၊
တောင်ညုပ်သောလား၊ ဖြို့ဖျက်ပြား၏¹⁵၊ ဘယားမည်သီး၊
စစ်ချုပ်ကြီးလည်း¹⁶။

ထန်းသီးညာကြွော၊ ဦးခေါင်းမြေသို့၊ ကျေလေခွံခွံ¹⁷၊
နှတ်မြင်းပုံလည်း၊ လှုံထုတ်ချင်းလျှို့¹⁸၊ အောင်လကိုလည်း၊
မိုလ်နှင့်တကွာ၊ ဘမ်း (ဖမ်း) ယူရသည်၊ ပြားပဇ္ဈား။ တလွှား
တည်း²⁰။

To Mai-lin creek on the east of the city, which would develop into a river in future, the enemy, in large numbers and full of pride, came and, beating drums and gongs, surrounded the city, like swarming bees in unity, at three spots, viz. The pagoda plat.

form, Kyai-leik and Kant-Kaw. Ke-char Kya-mai, whose side- glance could reduce the enemy into disintegration and disappearance like that of a dragon; the crown-prince of Keng-tung who is self-confident

for every battle and very famous lord of Mai-leit; these three king-like commanders, after luring the enemy right away, battered and stormed them with 7000 troops. As being clamped between two mountains, the Yo-da-yar army was

shattered and dashed into pieces. The head of the general with the title of Phra fell off to the ground, like a toddy-palm fruit flinging off its stalk. The god-given flying horse was pierced with a spear right-through. The (military) banner was also captured together with its bearer. This event will be talked of across the Jambudipa continent

45.1 ပြုဗီသာ၊ ရွှေမျက်နှာက 'on the east'
 ပြုဗီ 'east, before; 'dom' place, direction (Skt. pūrva + pā disā)

45.2 မိုင်းလင်းခြောင်း 'creek called Mai- lin'

45.3 ခြောင်းခြောင်းမာန်ပါ၊ သူတပ်လာ၍ 'full of furn and rage, their army came or reached'
 ခြောင်းခြောင်း (adv) with force

45.4 ညီညာဝန်းလျား၊ အုံသည့်များသို့ like bees swarmsing in unity' ဗုံး 'bee' အုံ 'crowd together' swarm

45.5 တိုးဆောင်စည်ဗောင်း၊ ရုတုဗြှုံးရှေ့သော် 'when they besiege (the city) beating drums and gongs'
 ရု 'surround; besiege' ဗြုံး (part) indication movement or turns. ရှေ့ (part) for emphasis

45.6 မျက်တောင်းထိုးလျည်း၊ နါးကြည်သို့ just as a dragon turns and looks askance
 နါး: 'dragon' (Pā nāga)

45.7 မြည့်မြည့်ကြော့၊ ရန်မျိုးရှုံးသည်၊ enemy by crumbled broken into disintegration and be scattered
 မြည့်မြည့် 'disintegration' ကြော့ 'be crumbled'
 ကြော့ 'be brobelen' ရှုံး 'be satered or dispersed'

45.8 ပွဲတိုင်းကိုယ်ယုံ၊ အရေးကုန်သည်၊ 'selfonfident for every combat and administers everyting'
 ပွဲ 'lit a festival, celebration'

45.9 ကျိုင်းတုံးဥပရော 'future king or crown prince of Kong-tung'

45.10 ကြေားထင်ရှား၊ မိုင်းလိုင်းဗား 'famous and celebrated governmor of Mai-Leik'

45.11 ယောက်ဗျားရန်ဗူး၊ ဗိုလ်သုံးဦး 'three commanding chiefs' ရန်ဗူး: (arch) king, chief, lord

45.12 စူးစူးရှေ့၍ စစ်ရေးမြှော့မြှော့ 'lure the enemy straight forwards (to their camp)'
 စူးစူး: 'stright' ရှေ့၍ 'towards'

45.13 လူခုနစ်ထောင်၊ ဖောင်ဖောင်နင်းချီး၊ ဖို၍ထိုးသော် 'when 7000 men fought fiercely shouting and breaking under their feet'
 ခုနစ်ထောင် 'seven thousand' ဖောင်ဖောင်နင်းချီး: 'shouting loudly, stepping and breaking' ထိုး: (fr စစ်ထိုး) fight

45.14 ယိုးဒယားတပ်၊ သီသီရွှေ့မျှု 'Yo-da-yar army nearly be shattered'

45.15 တောင်ညာပ်သောလားပြုဗုပ်ပြား၏။ 'be scattered and dashed to pieces as if being clamped between two mountains'

45.16 ဘယားမည်သီး၊ စစ်ချုပ်ကြီးလည်း 'the general bearing the title of phra;

45-17 ထန်းသီးညာကြွှာ ဦးခေါင်းမြေသို့ ကျလေခံချံး 'struck daringly, the head fall to the ground just like a toddy- palm fruit falling off its stalk
ထန်းသီး: 'today palm fruit' ညာ 'stalk' ကြွှာ 'fall' ခံချံး 'strike daringly boldly'

45-18 နတ်မြင်းပုံလည်း၊ လှုတုတ်ချင်းလျှို့ 'the divine flying horse also (was) pierced with a spear right through နတ်မြင်းပုံ 'Lit divine or godly flying horse' ထုတ်ချင်း (adv) righththrough

45-19 အောင်လံကိုလည်း ဗိုလ်နှင့်တက္ကာ ဖမ်းယူရသည် 'the military or victorious banner was captured together with the officer'

45-20 ပြောပမ္မာတလွှားလည်း၊ (this event) is worthy enough to be spoken of across Jambudipa continent OR it is worthy enough to talk over the Jambudipa continent

ဒွာရာပူရ နရိန္တနှင့်¹၊ တိုင်းမအလုံး၊ အမြတ်ဆုံးဟု၊
နှုကျေးဆွက်ကာ၊ ကိုးစားရှာသည်²၊ မင်္ဂလာခေါင်နှိပ်၊ ရွှေတံ
ဆိပ်နှင့်³၊ ရန်တိပ်ခွဲဖောက်⁴ပဲတင်ခြောက်သည်⁵၊ အမြာက်
ညီနောင်၊ စစ်ကြီးဆောင်လည်း⁶။

တောင်စကြာဝန်း၊ လေးကျွန်းတိပ်များ၊ တို့ဘုန်းထူး
ကို⁷၊ ကျေးလူးသိထွေ၊ ကျွန်းခံလေ၍⁸၊ သူစေခိုင်းရာ၊ အာဏာ
မန္တာ⁹၊ အသံမခြောက်၊ မီးမပေါက်တည်¹⁰။

ဦးစောက်နိုင်ပါ၊ ငါတို့တပ်သို့¹¹၊ လျှပ်လျှပ်ရွှေ့ရည်၊
ခင်တိတ်လည်၍¹²၊ သာကြည်ဝင်လာ¹³၊ ထိခြင်းရာလည်း၊
ကဗ္ဗာမဆုံး၊ မီးမြေနှံမျှ¹⁴၊ အုံမပြီးလတ်¹⁵၊ တိတ်နာဂတ်ဝယ်¹⁶၊

လိပ်မှတ်ရွှေမင်း¹⁷၊ ဘယ်ခေတ်တွင်မျှ၊ ရာဇ်ဝင်စုံ၊
အရေးပုံဖြင့်¹⁸၊ မကြံစား¹⁹၊ သည်သာထူးသည်²⁰၊ ကျေးလူး
ရွှေဘုန်းတော်အားတည်း²¹။

The two resounding, frightening and enemy breaking cannons, branded with auspicious and highly honoured gold-seal, upon which the entire nation including the king of Dvārāpūra rely respectfully as the best and which leads

the war, subjected themselves to the service of our awfully glorious chief of the four continents which surround M.t meru of the consic world. (Their cannon- balls) neither boomed nor fired, as if defying their command, and entered

our camp upside-down, without resistance, bowing low and turning in a flash like a wagon. Famous throughout the earth and the sky beyond the capacity of the world, this extraordinarily wonderful event will remain a miracle

Such a thing is found no where, in on history or in on record written in ink of any time in the past and will not be found in the future. This cenerd of worder occured strangely only is this reign, due to the gratitude and glory (of the lord)

46.1	ဒွာရူပူရာ နရိန္ဒနှင့် 'the king of Dvārāpūa 'capital of Dvārāati နရိန္ဒ king or chief of men (Pā nara + inda)
46-2	ရှိကျိုးရွှေကုံးကာ၊ ကိုးစားရှာသည် 'rely on most respectfully ရှိ 'respect' ကိုးစား 'rely or depend upon'
46-3	မဂ်လာခေါင်နှိပ်၊ ရွှေတံဆိပ် 'auspicious and highly honoured golden seal ခေါင်နှိပ် 'Lit on the top; i.e highly -celebrated or hono ရွှေတံဆိပ် 'golden seal or brand'
46-4	ရန်ထိပ်ခွဲဖောက် 'break and pierce the top of the enemy'
46-5	ပုံတင်ခြားက်သည် 'frighten or scare by echoes ပုံတင် 'echo' ခြားက် (v) fighten, scare'
46-6	အမြောက်ညီနောင်၊ စစ်ကြီးဆောင်လည်း၊ the two cannons which lead the war or battle အမြောက် cannon' ညီနောင် 'brother ဆောင် (fr ညီးဆောင်) lead'
46-7	တောင်စကြာဝန်း၊ လေးကျွန်းထိပ်မှု၊ တို့ဘုန်းထူးကို 'our lord with distinct glories and head of four continents which surround the mountain of the cosmic world or Mt. Meru စကြာ 'the cosmic world-systen (Pā cakkavāla) ဘုန်းထူး 'wonderfully glorious; of distinct glories'
46-8	ကျေးဇူးသိတွေ့ ကျွန်ခံလေ၍ known the gratitude and serve as a slave' ကျေးဇူး 'gratitude ကျွန် slave ကျွန်ခံ 'to subrnit oneself as a slave'
46-9	သူစေခိုင်းရာ၊ အာဏာမျိုး not boedient to the command (his masters)ask it to carry out; or not obeying to their command အာဏာ 'authaity, power, command' (Pā. ānā) နှိုး (fr ကျိုးနှိုး) listen to, obey
46-10	အသံမခြားက်၊ မီးမပေါက်တည့် 'does not scale by noise and does not explode ခြားက် to scare မီးမပေါက် not explode ဥ (parch) prefix to a verb indicating negative sense'
46-11	ဦးစောက်နှိပ်ဝပ်၊ ငါတို့တပ်သို့ 'stopping and bowing (comes)upside- down towards our comp ဦးစောင် upside down ' ငါတို့ 'our, of us နှိပ် 'Lit to press or is pressed' ဝိ 'bow'
46-12	လျှပ်လျှပ်ရှေ့ရည်၊ င်တိတ်လည်၍ 'in a flash, heading to us and turning like a (military)wagon လျှပ်လျှပ် (adv) in a short period, a flash of time င်တိတ် 'a wagon used for transparting heavy metericals'

46-13 သာကြည်ဝင်လာ 'come entering without resistance'

46-14 ကမ္မာမဆုံး မိုးမြေနှုန်းမျှ 'beyond the capatiy of the globe nearly spredding out both in the sky and the earth'
 ကမ္မာ 'world' (Pā. Kappa, skkt kalpa)
 နှုန်း (v) to spread out; be every where
 မိုးမြေ 'sky and earth'

46-15 အဲမပြီးလတ် 'wonder (about it) not ending'

46-16 တိတ်နာဂတ်ဝယ် 'in the past and in the future'
 တိတ် 'past time (Pā atita)
 နာဂတ် '(future) Pā an+ āgata)

46-17 လိပ်မှတ်ရွှေမင် 'recorded in writing in golden ink'
 လိပ် 'writing'
 မှတ် 'put into writing, record'
 ရွှေမင် 'golden ink'

46-18 ဘယ်ခေတ်တွင်မှ ရာဇဝင်စုံ အရေးပုံဖြင့် 'in all history or chronicle or ducment of any age or dynasty'
 ရာဇဝင် 'history, chronicle' (Pā rāja + vainsa)
 အရေးပုံ (frအရေးတော်ပုံ) a written record or chronicle

46-19 မကြုံစသူး: 'never met (before)'

46-20 သည်သာတူးသည် 'Lit strange only in this age.
 i.e this thing accure strangely only in this age
 သည် this သာ 'only'

64-21 ကျေးဇူးရွှေဘုန်းတော်ကေးတည်း: by the poweor of (his) golden glory of gratitude.

ဒွာရာပြည်သား၊ ယိုးဒယားတို့¹၊ အားမတန်လျက်၊
မာန်ကိုမည့်²၊ သုံးရက်င့်ပြီး³၊ တဲ့တဲ့စစ်အင်၊ ခံနိုင်မြှင်သော်⁴၊
ဘုရင်စစ်ကွယ်၊ ရွှေမြဲးရပ်သနင်း၊ ခဒည်မင်းလည်း⁵၊ ရပ်တင်
မချိန်း၊ မိုင်းနောင်ဟိန်နှင့်၊

ထိန်ထိန်အောင်လဲ၊ ထိမိယံလျှပ်လျှော်၊ ခုနစ်တပ်ကို⁷၊
ကိုယ်ကြပ်ကဲမျှ၊ ရဲဆေးဖြူး၍⁸၊ ဟူးဟူးလွှဲ့ရှိက်၊ အပြင်းတိုက်
သော်⁹၊ ဆောက်စိုက်တံခွန်၊ လူရည်ဆွန်သည်၊ ကျိုင်းလွန်ဖြူး
စား၊ ယိုးဒယားက၊ စော်ဘွားတို့င့်သာ¹⁰၊

ဗိုလ်များစွာနှင့်၊ မညာ့မရဲ့၊ ကြိုး၍ ခံလည်း¹¹၊
ချော်ထောင်သောင်း၊ ကြွက်ရှယ် (ကယ်) လောင်းကို¹²၊
မိန်ညောင်းမလေး၊ လုပ်(တ်)ပြည့်လွှေးသို့¹³၊

လက်ရွေးရန်ဖြူး၊ နောက်မယိုးသည်၊ ဗိုလ်ငဆဲဟဲ¹⁴၊
အံဘွဲ့(ဖွယ်) ခွဲန်အား၊ အနည်သားသို့¹⁵၊ လဲခားကြမိုင်း၊
ပွဲတိုင်းကော်ရှိန်၊ မိုင်းနောင်ဟိန်တို့၊ လက်ချိန်မိမိ၊ လွတ်လိုက်
ဘိက¹⁶၊ ကြို့င့်သာ၊ ဒက်ချက်ရာနှင့်¹⁷၊ သေစာဖွေးဖွေး၊
ထိပ်ထက်ရေး၍¹⁸၊

ထွက်ပြေးရှောင်ရှား¹⁹၊ ကျိုင်းသေဉ်စာမှု၊ ငါးပါး
လည်းမောက်၊ ခန္ဓာပေါ်က်၏²⁰၊ တလျောက်မြေဆဲး၊
တဲ့လဲးမောက်ခဲ့၊ သူကောင်ပုံလည်း²¹၊ ပြောဟဲ့ပြည့်နှက်²²၊

လက်နက်မြင်းဆင်၊ ထင်နှယ်ဖြင်မျှ²³၊ ဖမ်းငင်
လက်မြှန်။ မတော်လှန်သည်၊ သုံးကွွန်လူ ယိုးဒယားတည်း²⁴။

The Yo-da-yors of Dvārāvati, not giving up the anger despite their incompetence in power, waited for three days. Noticing the sign of enemy's defensive strategy, the commanding king of eastern Shans could not stand still, with Mai Naung-hein.

he, after emboldening the seven military units under him complete with (their own) sky-high, brightly-shing banners, raided and attacked the enemy violently and furiously. Sawbwa Tri Vantha, the best-known and distinguished governor of

Kyai-ken in Yo-da-yar, tried with numerous troops to withstand fearlessly and unflinchingly. But, just as the barn-owl not caring for thousands and thousands of emergency exits, (waits) and devours in gusto the mice, the selected enemy-breaking.

warrior Nga San-hei who never remained behind, the wonderously strong Kya-mai of Lechar like a distinguished hero and famous in every cinbat Mai Naung-hein all threw their spears with a good aim. Saw-bwa Tri Van-thar was wounded, evaded (the battle) and fled

aways with a death-order written on his forehead. The governor of Kyai-thin, however, met a worse fate and was killed.

The entire battlefield was strewn with human bodies lying at full length or aprme.

Weapons, horses and elephanto are plentiful like firwood.

Without any resistance, Yo-da-yars were quickly seized as POWs and seruonts.

47-1 ဒွာရာပြည်သား ယိုးဒယားတို့! 'The Yo-da-yars , the sertjet or people of Dvārāuati.'

47-2 အားမတန်လျက် မာန်ကိုမည့် 'Though not competent in strength, do not subit or surrender. အားမတ် 'not capable to compete'. မာန 'pride' (Pa.m nc)

47-3 သုံးရက်ငဲ့မြို့: 'wait for 3 days'. ငဲ 'wait'.

47-4 တုံတုံစစ်အင် ခံရိပ်မြင်သော် 'seeing the shadow or singn of stead fast defense of comvat arms'. တုံတုံ 'calmly, steadfastly'.

48-5 ဘုရင်စစ်ကွော်၊ ရှမ်းရပ်သနင်း၊ ဥဒည်မင်း 'the king of Shon province in the east and the military comman the battle'. စစ်ကွော် 'adminioter or commanthe battle'. ဥဒည်မင်း 'king of the wast'. (Pā. udayo)

47-6 ရပ်တင်းမခိုန် 'does not consider to stand firmly ရပ် 'stand, stop'. တင်း (fr. တင်းတင်း) 'firnoly, stead farty' ခိုန် 'consider'.

47-7 တိန်ထိန်အောင်လဲ၊ တိမ်ယံလျှပ်လျှပ် ခုနစ်တပ်ကို '7 military units with theri banners of wiotory that shine brightly and flashing in the slouds or the slay.
တိမ်ယံ 'among or in the douds'

47-8 ကိုယ်ကြပ်ကများ၊ ရဲဆေးဖြေး၍ 'control, administer, and lead (the units) himself, enbolding them' ကိုယ် (fr. ကိုယ်တိုင်) 'self'. ရဲဆေးဖြေး: 'Lid. sprea the medicine for turning courageous; i.e to pluck up courage (of another) or to on bolden'.

47.9 ဟူးဟူးလွှင့်ရှိက်၊ အပြင်းတိုက်သော် 'fight violently and furiously'. ဟူးဟူး: (adv) 'feriously, in haste'

47-10 ဆောက်စိုက်တံခွန်၊ လူရည်ချွန်သည်၊ ကျိုင်းလွန်ဖြို့စား၊ ယိုးဒယားကာ၊ စော်ဘွားတို့တဲ့သာ 'the distinguished Saw-bw Tri-ven-sar, the govern or of Kyai-Lun in YO-da-yar, who bears aa banner'.

47-11 မိုလ်များစွာနှင့်၊ မညာာမရုံး ဖြေး၍ ခံလည်း 'though with several troops they to withstand ruthlessly and unflingly' မညာာ 'without considerathin or withoud ruth'. မရုံး 'not shrinkingly or unflingly'

47-12 ရွှေရံထောင်သောင်း၊ ကြွက်ကယ်လောင်းကို 'the emergency exitholes, thousands and thousanddo in number, surrounding the main hole of mouse'.
ကြွက် 'mouse, rad' ကယ် (ကယ်လောင်း) 'exist, emergency exist'.

47.13 မိန်သောင်းမလေး၊ လုတ်ပြည့်လျေးသို့ 'not caring fir time, the barn- oud (waits and) cats heartily in a lcemp' မိန် 'barn-awl'
သောင်း (v) ' be long in time' လေး: (fr လေးစား) 'be careful of ; consider?
လုတ် 'Lump or mouthful (of rice)' ပြည့်လေး: 'eats suto in mouthfuls'

47.14 လက်ရွှေးရန်ဖြို့၊ နောက်မယိုသည်၊ မိုလ်းဆံဟဲ 'officer Nga Samhe', the selected warrior who breaks the enemy and does never remain bihind.

48.15 အုံဘယ့်ခွန်အား၊ အနည်းသားသို့၊ 'like a courageous hero with wonderful strength or power'
အနည်း 'a person of courage and discrimination?' (Pā. ājānyya)

48.16 လက်ချိန်မိမိ၊ လွှတ်လိုက်ဘိက 'when (they) throw spears with a good aim'
လက်ချိန် 'aim with honds'.

47.17 ဒက်ချက်ရာနှင့်၊ 'with wounds'

47.18 သေစာဖေးဖေး၊ ထိပ်ထက်ရေး၍ 'covered with a deathorder writhen on his head'
သေစာ 'a prediction in writing for death'.

47.19 ထွက်ပြေးရှောင်ရှား 'evaded and fled'.

47.20 ကျိုင်းသေဉ်စားမှု၊ ငါးပါးလည်းမောက်၊ ခန္ဓာပျောက်၏ 'The governor of Kyai-thin meets disaster and loses the body'.
ငါးပါးမောက် 'Lid. five morks turn upsidedown; i.e (fig) face most dreadful catastrop he or meed gread disaster'.
ခန္ဓာပျောက် 'Lid, body lost; i.e dies'.
ခန္ဓာ 'body, physique'

47.21 လောက်မြေဆုံး၊ တုံးလုံးမောက်စုံ၊ သူကောင်ပုံလည်း 'along the field, pile of dead bodies; some lying at full length and other on their bellies'.
တုံးလုံး 'Lying at full length'. မောက်ခုံ 'with faces downward'.

47.22 ပြောဟုပြည့်နှက် 'speak profusely that it is littered or filled', or 'there are much to speak about'.

47.23 လက်နက်မြင်းဆင်၊ ထင်းနယ်ဖြင့်မူး 'weapons, horses and elephants as mony as fire-wood'

47.24 ဖမ်းငင်လက်မြန်း၊ မတော်လှန်သည်၊ သုံးကွန်လူယိုးခယားတည်း၊ 'when seized quickly, the Yo-da-yars didn't resist and become POWs and servants.'

သာရတနာ၊ မိဂ (က)ဂါဟု¹၊ ရတနာစီခတ်၊
သင်တိုင်းဝတ်လျက်²၊ စွဲတွဲတ်လှည့်တ်၊ ဝင်ကာခုတ်သည်³၊
သူရှုံးမ၊ ပေါက်ပြကော်ရှိန်၊ မိုင်းနောင်ဟိန်း⁴နှင့်၊ မှုခိုနှိုး
မသွေ့မသုန်၊ မိတိဂုဏ်ဖြင့်⁵၊ အဟုန်မြင်လျင်၊ ရွှေရှေ့ဝင်၍⁶၊

ဝန်းကျင်လှည့် ရစ်၊ ရန်ကိုလှစ်သည်၊ အော်
ယောက်း၊⁷ ထိုအလားသို့၊ လဲခားကြမိုင်း၊ လိုတိုင်းလျင်မြန်း၊
အားရှိသွန်၍⁸၊ အလွန်လိုက်ဘ(ဖ)မ်း၊ သတ်နိုင်စွမ်းသား⁹၊
ကိုယ်အမ်းကြီးထုံး၊ အနူရှိမိုး၊ သတ္တိနိုင်ရုံး (ဂိုး)၊ မိုင်းစိတ်
မိုင်းထိုး¹⁰၊ တောင်ညိုတန္တန်း၊ ကျိုင်းလိမ်ကုန်း၍¹¹၊

စုန်းကြီးပိုးငယ်၊ နေကိုပြောယို့¹²၊ သူ့နယ်ယွန်းသား၊
မြေမြို့စားနှင့်၊ ယောက်းရည်စွမ်း¹³၊ တကြီးမ်စမ်းသော်¹⁴၊
သော့သွမ်းညွှန်ကြေး၊ တောင်ထိုင်စွေးကို¹⁵၊ မလေးစား
လောက်၊ ခြေသေ့ဟောက်သို့¹⁶၊ လန်းကြောက်ဝမ်းထဲ၊
အသည်းကွဲမှု¹⁷၊

မြေမြို့တပ်ချုပ်၊ ထိုးစည်ရှုပ်၍¹⁸၊ ထိမ်မြှုပ်ထွက်ခွား၊
ပြေားလာရာတွင်¹⁹၊ ရွှေက်နာဝမ်းတွင်း၊ သူ့သွင် (ရှင်း)
မင်းလွင်²⁰၊ ချက်ချင်းလတ်လတ်၊ ဆီး၍ သတ်၏²¹
ချပ်ဝတ်စစ်သူ၊ တထောင်လူလည်း²²။

မြေသို့ကြောက်၊ ဖြေန်းဖြေန်းပျက်သည်²³၊ လက်ဆက်
နောင်မထုံးစားတည်း²⁴၊

The most courageous and well-famed Mai Nounghein who, in smock-like robe embroidered with jewels which were thought to be the most important parts, slashed the enemy with his sword, circling them round and round: Kya-mai of Le-char, the best of men whose face assumed a permanent steadfastness

or calm sereness and who used to encircle, boldly dash in haote and raid the one my and mighty, massive and browe Mai-seit officer who was able to chase at any speed and capture and kill the enemy: all these three met in battle, as a test of manly

abilities at Kyai-Leik plateau, with the governer of Bye-town, a native of Yun country. It was like a small fire-fly trying to make the sun fade out, just as the mean, wicked and filthy dog on the hill-top, on hearing a lion's roar (became extremely alarmed and

shceddered), the commanding governer of Bye-myo was horrified in maid, with his heard almost broken. With drawing his (white) parasol and drecm, he chamdestinely under cover fled the battle. field. His (own) lord, shameful and deeply hurt in maid, immediate. ly caught him and killed.

One thousand troops in chain-mail were dashed into powder like iota and ruined unexpectedly. They dared not to repeat this act in future.

48-1 သာရတနာ၊ မိကရီဟု 'the jewels are primary' ရတနာ 'jewel'. မိကရီ 'pasimary or principal part'
(Pā. adhika + angā)

48-2 ရတနာစီခတ်၊ သင်တိုင်းပတ်လျက် 'wear the smock-like garmend bedecked with jewels'
ရတနာ 'treasured thing, treasure; jewels'
သင်တိုင်း: 'a smock-like robe usually warn by Karen people in Burma'.
(Pā. ratana)

48-3 စွတ်စွဲတဲ့လှည့်ဝိုတ်၊ ဝင်ကာခုတ်သည်။ "directly wind round the enemy and cut by force".

48-4 သူရွှေမ၊ ပေါက်ပြေကျော်ရှိန်၊ မိုင်းနောင်ဟိန်နှင့် 'the most valiant and famous Mai Naung-hein'
သူရွှေမ 'most superiar in courage?'
(Pā. sura + uthama)

48-5 မုခိုကြေး၊ မသွေ့မသုန်း၊ မိတ္ဂက်ဖြင့် 'replete with the permanend quality of stead fastness in facial
composure' မိတိဂက် 'characteriotics of steady fastress'
မုခိုကြေး 'facial composure'
(Pā. dhit + guma)

48-6 ရန်ကိုလှစ်သည်၊ ဇော်သောက်ဗျား: 'the best mor who infiltrates the enemy'.
လှစ် 'open, define' is figuratively used to mean 'open' the enemy line. ဇော် 'best' (skt-jetra)

48-7 လိုတိုင်းလျင်မြန်၊ အားရှိသွန်၍ 'become swift energetically when (he) descrees to become'.
လိုတိုင်း: 'whenever he wants or desives so'

48-8 အလွန်လိုက်ဖမ်း၊ သတ်နိုင်စွမ်းသား: 'able to pursu catch and kill'
လိုက် 'pursue, chare'. ဖမ်း: 'catch, seize'.
သတ် 'kill, murder'.

48-9 ကိုယ်အမ်းကြီးထူး 'big and massive in the body'. အမ်း: 'big, swelling'. ထူး (fr.ထူးတယ်) 'volun

48-10 အနှုဂါမိ၊ သတ္တိနရို၊ မိုင်းစိတ်ပိုလ် 'Mai-seit officer with inherent courage'.
အနှုဂါမိ 'following (the tradition); inherent'
သတ္တိနရို 'natural courage'
(Pā. anu + gāmiks)
(Pā. sath)

48-11 စုန်းကြားပိုးကယ်၊ နေကိုပြုယ်သို့ 'just as small fire-fly (tries to make) the sun fade'.
စုန်းကြားပိုး (- ပိုးစုန်းကြား) 'fifly' ပြုယ် 'make sth fad)

48-12 ယောက်ဗျားရည်စွမ်း: 'man with powerful abilites'.

48-13 တကြိမ်စမ်းသော် 'make a trial once'
စမ်း: 'try, test, experiment'.

48-14 သော့သွမ်းညွစ်ကျေး၊ တောင်တိုင်ခွေးကို ' the immoral and filthy dog that stays on hill top'

48-15 မလေးစားလောက်၊ ခြေသံ့ဟောက်သို့ 'as a lion roars without a regard (for it)'
လေးစား: 'treat with regard or respect'.
ဟောက် 'Lion's roar; roar'.

48-16 လန်းကြောက်ဝမ်းတဲ့ အသည်းကွဲမှု 'be alarmed in the mind almost as if the heart is broken'.

48-17 ပြုမြို့တပ်ချုပ်၊ ထိုးစည်ရှုပ်၍ 'the governor of Bye' - town, chief of the army, withdraw the (white) umbrella and drum'.
ထိုးစည် 'umbrella and drum' are items showing his official status of the chief commander.

48-18 ထိမ်မြှုပ်ထွက်ခွာ၊ ပြေးလာရာတွင် 'left under cover or secretly and clandestinely and fled'.

48-19 ရှုက်နာဝမ်းတွင်း၊ သူရှင်မင်းလျှင် 'his lord, shame ful and deeply hurt in mind'

48-20 ချက်ချင်းလတ်လတ်၊ ဆီး၍သတ်၏၊ 'mmediately barred and murdered.'

48-21 ချပ်ဝတ်စစ်သူ၊ တထောင်လူလည်း '1,000 men in coat-of-arms'

148-22 မြှုံးသို့ကြောက်၊ ဖြန်းဖြန်းပျက်သည် ' (were) crushed or powdered as iota and were destroyed unexpectedly?'
အြန်းဖြန်း (adv) 'suddenly, unexpectedly'

48-23 လက်ဆက်နောင်မထံစားတည်း၊ 'dared not to risk again in future'.

သလ္ဌရာန်ကါ (ကါ) အာ ထောင့်နှစ်ရာနှင့်။ သချာ
ဆဲမြောက်၊ ကိန်းလက်မြောက်၍¹ ရွှေပြောက်ညွှန်သား
ကွန်းကွန်းထွားလျက်၊ စကားသင်းကြား² မြိုင်မင်းမူသည်။
ရွှေမြောရေး ကဆုန်နွောဟု³။

ငွေ့ပူဇ္ဈာမီ၊ ပြည့်ဝန်းညီသော်³၊ သာကိုခေါင်နှစ်မီ
နှစ်ယ်မတိမ်သည်⁴၊ ဆယ်ကြိမ်စက္ကရာဇ်၊ တို့ရှင်ချက်၏၊
သစ်သစ်တက်ပွား၊ ဘုန်းတော်အားကို သိကြားကြည်ညီ
ပူဇော်လို၍⁶။

မြင့်မို့ရု (မို့?) မရွှေ့၊ ယုဂ်နွေ့မှု⁷၊ လေတသုန်သုန်
မြိုင်မြိုင်တုန်လျက်⁸၊ အမှုနှစ်ရာ ဝလာဟကို⁹၊

သာစွာထူးထွေးကြား (ကျော်?) စေကျိုး (ကြိုး?) ရင့်¹⁰၊
လျှပ်မိုးပွင့်လည်း¹¹၊ ကိုးဆင့်ပိတ်ခြုံ¹²၊ နတ်ကြိတ်စုနှင့်¹³၊

ဝိုင့်ဝင်းစိုး¹⁴၊ ဟင်းလင်းပြီသည်၊ မင်းလိုသည့်မို့ယ်း
(မို့?)¹⁵၊ မိကကျိုး (ကြိုး?) တည့်¹⁶၊ ကိုးဝရနိုး ဖြိုးဖြိုးထိန်မှု¹⁷၊

ဝတိန်မိုင်း၊ သိကြားခိုင်း၍¹⁸၊ ကျိုင်းတုံးပြည်တာ
နောက်မျက်နှာကာ၊ သေချာစောစိုး၊ မြို့နိုးထိပ်ထက်¹⁹၊ ချိပ်ခို့ပ်
ရောင်လက်၊ ကြန့်ဘစ်²⁰ကို ယူလျက်ရှိပန်၊ ဆက်ပြန်သည်၊
ထူးချွန်အံ့ဘွယ်ကြီးမားတည်း²¹။

The year was 1216 ME (i.e. 2398 BE; 1854 CE) and the time was the fullmoon day of Kason in summer, marked by the seasonal festival of throwing water on bo-tree from small earthen posts, when the comely and delightful forest, adaired with rising new leaves and sprouts and filled with the fragrama of magrolia-flowers in full bloom, lored over the nature.

Then Sakka, through reverence to the increasingly rising glory of our beloved lord, who was the tenth in line of universal kings, belonging to the excellent and continous descent of sakian race, wanted to hoour (him).

(Consequently, he sent)

from the top of Yugondhara mountain, about half in height of Mt. Meru, breezes blowing, thunders echoing, rain clouds resounding,

lightnings blazingly flashing, and god-created amog-like material covering the nine quarters of the firmament.

The rains which was fond of the king put forth all effart and fell in farce.

Because Sakka, the august person of Tàvatimisa, who relied on brightly shining thender-bolt, ordered (them to place). there was found a wax-glowing weapon of Indra on the top of the weterm, well-built city wall of Keng-tung.

They took it to respectfully present to the king. It was a big, extraordinary wondern.

49.1 သတ္တရာန် ကောဇာ ထောင့်နှစ်ရာနှင့် သချာဆဲမြောက်၊ ကိန်းလက်မြောက်၍ 'it is 1216 ME (i.e. 1398 BE; 1854 AD)

49.2 ရွှေညာက်ညွှန်သား၊ ကွန်ကွန်တွားလျက်၊ စကားသင်းကြုံ မြိုင်မင်းမူသည်၊ ရွှေမြှောရေ၊ ကဆုန်နှစ် 'the month is Kason in summer when the forest is as comely as a king with golden sprouts rising, magnolia-flowers blooming fragrantly and (people power) water (on the bo-tree) from earthen pots. ဓာား (or ဓာား) 'magnolia-flowre'
 ကဆုန် 'second month on national calendar marked by magnolia-flowers as seasonal flower and water-sprinkling an bo-tree as seasonal festival; roughly equivalent to May.
 မြှော် 'earthern pot for water used in this festival'

49.3 ငွေပုဂ္ဂိုမီ ပြည့်ဝန်းလီသော် 'the silvery moon is perfectly round' ငွေ 'silver'
 ပုဂ္ဂိုမီ 'Lit that which is full and round; i.e. moon.' (Pà. punnamà)
 ပြည့်ဝန်း 'full and round'.

49.4 သာကိုခေါင်နိမ်၊ နွယ်မတိမ်သည် 'the continuous and excellent descent of Sakiyan race' နွယ် (fr.မျိုးနွယ်) 'descent' တိမ်(fr.တိမ်ကော) 'Lit: be obsolescent; discontinue; disappear'

49.5 ဆယ်ကြိမ်စတ္တရာန တိရှင်ချစ် 'our loved lord who is the tenth Universal monarch (of the line)
 စတ္တရာန် 'king of စတ္တ် or စတ္တ် or စတ္တဝါဒ or Universe' (Pà.cakkāl.a)

49.6 သိကြားကြည်ညို ပူဇော်လို၍ 'Sakka wants to worship or pay respect (to the king) through reverence or respect' သိကြား is Burmese name for Sakka, king of gods. ကြည်ညို 'reverence' ပူဇော် 'pay homage or respect' (Pà.pújā)

49.7 မြင်းမိုမြော် ယုဝန်ပွဲမှ 'from the top of Yugandhara mountain in the middle of Mt. Meru.
 The Buddhist (Burmese) cosmogony maintains that sun and moon orbit from the top of Mt. Yagandhara (Lit: that which bears a pair i.e. pair of sun and moon) that is as high as half of Mt. Meru.
 မြင်းမို 'middle or half (Pà.jajjha)
 ယုဝန် (fr. Yugandhara) 'name of the mount'

49.8 လေတသုန်သုန်၊ မြိုင်မြိုင်တုန်လျက် 'the wind blowing breezily and thunders resounding tumultuously' မြိုင်မြိုင် 'an onomatopetic word' 'thundurously or tumultuously,'
 သုန်သုန် 'breezily'

49.9 အမူန္တရ၊ ဝလာဟကို 'the black or rain clouds' အမူန္တရ 'carrying or bringing water'
 (Pà.ambu+dhara) ဝလာဟ 'black cloud' (Pà.vatahaka) is water - carrying cloud, i.e. rain-clud.

49.10 သာစွဲတွေးလာတွေး၊ ကျူးမော်းရင် 'try to emit a special charming and melodious sound'
 သာ [fr. သာယာ (of sound)] charming, attractive ကျူးရင် 'emit or produce a melodious sound' ြိုး (fr.ြိုးတား) 'try, make attempts?
 (In the foot ကျူးမော်းရင်, ကျူး and ရင် makes a complete word, both associating with sound)

49.11 သူပ်စီးဖွင့်လည်း 'the flashes of lightning သူပ် (fr.သူပ်စီး) Lightning? မိုးပွင့် 'Lit: rain or sky-flower; here it simply refers to flakes.'

49.12 ကိုးဆင့်ပိတ်ခြုံ 'cover the nine directions' ကိုးဆင် 'nine directions or angles; viz. cardinal four+corners 4th overhead.'

49.13 နတ်ကြိမ်စုနှင့် 'the smong-like material ground by gods' This refers to breezing smogs filling the slay. ကြိမ် 'to be ground'
နှင့် 'smong-like material' (Pà.dhúma)

49.14 ဂန္ဓဝင်းစိုး 'Lightnings flashing and wet'
ဂန္ဓုံး 'Lightning' (Pà.vijju)

49.15 ဟင်းလင်းပြုသည် မင်းလိုသည့်စိုး 'the rains which are fond of the king falling without hinderance'
ဟင်းလင်း 'without any hinderance or obstruction?'
ပြု (v) 'fall down; tumble down; topple?'
မင်းလို '-which desires or fond of the king'

49.16 ပိကကြိုးတည် 'tries to rain in torrents or in farce.' ပိက (fr.ပိကါ) 'with great of forts'

49.17 ကိုးဝရနိန်၊ ဖြိုးဖြိုးထိန်များ 'relying on the thunderbolt shining brightly'
ကိုး (fr.ကိုးတား) 'rely on; depend on'
ဝရနိန် 'the weapan of Sakka, thumderbolt' (Pà.vajira)
ဖြိုးဖြိုးထိန် 'shining or glowing birght.'

49.18 ဝတိန်မိမိင်း၊ သီကြားခိုင်း၍ 'asked or ordered by Sakka, the august personge of wa-dein-tha'
ဝတိန် 'the 2nd level of six deva-worlds'
မိမိင်း (arch) 'august person'

49.19 ကျိုင်းတုံပြည်သာ၊ နောက်မျက်နှာက၊ သေခာစွေ့စိပ်၊ မြို့ရှိုးထိပ်တက် 'on the top of the neatly-built city-wall west of pleasant Keng-tung'
ပြည်သာ 'pleasant or lovely country'.
သေခာစွေ့စိပ် 'neat and tidy meticulously'
မြို့ရှိုး 'city-wall'

49.20 ချိုင်ချိုင်ရောင်လက်၊ ကြန္တာစက်ကို 'the wapon of Indra glowing red like sealing wax'
ချိုင် 'sealing wax which is red'
ကြန္တာ 'Indra or Sakka, the king of goods.' (Pà.india)

49.21 ယူလျက်ရှိပန်၊ ဆက်ရပြန်သည်၊ ထူးချွန်အုံဖွယ်ကြီးမားတည်း 'take it and respectfully present (to the king) It is a great and un-common wonder.'

ထိုသည့်အား ထိုအခါကို¹၊ မင်္ဂလာတဆူ၊ နိမိတ်
ယူ၍²၊ အမျှကော်ချိုး၊ အံမပြီးတည့်³၊ မင်းကြီးမဟာနောရတာ၊
သေနာမိပတ်၊ ဗိုလ်ချုပ်ဖတ်လျှင်⁴၊ ရေးတတ်မြော်မြင်၊
ခန့်စီရင်၍⁵၊

ရှင်စစ်မှာ၊ အင်ကြီးစွာသည်⁶၊ ရိုက္ခာသို့မျိုး၊ ဆင်တပ်
ကြီးကို⁷၊ ဖျက်ဆီးစိမ့်၍⁸၊ လူရည်ရှာသော်⁹၊ ဖျာမံဟသ်
မျိုးရေနတ်ကို¹⁰၊ ဥပပတ်ဘုန်း၊ ဂြောန်မှုန်း၍¹¹၊

ဟုန်းဟန်းတောင်ခတ်၊ ချိကုပ်သတ်သိုး¹²၊ ရွယ်မှုတ်
တည့်တည့်၊ ရန်ကုန်ကြည့်လျက်¹³၊ လုပ်ပြည့်ကိုက်ဝါး၊ စားအဲ
တပဲ၊ ရှုံးရှုံးရဲသည်¹⁴၊ လဲချားဥပရာ၏ ကျွန်တော်စစ်ကို¹⁵၊
ရန်မြစ် တူးတူး၊ တိုက်ချော်းဟု¹⁶၊

ကျေးဇူးတော်မြတ်၊ ဆောင်စိမ့်လွှတ်သော်¹⁷၊ ပစ်ခတ်
သဲသဲ၊ သူ့တပ်ထက်¹⁸၊ ဘွန်ကြဖြီးဖြီး၊ ရှောက်ရွာမိုးသို့¹⁹၊
ခုတ်သိုး ပြိုပြို၊ ဆင်နှင့်ခဲလည်း²⁰ မရှုံးမထိတ်၊ သံတိုင်စိတ်ဖြင့်²¹၊

ဆိတ်အနည်း၊ မလိမ့်လည်းတည့်²²၊ အသည်းများရှိ
သမာဓိလည်း၊ ဂိရိခံချာ၊ ကျောက်တောင်ထူသို့²³၊ ဗိုလ်စအတွင်း၊
တင်းတင်းမရွှေ့ ဝင်တိုက်နှံက²⁴၊ ခွံခွံရှုတ်ရတ်၊ ဆင်တပ်ပျက်
သည်၊ မှန်ညက်မြှုသို့ကြေားတည်း²⁵။

Talks regarding this Jambu-continent-famous augury and moment as a lucky, auspicious omen did not cease. (Then) the minister-cum-general Mingyi Mahà Naw-ya-tha, the supreme commander of

(Burmese) army, knowing and understanding the future circumstances, administered thus. He looked for a man to crush the mighty elephant unit which supplied provision for the Yo-da-yar king's army and found one loyal servant, the brave and recklessly daring crown

prince of Le-char who, a spontaneously -barm and furiously flapping galon-bird, could grasp and kill 1,000-fathom lang water-good dragon and could eat in gusto the enemy, looking straight into his face. He was sent out to fight and uproot the enemy, as a means of returning

the royal gratitude. The Yo-da-yars severely defened, shooting wirdly and recklessly, like the torrents of a rain of hair, cutting and picrcing, with the cover of elephants. But the Burmese, un-alarmed and un-frightened, with a spirit of steel and concent

rated determination, like a stony mountain, not deteriorating and unflinching, in-filtrated and stormed the enemy line. Under theird daring attack, the elephant unit was routed and dashed into iota-like powder.

50.1 ထိုသည့် အျေဘာ ထိုအခါကို 'that augury and that time' အျေဘာ 'aura, augury' (Pà.bohà)

50.2 မင်္ဂလာတဆူနိမိန်ယူ၍ 'regard or consider an auspicious sign or omen.'
နိမိတ် 'augury, omen, sign?' (Pà nimittar)

50.3 မွှေ့ကျော်ချိုး၊ အုံမပြီးတည့် 'wonder and praise (for this went), well-known across Jambúdipa
continent, never comes to an end'
အုံ (v) to be amazed at; to wonder'

50.4 မင်္ဂလာနောက်ရထာ၊ သေနာမိပတ် မိုလ်ချုပ်မတ် 'Min-gyi Mahà Naw-ra-thar, the minister- cum-
general'
သေနာမိပတ် 'chief or lord of the army' (Pà.senà+adhipati)

50.5 ရေးတတ်မြော်ခြင်း၊ ခန့်စိရင်၍ 'looking forward and knowing the affairs, administered and
manceunvred.
မြော်မြင် 'sighting into future'

50.6 သူရှင်စစ်မှာ၊ အင်ကြီးစွာသည် 'in the enemy's army very strong'
အင် (fr. အင်အား) 'strength, power'

50.7 ရိက္ခာသိမ္မား၊ ဆင်တပ်ကြီး 'elephant unit used for carrying provisions'
ရိက္ခာ 'provision; ration' (Hindi. rijaka)

50.8 ဖျက်ဆီးစိမ့်ဗျာ၊ လူရည်ရှာသော် 'Look for the able man to destroy (it)'
လူရည် 'man with ability or able man'

50.9 ဖျာမံသဟတ်၊ မျိုးရေနတ်ကို 'the aquatic god dragon of 1000 fathams in length'
ဖျာမံသဟု '1000 fathams' (Pà.byàma+sahassa)
မျိုးရေနတ် (= ရေနတ်မျိုး) 'good fliving in water or aquatic: it refers to Núga or dragon.'

50.10 ဥပပတ်ဘုန်း၊ ဂြောန်မှုန်း၍ 'the galon-bird with interest power crushes and dashes into powder'
ဥပပတ် 'autonomous, inherent, (Pà.upapatti)
ဂြောန် 'mythical king of birds, enemy of dragons' (Pà.garuda, garula)

50.11 ဟုန်းဟုန်းတောင်ခတ်၊ ချိုက္ပ်သတ်သို့ 'flap wings with great force and just as (it) grasps, carry
away and kill'
ဟုန်းဟုန်း (adv.) 'with great force' တောင် (fr. တောင်ပဲ) 'wing' ချိုက္ပ်သတ်
'grasp (usu. in claws), carry out and kill'

50.12 ရွယ်မှတ်တည့်တည့်၊ ရန်ကိုကြည့်လျက် 'look straight at the enemy or aim straight at the enemy?'

50.13 လုပ်ပြည့်ကိုက်ဝါး၊ စားအုံတပဲ၊ ရွှေးရွှေးရဲသည် 'rushing recklessly as if eating in gusts biting and
chewing' တပဲ (arch) as if....' ရွှေးရွှေး 'madly' ခဲ့ 'brause, reckless.'

50.14 လဲချားဥပရာ၏ ကျွန်တော်စစ်ကို 'the crown prince of Le-char, the genwine royal slave'

50.15 ရန်မြစ်တူးတူး၊ တိုက်ချေားဟု '(say) you fight him uprooting the enemy'
 ရန်မြစ် 'root of enemy; source of enemy'
 တူးတူး (fr.တူးဖော်) 'unearth; uproot'

50.16 ပစ်ခတ်သဲသဲ၊ သူတပ်ထဲက 'send (him) out to serve the noble gratitude (of the king).'
 ကျေးလူ 'benefit; gratitude'
 ဆောင် (fr.ဆောင်ရွက်) 'carry out, serve'

50.17 ပစ်ခတ်သဲသဲ၊ သူတပ်ထဲက 'shoot in great effort from inside his army'
 သဲသဲ 'in concentrated effort'
 သူတပ် 'his unit, his army; i.e. enemy side'

50.18 သွန်ကြဖြိုးဖြိုး၊ ရှောက်ရွာဖိုးသို့ 'like an abundantly and torrential rain of hair'
 သွန်ကြ 'fall and scatter' ရှောက်ရွာဖိုး (arch) 'rain of hair'

50.19 ခုတ်ထိုးပြိုးပြိုး၊ ဆင်နှင့်ခံလည်း 'cutting and thrusting, tehy defend with elephants'
 ခုတ် 'cut or glash with swords' ထိုး 'pierce or thrust with spears'

50.20 မရွှေ့မထိတ်၊ သံတိုင်စိတ်ဖြင့် 'neither shrinking from feer nor getting alarmed, with a spirit of
 steer ရွှေ့ 'shrink from danger' ထိတ် 'be alarmed' သံတိုင်စိတ် 'Lit mind of aniron rod'

50.21 တဆိတ်အနည်း၊ မလိပ်လည်းတည်း 'not deteriorating even a little'
 လိပ်လည်း 'deterioerate in mordity etc; meet with a setback'

50.22 အသည်းဖျားရှိ၊ သမာဓိလည်း၊ ဂိရိခံခုံ၊ ကျောက်တောင်ထူသို့ 'the concentration on the tip of the
 liver resists like a solid stone mountain'
 သမာဓိ 'mental concentration' (Pà.samàdhi)
 ဂိရိ 'montain, mount' (Pà.giri)

50.23 ဗိုလ်စုအတွင်း၊ တင်းတင်းမရွှေ့၊ ဝင်တိုက်နှံက 'obediently, without shrinking from fovar, infiltrate
 and enter the enemy line and fight.
 တင်းတင်း: 'with haste and force without fear' နှံး 'obedient to order'.

50.24 ချံချံရှုတ်ရက်၊ ဆင်တပ်မျက်သည်၊ မှုန်ည်က်မြှုသို့ ကြေထွားတည်း 'they strike daringly and in the
 turmoil the elephant unit is destroyed and dashed as a minutest ista.;

ဘတာနိုး (ရှု?) အလာဌြိုဟ်တို့ ဖိုလ်အနိုင်၊ နိမိတ်ပြကို¹၊ စိတ်မျှပြော့၊ မာန်လိမ်းကျော်²၊ ကံကိုမမြင်၊ ဥာက်ဖြို့ငြင်သည်³၊ သူသွေး (ရှင်?) ဦးကိုင်၊ အရေးပိုင်ကား⁴၊

ဆိုင်လေတိုင်းပင်၊ ဘယ်စစ်တွင်မျှုံး၊ အောင်မြှင့်ပွဲဦး၊ မရဘူးလျက်⁵၊ ကျေးဇူးပျက်သူနှင့်၊ မောဟရုံက်ဖြင့်⁶၊ သူပုန် မင်းလျာ၊ ဥပရာနို့၊ ကြမှာြော်လို့၊ ကံကိုမြှုံး⁷၊

ထိုးသို့၊ မခိုခို့တည်¹⁰၊ မြို့ကျိုင်းတုကို၊ အုံ၍ရနိုး၊ ကြီးကါအောင့်အသည်း၊ အနိုင်ကျည်း၏¹¹၊ ကစွည်းလူလင်၊ လွှဲကျော်ထင်သား၊ မိခင်မောင်ကြီး၊ နတ်တောထီးသို့¹²၊

အဖြီးအခိုင်၊ ရှုမ်းခရှုင်ကို¹³၊ စိုးပိုင်ကွပ်ဆော်၊ မတ်ရဲ ကျော်¹⁴ကါး၊ ရေးမြှော်တိုင်းထွား¹⁵၊ သည်တခါသော်၊ ဒွာရာ စစ်အင်၊ ဗိုလ်ဘုရင်ကို¹⁶၊ ထန်းပင်လည်းဆစ်၊ လောင်မီး ပစ်သို့¹⁷၊

သစ်သစ်ပိတ်ချုံး၊ ရန်မြှော်တုံးစိမ့်¹⁸၊ လက်ရုံးဝရိန်၊ ကြံးသံရှိန်သည်¹⁹၊ အောင်ချိန်ရုပ်လင့် င့်နားတည်း²⁰။

The influential office of Yo-da-yar, not aware of the bad amens and undesirable results suggested by the planetary positions in his own horoscope, was conceited, un-intelligent and ignorant of his own fate.

Despite defeats in earlier armed confrontations,

he neither cared nor showed any humility, through un-gratefulness and ignorance. Depending on the declining fate of rebellious heir-apparent and expecting to conquer Keng-tung, he continued laying siage to the town with great patience.

The brave, well-reputed administrator of firmly-established and flourishing Shan districts, who was like the fierce and ruthless ogre-chief Kaccayana (= Punnaka)

Irandati's lover and saver of hermother, sureyed and reasoned the situation.

Deciding that he would this time totally uproot and wipe out the king of Duaravati together with his forces, in the same way as thunder-bolt hits the neck of a

palm-tree, he proclaimed his physical power as strong as a thunderbolt, stopped and rested waiting for the time to conquer.

51.1 အတာနရို့ အလာပြိုလ်တို့ ဖိုလ်အနိုင်၊ နိမိတ်ပြတိ 'the planetary positions in the original horoscope, not pleasant, good result and omen'
 အတာ 'horoscope, an astrological record of position of planets etc. one' birth' (Pà. jàtaka)
 အလာပြိုလ် (=ပြိုဟ်သွားပြိုဟ်လာ) 'position of planets' (skh graha)
 ဖိုလ်အနိုင် 'unpleasant or undesirable result'
 နိမိတ် 'sign, omen' (Pà.ninaitta)

51.2 နိတ်မျှမကြုံ၊ မာန်လိမ်းကျော် 'not thinking of it and smeared with pride'

51.3 ကံကိုမမြင်၊ ဥာဏ်ပြိုပြင်သည် 'whose intellect is weak and who is blind to and not aware of his own fate'
 ကံ 'Lit: deed; action: desting or karmic law' (Pà.kamma)

51.4 သူရှင်ဦးကိုင်၊ အရေးပိုင် 'the authoritative chief of the Yo-da-yars'
 ဦးကိုင် 'Lit : one who holds the top: i.e. chief'

51.5 ဆိုင်လေတိုင်းပင်၊ ဘယ်စစ်တွင်မူ 'in any battle they met 'or' in any clash between them?'
 ဆိုင် (fr. တိုက်ဆိုင်) 'meet, face, encounter'
 တိုင်း (part) 'suffive indicative of frequency, equivalent to 'every' 'any' in English.
 စစ် 'fighting, battle, war, clash, axmed encounter.'

51.6 အောင်မြင်ပွဲဦး၊ မရဘူးလျက် 'never gained a victory'

51.7 ကျေးဇူးပျက်သုန်း၊ မောဟဂုဏ်ဖြင့် 'gratitude forgotten and full of ignorance' မောဟ 'ignorance, dullness' (Pà.moha)

51.8 သူပုန်မင်းလျာ၊ ဥပရန် 'the crown prince whoi s the heir-apparent' သူပုန် 'rebal
 မင်းလျာ 'heir-apparemt to a throne'

51.9 ကြွောကြုံလို့၊ ကံကိုမြှို့ depending on the fading desitny or fate. Skt, Karma and Pà.kamma (= Myan. ကံ) are synonyms meaning one's desting or fate resulting from his previous or present deeds.

51.10 မထိ၏သို့၊ မခိုရှိတည့် 'not caring for it, he does not become humble or show respect.
 ထိ 'take care of take head of'

51.11 မြို့ကျိုင်းတုံကို၊ အုံ၏ရန်း၊ ကြိုးကာအောင့်လည်း၊ အနိုင်ကျည်း၏ 'expected to conquer and gain Keng-tung by besieging it patiently with great effort' ကျည်း 'tolerate with patience.'

51.12 ကစွည်းလူလင်၊ လွှဲကျော်ထင်သား၊ မိခင်မောင်ကြိုး၊ နတ်စောထီးသို့ 'like kaccàyana the lad, well-famed godly chief, my beloved brother and saver of my mother?' လူလင် 'Lad'
 The Kaccàyana stony is taken from Vidhirapandita Jàtaka (J 545). The Bodhisat was once born as Vidhira the wirest and most righteous minister to King Dhanaàya korabba. Hearing his fame, a dragonqueen Vimatà had a strong, uncontrollable desire to eat his heart. Her beautiful daughter Irandati by name, distressful at her mother's plight, per-

suaded her lover, an ogre chief called Punnaka. Assuming a human youth by the name of Kaccàyana, he visited King Korabba and challenged him to a dice-game, with a priceless Mind-fulfilling ruby on his side and a similar object on the other at bet. Hewon and demanded Vidhira, tied him to the tail of his flying stallion and rode along the mountain ridges to tall him, but to no avail. Finally Vidhùra met dragon king and queen who, after listening to his Dhamma, honoured him and sent him back to human world. Punnaka or this Kaccàyana is still regarded most ruthless, fearless, daring and violent ogre-god in Burmese belief.

51.13 အဖြူးအခိုင် ရှုမ်းခရိုင် 'well-established and fourishing Shan districts'
 အဖြူး (arch.) 'much, flouring prosperous'
 အခိုင် (fr. နိုင်မာ) 'firmly established, not shaken'

51.14 နိုးပိုင်ကွပ်ဆော်၊ မတ်ရဲကျော် 'brave and renowned minister who rules and administers?'

51.15 ရေးမြှုပ်တိုင်းထွား 'considering and reasoring the situations'

51.16 သည်တခါသော် ဒွာရာစစ်အင်၊ ပိုလ်ဘူရင်ကို 'this time, the king of Dvàràvati capital'

51.17 ထန်းပင်လည်ဆစ်၊ လောင်မီးပစ်သို့ 'Just like a thunder bolt strikes the neck of a palm-tree/
 ထန်းပင် 'palm + tree'
 လည်ဆစ် 'neck or juncture of the stem and crown of a palm tree'
 လောင်မီး: 'thunderbolt'
 (A palm-tree thus cut off never grows again)

51.18 သစ်သစ်ပိတ်ချုံး၊ ရန်မြစ်တုံးစိမ့် 'will reduce and uproot it completely'
 သစ်သစ် (adv.) 'totally, completely'
 တုံးစိမ့် 'make 8th. exhausted'
 စိမ့် (=စေအုံ) suffix attached to a v.t. to turn it into a causative in future'

51.19 လက်ရှုံးဝရဏိန်၊ ကြံးသံရှိန်သည် 'proclaim loudly of his weapon, the thunderbolt'

51.20 အောင်ချိန်ရပ်လင့်င့်နားတည်း 'stop expecting the time of victory?'

အောင်ချိန်ငံတွေ (ဧပြီ?) । ဖြည့်တင်းနေစဉ်¹ ခုနှစ်ခွဲ ဘုံး နေရာမိုးအဲနဲ့ ဖြိုးဖြိုးဘွန်းသည်² । နတ်နန်းမှန်ကူး ဝတ္ထားလျှင်³ တဆုံးလောမိတ္ထု ဘုန်းရှိရှင်⁴ ।

ပါရမိကျေးလူ ဂုဏ်အထူးကြိုး ချိုးကျေးပုံးပို့⁵ । ယွန်းမင်း တို့အား ပျို့ပျို့ထင်ရှား မြင်စိမ့်မားဟု⁶ । လေးပါးနတ်စစ် မဟာရန်းနှင့်⁷ ।

ကသစ်ရောကတည်း နေတော်ပြည်ဝယ် ရွှေစည် အာလု ဆောင်ယွန်းည့်လျက်⁸ । အရုဝန်းလည်း နတ်စစ်သည် တုံး⁹ । ဖြိုးစည်းများကျိုး တိုင်းမသိတည်¹⁰ । ပတ္တီသေနာ မူခါစသည်း နဝါပေါင်းညီ ခေါ်ဘဏ်လည်း¹¹ ।

အလိုက်ရွှေ့ ပိုလ်ခြေပတ်ခြား မြင့်မိုး ထွဲ (ရွှေ?)မျှ¹² အသ သယာ မဏ္ဍာလန်း ဘောဂဒဏ္ဍာ စစ်အရို့ဖြင့်¹³ ।

သူဇာ (ရာ?) ယစ်မျိုး ပုံပစ္စားကို¹⁴ । နှဲချိုးကါလာ စစ်အင်မျှလည်း မကုပိုလ်ပါ¹⁵ । ကိုယ်တော်မှာကါး¹⁶ । နာရကါရွှေ အရောင်ည်ဆုံး ဖြိုးတံ့ခိုးစွန်း မွေးမှုပ်ရန်းသား¹⁷ ।

တင့်လွန်းကြေားရှင်း ဟာရီမြင်းကို¹⁸ । ဝင်းဝင်း စက်ရှင်း ခြေတော်တင်မှု¹⁹ । ရန်းကြောင်လက်ချိန် ဝရဇ်နကို²⁰ ထိန်ထိန်လည် လှိုမ့် ပတ်ပတ်အိမ့်လျက်²¹ ।

တိမ့်အထက်ဘုံး သိန္တော်ရုံမှု²² । ကျိုင်းတုံးမြို့ခြီး²³ သက်ကွန်းမြို့သည် ရွှေယူလူးရှင်ပင့်ကိုယ်စားတည်း²⁴ ।

White the Burmese army was equipping and waiting far the time of victory, Sakka, the most exalted chief of the deva-worlds on the sky-high and seven-tiered Mt. Meru, wished to extol and disclose the distinguished qualities of perfections accomplished by our glorious.

Lord who was the future Buddha, so that the Yun Kings could realize them.

The celestial troops under the command of four guardian good-generals of four cardinal directions, called catumahā.

rajā, assembled in the capital where the Ka-thit tree grows, beating drums that echoed clamorously. The other godly soldiers who were surrounding on the four sides are so multitudinous that counting was impossible.

The aifantry commanded by generals replete with nine qualities was scores of kho-bhanu-number, making Mt. Meree even fear and shrink with respect.

Accompanied by troops larger than those on the occasion of battling the

intoxicant-prone Asura-s and employing the strategy known as confidence (asamsaya), unity (mandala), liverality (bhoga) and punishment (danda), the lord rode on the extremely.

beautiful, graceful and attractive hars, whose manes, tail and top of the head were glittering like the narakā-gold.

Rolling repeatedly in hand the brightly-shining, enemy-crushing thunderbold, he came down splendidly to Keng-tung from Mt. Meru a higher heaven than clouds, in place of our lord, the youthful Buddha-embryo.

52.1 အောင်ချိန်ငံ့ပွဲ ဖြည့်တင်းနေစဉ်။ 'during the time waiting for the victory and equipping the army'
 ဖြည့်တင်း: 'add to; to provide; to equip'

52.2 ခုနစ်ခွေဘုံ၊ နေရုံးညွှန် ဖြီးဖြီးကွန်သည် 'in the seven-spired palace on very high Mt. Neru'
 နေရုံး 'Mt. Meru; Myint-more-taung in Burmese'
 နေရုံ (same as Meru) is made here နေရုံ for the sake of metre ဖြီးဖြီးကွန် 'rising too much'

52.3 နတ်နန်းမှန်ကူ၊ ဝတ္ထဘူလျှင် 'Vattabhú the top of devaheavans' မှန်ကူ 'an august person like the top of a building' ဝတ္ထဘူ is another epithet for Sakka or sakra, and is so called after his conquest over Vatta (Skt. Vatra).
 ဝတ္ထဘူ 'Sakka or Inda, king of gods. (Skt. Vatrabhú)

52.4 တဆုံးဟောမိ၊ တို့ဘုန်းရှိ၏ 'of our glorious lord who is destined to be enlightened as a Buddha'
 ဟောမိ (Lit: wisdom):here it (from Buddhisalla) means a Bodhisat or future Buddha'
 ဘုန်းရှိ 'replete with glory or power' ရှိ 'to home'

52.5 ပါရမိကျေးလူ၊ ဂုဏ်အထူးကို၊ ချီးကျေးပံ့ပိုး 'in order to praise and propagate the distinguished qualities of (his) perfections?'
 ပါရမိ 'perfections, especially those ten qualities recommended for all Bodhisats. (Pà.pàranú)

52.6 ယွန်းမင်းတိုအား၊ ပို့ဖို့ထင်ရှား၊ မြင်စိမ့်မားဟု 'intending to let Yun Kings see (them) quite clearly and obviously'
 ယွန်းမင်း: 'rulers of Yuns, or Yun kings'

52.7 လေးပါးနတ်စစ်၊ မဟာရာဇ် 'the soldiers or troops of the four guardian gods called catumaharàjika'.
 လေးပါးနတ်စစ် 'celestial troops of the categories or types.
 According to Pàli Buddhism, the four cardinal directions East, South, West and North are governed and gurded, respectively, by four celestial generals Dhatarallha, Virúlaka, Virúpakkha and Kuvera, each commanding Bhuta-s, gods, serpents and ogres, respectively.
 These four are called catumaharàjaka 'four great kings (of gods) and cerve. Sakka as their chief.'

52.8 ကသိရောက်တည်၊ နေတော်ပြည့်ဝယ်၊ ရွှေစည်းအာလံ၊ ဆော်ရွမ်းညံလျက် 'the golden drums resound clamorously at the capital where the Kathit-tree (Erythrina arborescens) grows.
 အာလံ 'drum' (Pà.àLambara)

52.9 အရဝန်းလည်၊ နတ်စစ်သည်တဲ့ 'the celestial or godly troops surrounding on all sides'
 စစ်သည် (same as စစ်သား: (esp:woman) 'solider'

52.10 ဖြီးစည်များကို၊ တိုင်းမသိတည့် 'they are) so numerous that, their number cannot be known'
 ဖြီး, စည်, များ, ကျိုး (all synonyms) 'much or many in number'
 တိုင်း: (fr.အတိုင်း) 'number or figure or measurement.'

52.11 ပတ္တိသေန၊ မှုခါစသည်၊ နဝပေါင်းညီ၊ ခေါက်ကိုလည်း 'un-accountable number of infantry-men with their general replete with nine qualities'
 ပတ္တိသေန 'infantry, foot-soldier' (Pà. pathi + sena)
 မှုခါ 'mouth or head' Among the 8 parts of themilitary in Burmese army, a general is referred to as 'head of the army or yodha-main in Pàli who tradition claims to possess nine qualities, as described in Ràjaniti or 'Instructions to a king'.

52.12 အလီကုင္း၊ ဗိုလ်ခြေပတ်ရဲ၊ မြင့်မိုးမျှ 'soldiers of croe-times of kho-bha-ni, with Mt. Meree nearly fearing them with respect.'
 အလီ 'multiplication table' ကုင္း 'croe' (Pà. koti)

52.13 အသသယ၊ မဏ္ဍာလနှင့် ဘောဂဓဏ္ဍာ၊ စစ်အရို့ဖြင့်၊
 by the strategy of 'confidence, unity, liberality and punishment'
 There our are traditionally recommended as four means of winning the enemy.

52.14 သူရာယစ်မျိုး၊ ပုပစိုးကို 'the Asuràs who used to drink intoxicants and gods of flowers.
 သူရာ 'wine or any kind of intoxicants (Pà.súra)

52.15 နှံချိုးကါလ၊ စစ်အင်မှုလည်း၊ မကုပ်လပါ 'the number of troops more than the time they make war on and heat (the Asura)'
 နှံချိုး 'break or beat down to be humble'
 စစ်အင် (fr.စစ်အရို့) combat arms or troops'

52.16 ကိုယ်တော်မှာကါး 'the kign himself'

52.17 နာရကါရွှေ၊ အရေလည်ဆံ၊ မြို့တံ့ဌီးစွန်း၊ မွေးမှုင်ခွန်းသား 'the hairs on the mane, the tail, the head are bright as gold'
 နာရကါ 'a kind of gold' (Pà. nàrakà)
 မွေးမှုင် (fr. မွေးအမှုင်) hairs on the body'

52.18 တင့်လွန်းကြော့ရှင်း၊ ဟာရိမြင်း 'very beautiful, graceful and attractive horse'
 ဟာရိ 'attractive; charming' (Pà.hàri)

52.19 ဝင်းဝင်းစက်ရှင်း၊ ခြေတော်တင့်မှ 'ride (it) with his feet possessing glowing cakka-wheel'
 စက် 'Lit : wheel or auspicious sign on the foot of the Buddha' (Pà.cakka)
 ခြေတော်တင် 'Lit: place royal feet; i.e. ride.'

52.20 ရန်နှင်လက်ချိန်၊ ဝရအိန်ကို 'the thunderbolt which he aims with his hand and drive away the enemy i.e. 'with an enemy-destroying weapon in hand'

52.21 ထိန်ထိန်လည်လှိမ့်၊ ပတ်ပတ်အိမ့်လျက် 'that which turns shining and rolls gently and repeatedly'
 အိမ့် 'roll or rock gently.'

52.22 တိမ့်အထက်ဘုံ၊ သိန္တေရာ့မှ 'from sineu, the heaven above the clouds'
 သိန္တေရာ့ (same as Meru, Neree) Myint-mo-taung or Mt. Meru' (Pà.sineru)
 သိန္တေရာ့ is made သိန္တေရာ့ to match with ဘုံ in metre

52.23 ကျိုင်းတုမြို့နီး၊ သက်ကွန်မြို့သည်၊ ရွယ်လူရှင်ပင့် ကိုယ်တားတည်း၊ 'descend splendidly to Keng-tung in place of our lord, the youth ful Buddha-embryo.

သက် '(fr. ဆင်:သက်) 'descend, come down.'

ရွယ်လူး (arch.) 'lad, a youth'

ရှင်ပင် 'lord of the world or Buddha; so ရွယ်လူးရှင်ပင် suggests 'one who has just been regarded as a Bodhisat.'

ကျိုင်းတုံးမည်သာ၊ ပြည်အောင်ချာ၏၊ ပြုဗ္ဗာရွှေစွန်း၊
ချောင်းနရန်းထက်¹၊ ယွန်းမင်းလိုလုပ်၊ မြင်လောက်ရုံတွင်²၊
လေးစုံစစ်အင်၊ နတ်သေနင်တို့³၊

ပုံဟင်ကြား (ကျိုင်း) ထစ်စည်မုရာ် (ရန်) လည်း⁴၊
ခြစ်ခြင်ရှိက်မွန်း၊ တီးခေတ်ဖြန်းလျက်⁵၊ သွန်းသွန်းမိုးစွန်း⁶၊
တံခွန်လျှပ်လျှပ်၊ မဝင်တပ်မြင်းအား၊ ရထားခြေလျင်၊
အတင်တင်တည်⁷၊ ဖါလက်သာ၊ မူသလနှင့် သရေစာ၊ စွား
အသီ၊ တော်ပြီ ဂုဏ်း⁸ (ကလိုင်း)၊

သုံးဆိုင်လေးမြှာ၊ ငါးဖြားခြောက်ခွဲဖြုံက်ဖြုံက်ရှာသည်⁹၊
ထွန်းပရီးရဲ့ လက်နက်စွဲလျက်¹⁰၊ ကြေားမောက်ရှာ အမွှာခွေး
သား၊ ငှက်မြှတ်နားထက်¹¹၊ ပတ္တြားထွတ်ချက်¹²၊

ဘယက်ဘာလီ¹³ (လည်း)၊ ချပ်အကျိုးလည်း နာရန်¹⁴၊
(ကီး) မွန်း၊ ချွေ့ပွဲစွန်းဝယ်¹⁵၊ ဘိုး (ဖိုး) လွန်နှုံး၊ ဝနီရကို၊ အံချုံ
တွဲ၊ စီမြောင်ကြသား¹⁶၊

ရဲရဲရောင်စို့၊ မျှုပ်းရည်တို့နှင့်¹⁷၊ ပိန်ညိုဝဝတ်ခြုံ၊
နတ်စစ်ပုံတို့¹⁸၊ ကျိုင်းတုံးမြှာ၊ ဝင်ဆ ဝင်အဲ¹⁹၊ မြောမဆုံးမျှာ
ခြုံခြုံ၊ (ကြုံ.ကြုံ.) စုရုံး၊ သုံးရက်လုံးလျှင်²⁰၊ မဆုံးမျက်ခြည်း၊
ယွန်းစစ် သည်တို့၊ အတည်ကျကျ၊ မြင်ကုန်ကြသည်၊
ထိတ်လသေလူ မြောပါတည်း²¹၊

On the creek-bank east of Keng-tung at a distance visible to Yun forces, there appeared divine troops in full military arrays.

Hitting hard and aloud the tambourines which echoed clamorously, there came waves after waves of elephants, horses, chariots and infantry-men

with hoisted banners that fluttered toweringly and brightly. They were also armed with iron rods, iron hooks, clubs, baws and arrows, awords, spears, Lances and wooden wedges some of which had three clusters or four

pouris or five or six razor-sharp blades.

They were all arrayed in chain-mail with long-spiked helmets whose pinnacles were studded with best rubies.

Dressed in chain-mail or full-skirted coats or sleeveless jackels of bright-red colour, embroidered with priceless diamonds or diamonds-hanging, they appeared godly soldiers.

Literally filling every inch of the earth and on the verge of entering Keng-tung, they resolutely assembled for three days.

The Yun troops felt scared almost to death at their sight.

